

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Kyläturvallisuus Posiolla

Heikkala, Kirsti

Heikkala, Leena

2015 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Kyläturvallisuus Posiolla

Heikkala Kirsti
Heikkala Leena
Turvallisuusalan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2015

Heikkala Kirsti, Heikkala Leena

Kyläturvallisuus Posiolla

Vuosi 2015 Sivumäärä 83

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää Posion kylien asukkaiden käsitystä oman kylän turvallisuudesta, sekä kuinka kyläläiset yhdessä voisivat parantaa oman kylän turvallisuutta. Tavoitteena oli löytää jo käytössä olevia hyviä keinoja, joita voidaan jakaa muihin kyliin, sekä etsiä uusia keinoja, joilla turvallisuuden kehittämiskohteisiin voidaan puuttua.

Tutkimusaineisto kerättiin kylien asukkailta ryhmähaastatteluin ja kyläturvallisuuskyselyllä. Ryhmähaastatteluita toteutettiin kaksi kyläläisille ja yksi viranomaisille. Kyläturvallisuuskysely perustui Rikostorjuntaneuvoston kehittämään kyselyyn. Kyselyyn vastasi 102 posiolaista eli 2,6 % kuntalaisista. Kyläkohtaisesti vastaajien määrässä oli huomattavaa eroa, joten vastauksia on käsitelty alueittain.

Tutkimusprosessi eteni paikallisen turvallisuussuunnitteluprosessin mukaisesti eli tutkimusprosessi eteni nykytilan selvittämisestä turvallisuustyön kohteiden valintaan ja kehittämiseen. Prosessi jatkuisi turvallisuussuunnitelman laadintaan ja sen toteutukseen ja seurantaan, mutta näitä kohtia ei opinnäytetyössä käsitellä.

Opinnäytetyön työn tuloksena selvitimme Posion kylien turvallisuuden kehittämiskohteet. Kehittämiskohteille mietimme keinoja, mutta keinojen vaikutusten arviointia ei pysty arvioimaan vielä. Jatkossa esim. kunta voisi tehdä omaa turvallisuussuunnitelmaa päivittäessään selvityksen keinojen merkityksestä löydettyihin kehittämiskohteisiin. Turvallisuustilanne kylissä voi muuttua merkittävästi asukkaiden vähentyessä ja siksi sitä tulisi jatkossakin arvioida.

Tutkimuksen tuloksena voimme sanoa, että Posio koettiin turvallisena paikkana. Turvallisuuteen liittyviä huolia tuli tutkimuksessa ilmi muutamia. Tutkimustulosten perusteella valitsimme kehittämiskohteiksi liikenneturvallisuuden parantamisen muutamalla tieosuudella, kaukana kuntakeskuksesta yksin asuvien vanhusten turvattomuuden vähentämisen, yhteisöllisyyden parantamisen ja kansalaistaitojen osaamisen tason nostamisen.

Asiasanat: turvallisuus, turvallisuuden tunne, paikallinen turvallisuussuunnittelu, kyläturvallisuus

Heikkala Kirsti, Heikkala Leena

Community Safety in the Villages of Posio

Year	2015	Pages	83
------	------	-------	----

The purpose of the thesis was to research the perceptions of the villagers of Posio about the safety of their own village, as well as how they could together improve the safety of their village. The objective was to find already existing best practices that can be distributed to other villages, as well as to look for new ways of development for safety.

The research data was collected from the inhabitants with a group interview and a village safety inquiry. The group interviews were carried out in two villages and one was conducted among the authorities. The village safety inquiry was based on the survey developed by the National Council for Crime Prevention. Altogether 102 people responded to the inquiry which makes 2.6 % of the inhabitants of Posio. The amount of respondents in each village varied significantly, so the answers have been handled within a larger area.

The research process was carried out according to a local security planning process. The research process proceeded from examining the current state to the selection and development of the objectives of the safety work. The process would continue to creating a security plan and to its implementation and monitoring, but these points are not covered in this thesis.

As a result of this thesis the development areas of security were explored in the villages of Posio. The methods for the development areas were discovered, but impact assessment methods cannot be assessed yet. In the future, the municipality for example, while updating its safety plan, can make investigation of the significance of survey instruments found in the areas of development. The security situation in the villages may change significantly due to a decreasing number of inhabitants and therefore, it should be continued to be assessed.

Based on the results of the study it can be stated that Posio was seen as a safe place. Some concerns turned out from the research relating to the security. Based on the research areas of development three improvement areas were chosen: improving road safety in couple of sections of the roads, reducing the feeling of insecurity of elderly people living the away from the municipal center and the improvement of the civic skills of the community.

Keywords: safety, sense of safety, local safety planning, village safety

Sisällys

1	Johdanto.....	6
1.1	Tutkimuksen tausta.....	7
1.2	Aiemmin tehtyjä tutkimuksia.....	8
1.3	Keskeiset käsitteet.....	9
2	Opinnäytetyön tavoitteet, menetelmät ja toteutus.....	10
2.1	Tutkimuskysymys ja aiheen rajaus.....	10
2.2	Tutkimuksen tavoite.....	11
2.3	Tutkimuksen toteutuksen kuvaus.....	11
3	Teoreettinen viitekehys.....	14
3.1	Turvallisuus perusoikeutena.....	15
3.2	Paikallinen turvallisuussuunnittelu.....	17
3.3	Kyläturvallisuus.....	21
4	Tutkimuksen tulokset.....	22
4.1	Haastatteluiden tulokset.....	22
4.2	Kyläturvallisuuskyselyn tulokset.....	32
4.3	Tilastointi.....	51
5	Kyläturvallisuuden kehittäminen.....	55
5.1	Tutkimustulosten yhteenveto: kehittämiskohteet.....	56
5.2	Olemassa olevia hyviä käytänteitä kyläturvallisuuden parantamiseksi.....	58
5.3	Keinot.....	59
6	Johtopäätökset.....	63
	Lähteet.....	66
	Kuvat.....	68
	Kuviot.....	69
	Liitteet.....	70

1 Johdanto

Olimme vasta aloittaneet turvallisuusalan opiskelut Laurea Ammattikorkeakoulussa syksyllä 2013, kun osallistuimme FinnSec-messuille. Messuilla oli monenlaista esittelijää ja turvallisuusalan toimijaa. Istuimme kahvilla ja juttelimme tulevista opinnoista ja omista mielenkiinnon kohteista. Olemme molemmat kotoisin Posiolta, joka on pieni ja syrjäinen paikkakunta Etelä-Lapissa. Muutto pääkaupunkiseudulle lähelle kaikkia palveluita, Suomen ytimeen, herätti ajattelemaan maaseudun tulevaisuutta. Keskustelun lomassa päätimme ottaa selvää kotikuntamme kiinnostuksesta vastaanottaa ja ohjata kyläturvallisuuteen liittyvä opinnäytetyö kunnassa. Aiheen laajuuden, valmiin aineiston ja teoriapohjan vähyyden vuoksi päätimme tehdä opinnäytetyön parityönä.

Turvallisuus on jokaisen ihmisen Perustuslailla taattu oikeus. Suomen Perustuslaissa (731/1999, 7§) todetaan, että jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Suomi koetaan usein turvallisena ja tasa-arvoisena maana, mutta pieneltä paikkakunnalta kotoisin olevana voimme allekirjoittaa vain ensimmäisen kohdan. Turvattomuutta emme ole kokeneet, mutta tasa-arvottomuutta kyllä. Milloin tämä epätasa-arvo näkyy myös turvallisuudessa, se on vain ajan kysymys. Halusimme opinnäytetyöllämme herättää ajatuksia syrjäseutujen pienten kuntien ja erityisesti niiden vielä syrjäisempien kylien turvallisuudesta ja tulevaisuudesta. Olemme keskustelleet huolestuneiden, pienissä maaseutupaikajissa asuvien kanssa erityisesti heidän kokemastaan huolesta omien vanhempiensa kohtalosta. Maaseudulla, syrjäisissä kylissä asuvat vanhukset joutuvat usein jättämään kotinsa jo heti ensimmäisen vastoinkäymisen kohdatessa, koska kunnilla ei ole aina resursseja huolehtia vanhuksista syrjäkylillä ja kiireellisenkin avun saanti kotiin voi kestää jopa tunnin ajan.

Aloitimme opinnäytetyöprosessin keskustelulla kunnan päättäjien kanssa ja osallistumalla Posion kyläneuvoston kokoukseen, jossa toimimme laajemmalti esille omat ajatukset siitä millaista tutkimusta olemme tekemässä. Opinnäytetyössämme suunvuoron ovat saaneet Posion kyläläiset. Pääpaino tutkimusaineistossa on kyläläisten ryhmähaastattelussa ja kyläläisille kohdistetussa kyläturvallisuuskyselyssä. Opinnäytetyön aihe on rajattu koskemaan vain Posion kylää, mutta tulokset ja kehittämisideat ovat hyödynnettävissä myös muissa kylissä ja kunnissa.

Opinnäytetyön raportti alkaa tutkimuskysymyksen ja tutkimuksen taustojen kuvaamisella. Tämän jälkeen esitellään tutkimuksen tavoitteet, menetelmä ja toteutus. Tästä siirrytään kuvaamaan tutkimuksen teoreettinen viitekehys ja keskeiset käsitteet eli esitellään mitä turvallisuus ja paikallinen turvallisuus suunnittelu ovat. Viimeisissä luvuissa esitellään tutkimuksen tulokset ja ehdotuksemme kyläturvallisuuden kehittämiseksi.

lähin lentokenttä. Lähin keskussairaala on Rovaniemen kaupungissa, johon on matkaa 135km ja lähimpään yliopistosairaalaan Ouluun on matkaa 225km. Jos edelleen verrataan välimatkaa Helsingissä, joutuisivat helsinkiläiset menemään keskussairaalaan Turkuun ja yliopistolliseen sairaalaan Jyväskylään. Ajallisesti matkoja ei voida verrata, sillä Etelä-Suomea halkovat lukuiset moottoritiet, jotka helpottavat liikkumista paikasta toiseen. Helsinkiin on Posiolta matkaa maanteitse 825km.

Posion kuntakeskuksesta on saatavilla palvelua kolmesta ruokakaupasta, kolmelta huoltoasemalta, yhdeltä pankilta ja muutamalta erikoisliikkeeltä. Terveyskeskus on avoinna arkisin 8-15, sieltä palvelua saa kolmen lääkärin voimin. Pelastuslaitoksella työskentelee palopääällikkö ja yksi palomies, muutoin pelastuslaitokselle kuuluvista tehtävistä huolehtii Posion vapaapalokunta (VPK). Ensihoito ja sairaankuljetus on järjestetty Lapin sairaanhoitopiirin toimesta. Posiolla on yksi hoitotasolla oleva ambulanssi välittömässä lähtövalmiudessa ympärivuorokauden vuoden jokaisena päivänä, lisäksi kunnan järjestämänä yksi ambulanssi, joka toimii myös kotisairaanhoidon yksikkönä, käytännössä kyseessä on kuljettava ensivasteyksikkö. Poliisin tehtävistä huolehtii Lapin poliisilaitos, ja päivystyspiirinä on Posion kunnan lisäksi myös Salla ja Kemijärven kaupunki. Ideaalitulanteessa Posiolla on poliisi läsnä joka kolmas päivä. Poliisin palvelupiste on avoinna virka-aikana maanantaista keskiviikkoon ja perjantaisin (Ryhmähaastattelu 1).

Posiolla on kymmenen toimivaa kyläyhdistystä, jossa useammassa on käynnissä hankkeita kyläsuunnitelman tekemiseksi. Ongelmaksi on muodostunut osaavan vetäjän saaminen ja kyläläisten haluttomuus edetä asiassa. Aiemmin kylissä ei ole ollut erityisiä suunnitelmia turvallisuuden varalle. Maaseudun kehittämistyötä tekevä Koillismaan Leader ry on ollut mukana tekemässä Etelä-Posion kylille yhteistä kyläsuunnitelmaa, johon sisältyisi myös kylän turvallisuussuunnitelma. (Kyläneuvostonkokous 9.12.2015.)

Posion kunnassa ei ole aiemmin tehty laajempaa tutkimusta kylien turvallisuudesta. Kunnan turvallisuussuunnitelma on vuodelta 2008, eikä siinä ole omaa osaansa kylien turvallisuudelle. Kylien turvallisuus kuitenkin puhuttaa kunnassa; välimatkat ovat pitkät ja viranomaiset ovat usein saavuttamattomissa. Kunnan väkiluku pienenee vuosi vuodelta ja väestö ikääntyy. (Posion kunnan turvallisuussuunnitelma 2008.) Millä keinoin ikääntyvä väestö kykenisi asumaan kotona pidempään, ilman muuttoa lähemmäs palveluita? Kuinka taataan tasa-arvoinen elämä myös kunnan syrjäisemmillä seuduilla asuville kuntalaisille?

1.2 Aiemmin tehtyjä tutkimuksia

Suomessa turvallisuuskyselyitä on tehty useammassa isossa kaupungissa, mutta pienten kuntien osalta yhtään tutkimusta ei opinnäytetyötä tehdessä löydetty. Turvallisuuskyselyitä on teh-

ty mm. Lappeenrannan (2014) ja Oulun kaupungeissa (2011) opinnäytetöinä. Näiden kyselytutkimusten vertaaminen opinnäytetyöhömmä ei kuitenkaan ole relevanttia, sillä erityisesti kaupungin ja pienen maaseutukunnan vertaaminen ei ole jo palveluidensaataavuuden eriävyyden vuoksi järkevää. Lisäksi harvaan asutulla seudulla turvallisuusongelmat ovat erilaisia kuin kasvukeskuksissa, koska esimerkiksi rikosten määrä on alhainen, myös pitkät välimatkat tai rajusti ikääntyvä väestö ovat asioita, jotka eivät kaupungissa lisää huolta turvattomuuden lisääntymisestä. Harvaan asutuilla alueilla turvallisuuskysymykset liittyvät usein hyvinvointi-turvallisuuteen tai sosiaaliseen turvallisuuteen (Sisäministeriö 2014a, 13).

Kyliä turvallisuuksi on tutkittu lähinnä Sisäministeriön ja Suomen pelastusalan keskusjärjestön (SPEK) toimesta. Kyläturvallisuus nousi puheenaiheeksi Sisäministeriön julkaistessa Sisäisen turvallisuuden ohjelmansa 2012, jossa kyläturvallisuuden kehittäminen nousi yhdeksi oleellisimmista kohdista. Sisäministeriön tukemana on tämän johdosta noussut pystyyn mm. Arjen turvaa -hanke, joka toteutettiin Lapissa, mm. Posiolla. Arjen turvaa -hankkeessa tarkoituksena oli lisätä kuntalaisten hyvinvointia ja turvallisuutta ja samalla säästöjä. Hanke karsi byrokratiaa ja lisäsi julkisen sektorin, järjestöjen ja yrittäjien yhteistyötä mahdollistaen kuntiin lisäresursseja lisätä kuntalaisille tärkeitä palveluita. (Somerkoski, B., Impinen, A. & Lillsunde, P. (toim.) 2014, 22.)

SPEK on koordinoitunut kyläturvallisuuden parantamista Kainuun maakunnassa. Tässä hankkeessa kohteena oli erityisesti omatoimisen varautumisen tietoisuuden parantaminen käytännön harjoitusten kera. Lisäksi asukkaille on annettu koulutusta paloriskien tunnistamiseksi, alkusammutukseen sekä vaaratilanteisiin varautumiseen. (SPEK 2014.)

1.3 Keskeiset käsitteet

Tässä alaluvussa avataan opinnäytetyössä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

Harvaan asuttu alue:

Harvaan asutulla alueella tarkoitetaan maantieteellisesti laajaa aluetta, jossa väestö on hajautunut kauas keskuksista ja palveluista. Harvaan asutun alueen asukas voi kokea asuinympäristönsä turvalliseksi rauhallisuuden ja ympäristön puhtauden takia. (Turvallinen kaupunki.)

Kylä:

Kylä on suomisanakirja.fi -sivuston mukaan ”alueellisen kokonaisuuden muodostava taloryhmä maaseudulla”. Vertailuna; kaupungissa oleva pienempi asuinyhteisö; kaupunginosa.

Kyläläinen, kotikylä:

Kyläläinen on kylässä asuva henkilö. Kotikylä on kylä, jossa kyläläisen vakituinen asuinpaikka sijaitsee.

Kyläturvallisuuskysely:

Kyläturvallisuuskyselyllä tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä nimenomaan kyläläisille suunnattua turvallisuuskyselyä, joka koskee oman kotikylän turvallisuutta. Turvallisuuskyselyn tarkoituksena on kerätä kattavasti tietoa asukkailta turvallisuustyön tueksi ja kuulla asukkaiden näkemyksiä asuinalueensa ja kuntansa turvallisuudesta (Rikksentorjuntaneuvosto 2013).

2 Opinnäytetyön tavoitteet, menetelmät ja toteutus

Tässä luvussa esittelemme opinnäytetyön menetelmät, tavoitteet ja toteutustavat. Opinnäytetyön tutkimusote on kehittämistutkimus. Kehittämistutkimuksessa kehitetään jotain asiaa paremmaksi eli tässä opinnäytetyössä kyläturvallisuutta. Tutkimus käyttää laadullisen tutkimuksen menetelmiä. Kehittämistutkimuksessa on neljä vaihetta: nykytilan kartoitus, kehitysehdotukset, testaus ja arviointi. (Kananen 2012, 26-42, 53.) Opinnäytetyömme jää ehdotuksiin, koska itse ehdotuksien toimeenpano jää kyläläisten vastuulle ja arvioinnista tulee kylän ja kunnan huolehtia seuraavissa turvallisuussuunnitelmien päivityksissä.

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Mutta koska todellisuus on moninainen, sen jaottaminen pieniin osiin ja niiden kuvaaminen ei onnistu. Pienillä osilla on vaikutusta toisiinsa, ja laadullisessa tutkimuksessa pyritäänkin kokonaisvaltaiseen kohteen tutkimiseen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157.) Laadullisessa tutkimuksessa tieto kerätään ihmisiltä esimerkiksi teema- ja ryhmähaastatteluilla, joissa kohdejoukko on valittu tarkoituksenmukaisesti eikä satunnaisesti. Tärkeimmät asiat tulevat kohdejoukolta, eikä tutkija pääse itse sitä määrittämään. Saadut tiedot ovat aineistoa on tutkittava sen mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2007, 160.) Laadullinen tutkimus soveltuu parhaiten tapauksiin, joista ei ole valmiiksi tietoa tai teoriaa sekä kun halutaan saada tapauksista syvällinen näkemys tai kuvaus. (Kananen 2012, 29.)

2.1 Tutkimuskysymys ja aiheen rajaus

Tutkimuskysymys antaa suunnan tutkimukselle ja tiedonhauille. Se viitoittaa koko tutkimuksen rakennetta. Samalla se antaa eväät tutkimuksen aiheen rajaamiselle. Tutkimuskysymyksen avulla ulkopuolinen lukija voi päätellä tuloksien mahdollisesta soveltumisesta vastaaviin kysymyksiin. (Kananen 2012, 187.)

Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksinä ovat:

1. Millainen on kyläläisten näkemys oman kylän turvallisuudesta?
2. Miten kyläläiset voivat yhteisönä parantaa oman kylän turvallisuutta?

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää haastattelujen ja kyläturvallisuuskyselyn avulla kyläläisten näkemys oman kotikylän turvallisuudesta ja peilata saatuja vastauksia viranomaisten näkemykseen asiasta sekä tilastollisiin tosiseikkoihin. Tutkimuksen aihe on rajattu koskemaan vain posiolaisia kyliä ja kyläläisiä. Tutkimuksen aiheena on posiolaisten kylien arjen turvallisuuden nykytila ja sen kehittäminen. Tutkimuksessa ei puututa mahdollisiin poikkeusoloihin, muutoin kuin kyläläisen omatoimisen varautumisen puitteissa.

2.2 Tutkimuksen tavoite

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää kyläläisten näkemyksen mukainen turvallisuuden nykytila, eli tunne siitä, kuinka turvalliseksi kylä koetaan. Lisäksi tutkimuksella on pyritty löytämään hyväksi havaittuja keinoja kylien turvallisuuden parantamiseksi, joita voisi levittää käytäntöön myös muihin kyliin ja kuntiin. Samalla on tavoitteena kehittää uusia keinoja turvallisuuden kehittämiseksi kyläläisten keinoin.

Opinnäytetyössä on tavoitteena antaa vinkkejä viranomaisille, elinkeinoelämän edustajille sekä kolmannen sektorin edustajille tukitoimiin kylien turvallisuuden kehittämisessä. Tavoitteena on, että kaikki keinot ovat hyödynnettävissä kaikkialla Suomessa, ja miksei maailmankin, kaikkien kyläläisten toimesta, eri tahojen tukemana.

Omista näkökulmistamme tavoitteenamme on kehittää omaa osaamistamme tutkimusprosessista, paikallisesta turvallisuussuunnittelusta ja laajemmasta näkemyksestä sisäiseen turvallisuuteen. Tavoitteena on, että Posion kunta hyötyy opinnäytetyöstämme, ja tulokset olisivat hyödynnettävissä myös muualla. Haluamme olla tämän projektin jälkeen valmiimpia työskentelemään asiantuntijatehtävissä.

2.3 Tutkimuksen toteutuksen kuvaus

Jotta kyläturvallisuuden nykytila olisi mahdollista selvittää, täytyy kyläläisten saada puheenvuoro. Tutkimuksen aineisto on hankittu kolmella erilaisella aineistojenkeruumenetelmällä eli aineistotriangulaatiolla, jotka täydentävät toisiaan. Pääasiallisena tiedonkeruumenetelmänä olivat ryhmähaastattelut, joita tehtiin kolme. Sen lisäksi kyläläisille tehtiin kysely. Kysely toteutettiin huhti-toukokuussa 2015 ja siihen vastasi 96 kuntalaista eripuolilta Posiota sekä kuu-

si Posiolla mökkeilevää henkilöä. Näiden lisäksi tutkimuksen aineistona on poliisin, pelastuslaitoksen sekä ensihoidon tilastoja vuosilta 2010-2014.

Ryhmähaastattelut

Ryhmähaastattelussa osallistujia on useita ja useasti haastattelijoitakin on useampi kuin yksi. Rennomman ilmapiirin saa usein aikaiseksi, jos haastattelijoita on useampia, tällöin myös keskustelu on rennompaa ja monipuolisempaa. Haastattelija ohjaa keskustelua ja varmistaa, että kiinnostuksen kohteena olevat aiheet käydään läpi. Ryhmähaastattelussa ei ole rajattua kysymyspatteristoa. Ryhmähaastattelu sopii tilanteisiin, joissa aihepiiristä ei ole paljon tietoa tai tieto on luonteeltaan epämääräistä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 111-112.)

Ryhmähaastattelut toteutettiin opinnäytetyön molempien tekijöiden ollessa paikalla 20-23.4.2015 välisenä aikana Posiolla. Lisäksi paikalla oli haastattelun ulkopuolinen litteroija. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin myöhemmin paperille. Kylien ryhmähaastattelut toteutettiin anonymisti, jolloin puhujaa ei voida personoida millään tavoin.

Tutkimusaineiston hankinta aloitettiin haastattelemalla ryhmässä poliisin, ensihoidon sekä pelastuslaitoksen edustajaa. Paikalla oli rikoskonstaapeli Lapin Poliisilaitokselta, sairaanhoitaja Lapin Sairaanhoidopiiristä sekä palopäällikkö Lapin Pelastuslaitokselta. Ryhmähaastattelun tarkoituksena oli saada viranomaisten näkemys Posion kylien turvallisuudesta, riski- ja kehittämiskohteista. (Ryhmähaastattelu 1.)

Kutsuimme ryhmähaastatteluun kylien edustajia eri puolilta Posiota. Saimme koolle ryhmähaastattelua varten ryhmän eteläposiolaisia kyläläisiä. Edustajia oli Sirniön ja Anetjärven kylältä. Paikalla oli yhteensä viisi henkeä (Ryhmähaastattelu 2). Toinen ryhmähaastattelu kylissä toteutettiin Itä-Posiolla, Tolvan kylässä. Paikalla oli neljä henkeä, Tolvan kylältä ja Suonankylästä (Ryhmähaastattelu 3).

Kysely

Kyselyä käytetään laajan aineisto keruussa. Se on aineistokeruumenetelmänä nopea ja tehokas ja sen tuloksia voidaan käsitellä määrällisen tutkimuksen keinoin. Kyselyn heikkous on vastaajien rehellisyys. Eri tavoin tuotetuilla kyselyillä voidaan vaikuttaa siihen millaisia kysymyksiä voidaan esittää. Haastattelijan suorittamassa kyselystä on apua tietopohjaisissa kyselyissä, kun haastattelija on avustamassa, mutta arkaluontoisiin kysymyksiin ei näin toteutetulla kyselyllä välttämättä saada rehellistä vastausta. (Ojasalo ym. 2015, 121.)

Koska kyselyä käytettiin toissijaisena ja haastatteluja tukevana aineistonkeruumenetelmä, ei kyselyn validiteettia tai reliabiliteettia määritellä tarkasti. Voidaan kuitenkin sanoa, että näihin vaikuttaa se, että kyselyn kysymyksiä ei ole avattu tarkemmin, vaan kysymyksen ymmärtäminen oikein on jäänyt vastaajan varaan. Kyselyn vastauksiin vaikuttaa myös, onko vastaajalla ollut tarvittavaa tietoa, että hän on pystynyt vastaamaan kysymykseen. Kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista, joten on oletettavaa, että vastaaja on halunnut antaa kysymykseen liittyvän tiedon.

Kyselytutkimuksen avulla oli tarkoitus selvittää kyläläisten kokemuksia ja näkemyksiä oman kylän tai kunnan turvallisuudesta. Kyläturvallisuuskysely toteutettiin Posiolla huhti-toukokuun aikana. Kaikilla kyläläisillä oli mahdollisuus vastata kyselyyn joko sähköisesti tai paperilla. Sähköisesti kyselyä mainostettiin Facebookissa, Posion kansalaisfoorumi 2012 -ryhmässä, kyselyyn oli linkki kyseisessä ryhmässä. Paperiversiot kyselyistä oli K-Market Muikun ovensuussa, sekä Posion terveyskeskuksessa. Kyläläiset levittivät tietoa kyselystä omista kylissään sekä puheissa, että jakamalla paperisia versioita kyselystä postilaatikoihin.

Kyselytutkimuksen kysymykset (Liite 3) ovat pääasiassa Rikostorjuntaneuvoston turvallisuuskyselyn kysymyksiä muokattuna sopimaan kyläturvallisuuskyselyyn. Lisäksi kysymyksiä on Rikostorjuntaneuvoston paloturvallisuuskyselystä. Kysymyksistä 6, 10-11, 18-22 ja 28-30 ovat omia lisäyksiämme kysymyspatteristoon. Kyläturvallisuuskyselyssä on kysymyksiä viidestä osaluueesta: kokemus turvallisuudesta, rikosturvallisuus, paloturvallisuus, omatoiminen varautuminen ja yhteisöllisyys. Kyselytutkimus koostui 30 kysymyksestä sekä identifioivista kysymyksistä. Kysymykset koskivat pääasiassa vastaajan kokemuksia oman kylän turvallisuudesta, osa kysymyksistä oli kohdennettu koskemaan koko kuntaa.

Vastausaikaa kyselyyn oli varattu viisi viikkoa. Vastaamiseen aikaa meni laskennallisesti noin 15 minuuttia. Kyselyyn tuli vastauksia yhteensä 102, vastanneista kuusi oli mökkiläisiä, jotka eivät asu Posiolla vakituisesti. Posion kunnan asukaslukuun (12/2014) verrattuna kyselyyn vastasi 2,6 % kuntalaisista.

Tilastot

Tilastojen avulla saadaan varmennettua tietoa useamman vuoden ajalta. Tilastot eivät perustu tunteeseen vaan tiedossa olevaan tapahtuneeseen tosiasiaan. Tutkimusaineistona on kyselyn ja haastatteluiden lisäksi myös poliisin, pelastuslaitoksen sekä ensihoidon tilastot vuosilta 2010-2014. Tilastoja on tehtävämääristä ja sijoittumisesta eri kyliin, tehtävien kiireellisyysluokituksista sekä tavoittamisajoista. Tilastot on pyydetty paikallisilta viranomaisilta ja toimijoilta.

Tilastoja ei käsitellä laajasti tilastotieteen kautta, vaan niiden on tarkoitus olla tutkimuksen tukena ja antaa toinen näkökulma kyläläisiltä saadun tiedon analysointiin. Tilastojen tarkoitus on joko vahvistaa tai vähentää kyläläisten tunnetta kylän turvallisuuden tai turvattomuuden tilasta.

Tutkimuksessa poliisin tilastoja tarkastellessa on huomioitava, että tilastot sisältävät vain ne rikokset, jotka on ilmoitettu poliisille. Toisin sanoen piilorikollisuuden määrä, joka tietyissä rikoslajeissa on suuri, pysyy tuntemattomana. Toiseksi piilorikollisuuden määrä ei ole aina vakio eri aikoina ja eri paikoissa. Piilorikollisuuden vaihtelut voivat riippua esimerkiksi ilmoitusalttiuden muutoksista. (Rikoksentorjuntaneuvosto 2001, 23)

3 Teoreettinen viitekehys

Tässä luvussa esittelemme tutkimuksen teoreettisen viitekehysten. Avaamme turvallisuutta käsitteenä ja esittelemme paikallista turvallisuussuunnitteluprosessia, joka on toiminut mallina aineiston hankintaprosessissa. Lisäksi selitämme tutkimuksessa käytettyjä keskeisiä käsitteitä.

Teoriaa tutkimuksen tueksi löytyy erilaisista lähteistä, niin painetuista kuin verkkolähteistäkin. Aineiston keruussa on tärkeä kiinnittää huomiota lähdekritiikkiin. Hyviä keinoja lähteen arvioimiseksi on muutamia. Tekstin kirjoittajaan kannattaa kiinnittää huomiota. Onko hän sellainen, jota arvostetaan ja kunnioitetaan? Onko kirjoittajalla oikeasti sanottavaa? Aineiston julkaisuvoiteen kannattaa kiinnittää huomiota siinä mielessä, että onko asia vielä paikkaansa pitävää ja onko asiasta tullut uutta tietoa. On parempi käyttää alkuperäisiä tutkimuksia, kuin lähdeä, johon tutkimustieto on kulkeutunut monen kirjoittajan kautta. Varsinkin verkkolähteissä olevissa aineistoissa pitää kiinnittää huomiota tiedon julkaisijaan. Hyötykö julkaisija taloudellisesti tiedoista ja ovatko verkkosivut kaupallisia. Lehtiartikkeleiden tiedot eivät välttämättä ole tarkistettuja, joten tunnettuihin ja arvostettuihin kustantajiin kannattaa luottaa lehtiartikkeleissa. Totuudellisuus ja puolueettomuus aineistossa saattaa myös horjua, joten kannattaa tarkastaa myös, mitä varten ja kenelle aineistoa on tuotettu. (Hirsjärvi ym. 2007, 109-110.)

Tutkimuksenteon alkuvaiheessa pyrimme ottamaan selvää aiemmista vastaavista tutkimuksista. Mitä ja miten aiemmat tutkimukset ovat tehty ja samalla pyrimme rajaamaan aihetta. Kyläturvallisuutta on tutkittu maailmalla ja Suomessa hyvin vähän. Vasta viime vuosina Sisäministeriön Sisäisen turvallisuuden ohjelman (2012) myötä on julkaistu ohjeita ja oppaita kyläturvallisuudesta. Kylistä siirryttäessä hieman suurempaan yksikköön kuntaan, löytyy lähdekirjallisuutta hieman enemmän. Tutkimuksessa lähdeaineistona on käytetty Sisäministeriön julkaisemia ohjelmia ja tutkimuksia, rikostorjuntaneuvoston julkaisemia ideakirjoja sekä mm.

Somerkosken, Impisen ja Lillsunden toimittamaa Turvallisempi kunta; Safe Community -toimintamalli paikallisen turvallisuussuunnittelun tukena -kirjaa (2014) ja Veikko Pentin Turvallinen yhteisö- turvattu yksilö; turvallisuutta kasvatuksen ja yhteiskuntapolitiikan keinoin -kirjaa (2003).

3.1 Turvallisuus perusoikeutena

Opinnäytetyössämme tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millainen on Posion kyläläisten ajatus oman kylän turvallisuudesta. Koska tässä tutkimuksessa kysymys on pikemminkin tunteesta kuin tieteestä, on hyvä ensin selvittää mitä turvallisuudella tarkoitetaan. Tässä alaluvussa avaamme, mitä turvallisuudella tarkoitetaan, mitä on turvallisuuden tai turvattomuuden tunne ja mistä ne yleisesti johtuvat.

Perustuslain (731/1999) toisen luvun seitsemännessä pykälässä sanotaan: ”Jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.” Jokaisen Suomen rajojen sisäpuolella asuvalla ja oleskelevalla on Perustuslain mukainen oikeus turvallisuuteen ikään, sukupuoleen, kansalliseen alkuperään, uskontoon, mielipiteeseen, vammaan tai sairauteen katsomatta. Koska turvallisuus on perusoikeus, se tuo mukanaan myös vastuuta. Jokaisella on oikeus turvallisuuteen, mutta myös velvollisuus ja vastuu turvallisuuden edistämiseen ja onnettomuuksien ehkäisemiseen. Pelastuslaki (379/2011) antaa useampiakin jokaiselle kuuluvia velvoitteita. Näitä on mm. yleinen toimintavelvoite ja huolellisuusvelvoite. Tieliikennelaki (267/1981) puolestaan velvoittaa jokaista yleisellä auttamisvelvoitteella. Lain ja asetusten on määrä lisätä turvallisuutta ja ennaltaehkäistä onnettomuuksia ja rikoksia, sekä toisaalta saattaa rikoksen tekijät edesvastuuseen teoistaan.

Turvallisuus on tila, jossa vaaraa ei ole olemassa tai keinoja vaaran torjumiseksi on olemassa ja käytössä. Turvallisuus on henkilön mahdollisuutta omin tarpeiden tyydyttämiseen ja arvojen säilyttämisen tunnetta ja luonteeltaan henkistä, fyysistä, sosiaalista, taloudellista ja oikeudellista. (Pentti 2003, 12.) WHO:n määritelmän mukaan turvallisuus on tila, jossa yhteiskuntaa uhkaavia tekijöitä hallitaan siten, että kansalaisilla on mahdollisuus hyvinvointiin. Turvallisuudelle on englannin kielessä olemassa kaksi eri merkityksen omaavaa termiä. Hyvinvointi-turvallisuus (safety), joka on turvallisuutta ilman turvatoimia, sisältää inhimillisyyden, tahattomuuden, tapaturmattomuuden ja vahingoittumattomuuden tilan. Kontrolli-turvallisuus (security), joka on turvallisuutta turvatoimien avulla, sisältää tuottamuksellisuuden tai tahallisuuden sekä vaaroilta suojassa olevan tilan. (Somerkoski ym. 2014, 44.)

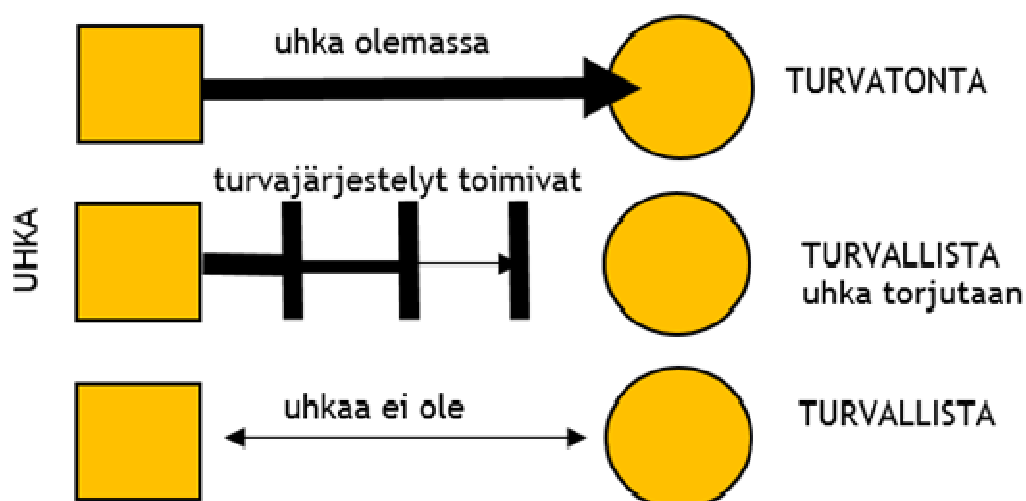
Turvallisuuden tunne koostuu useista eri tekijöistä kuten, terveydestä, sosiaalisten verkostojen toimivuudesta ja turvalliseksi koetusta asuinpaikasta. Turvallisuuden edistäminen ja yllä-

pitäminen on useamman eri tahon; viranomaisten, järjestöjen ja yksityisen sektorin tehtävä, olematta kuitenkaan kenenkään tärkein prioriteetti. (Somerkoski ym. 2014, 44.)

Turvattomuuden tunne puolestaan liittyy henkilön haavoittuvuuteen. Se on jokaisella henkilökohtainen tunne oman elämän hallitsemattomuudesta. Turvattomuuden tunteeseen ja haavoittuvuuteen vaikuttaa sukupuoli, ikä, etnisyys ja uhrikokemukset. Huonot ihmissuhteet, vääristymät omissa arvoissa, ihanteissa ja asenteissa, koettu tai aiheutettu epäoikeudenmukaisuus, suvaitsemattomuus, epäystävällisyys tai kunnioituksen puute lisäävät turvattomuuden tunnetta ja aiheuttavat toivottomuutta, sopeutumattomuutta, uupumusta, vihaa ja väkivallan kierrettä. (Pentti 2003, 64.) Tutkimuksissa on todettu, että turvattomuuden tunne on yleisempää naisilla kuin miehillä, vanhukset kokevat pelkoa useammin kuin nuoret ja kaupunkilaiset kokevat tutkitusti enemmän turvattomuutta. Tilastoja katsottaessa todennäköisimmin sattunaisen väkivaltarikoksen uhriksi joutuu nuori mies. (THL 2015.)

Turvallisuuden kehittämiseksi tehtäviä toimenpiteitä suunniteltaessa on kyettävä ymmärtämään turvallisuuden ja turvattomuuden eri luonteet. Puhuttaessa turvallisuudesta tai turvattomuudesta on ymmärrettävä, mikä ero on objektiivisella turvallisuudella ja subjektiivisella turvallisuudella, sekä turvattomuudella. *Objektiivinen turvallisuus* tarkoittaa tosiasiallista vaarattomuutta tai sitä, että riittäviä keinoja vaarojen torjumiseen on olemassa ja käytössä. *Subjektiivisella turvallisuudella* tarkoitetaan yksilön tai yhteisön kokemaa turvallisuutta. Turvallisuuden tunne tuntematta uhkaa tai luottamalla perusteettomasti turvallisuusjärjestelyihin sanotaan *vääräksi turvallisuudeksi*. *Väärää turvattomuutta* on taas silloin kun nähdään olemattomia uhkakuvia eikä luoteta riittäviinkään turvallisuusjärjestelyihin. (Pentti 2003, 142.)

Turvallisuutta on kolmea eri tasoa (Kuvio 2). Ideaalisimmassa tilanteessa ei ole uhkaa lainkaan, jolloin ei tarvita myöskään minkäänlaisia turvatoimia tai -järjestelyitä. Tällöin on turvallista. Toisessa tilanteessa on tiedossa oleva tunnistettu uhka, jolloin uhkaa vastaan voidaan suunnitella turvatoimet ja -järjestelyt. Turvatoimien ja -järjestelyiden ollessa toimivat, uhka torjutaan ja on turvallista olla. Viimeinen epätoivottu taso on tilanne, missä uhka on olemassa, eikä siihen ole riittäviä turvatoimia ja -järjestelyitä, millä uhan saisi torjuttua. Tällöin on turvatonta.

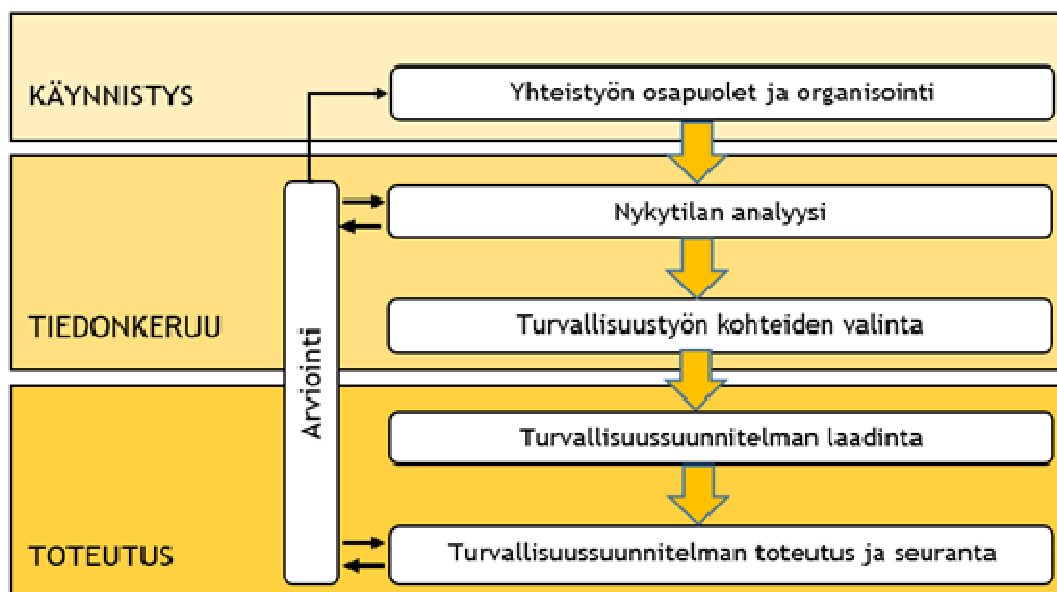
Kuvio 2. Turvallisuus-turvattomuus (Pentti 2003, 142).

3.2 Paikallinen turvallisuussuunnittelu

Opinnäytetyömme on osa paikallista turvallisuussuunnittelua ja opinnäytetyöprosessi eteni paikallisen turvallisuussuunnitteluprosessin mukaan. Tässä aluvuossa esittelemme paikallisen turvallisuussuunnittelun perusteita. Opinnäytetyömme aiheena oli kyläturvallisuuden nykytilan selvittäminen ja sen kehittäminen ja tämän vuoksi itse toteutusosa jää huomiotta. Tässä opinnäytetyössä annamme vain keinoja turvallisuuden parantamiseksi, mutta emme itse ole toteuttamassa näitä keinoja.

Paikallisen turvallisuussuunnittelun tavoitteena on rikosten, onnettomuuksien, tapaturmien ennaltaehkäisy, näiden vaikutusten ja vahinkojen määrän vähentäminen sekä turvallisuuden ja turvallisuudentunteen ylläpitäminen. Turvallisuussuunnittelun tulisi kytkeytyä osaksi kunnan johtamista ja, strategiatyötä ja resurssien kohdentamista. Jotta turvallisuussuunnittelu ja -työ olisi tehokasta, tulisi sitä toteuttaa viranomaisten, järjestöjen ja elinkeinoelämän laajana yhteistyönä. (Sisäministeriö 2014b, 3.)

Paikallinen turvallisuussuunnittelu on prosessimaisesti etenevä kokonaisuus (Kuvio 3), jossa jokainen vaihe linkittyy toisiinsa. Prosessimainen tarkastelutapa on tärkeää, jotta yhteistyö toimii sekä turvallisuussuunnittelun avoimuus lisääntyy. Avoimuuden lisäämisen tavoitteena on varmistaa paikallistason laaja sitoutuminen niin toimintaympäristöanalyysiin kuin riskianalyysiin, sekä näistä tehtyihin päätöksiin. (Sisäministeriö 2014b, 10.)

Kuvio 3. Paikallinen turvallisuussuunnittelu prosessi (Sisäministeriö 2014b, 10).

Turvallisuuksuunnittelun yleisimpiä ongelmia ovat resurssien riittämättömyys, asenteet ja vanhat työtavat. Pahimmillaan tämä johtaa siihen, että resursseja kohdennetaan akuutteihin ongelmiin sen sijaan, että vähennettäisiin ongelmien määrää jatkossa. (Sisäministeriö 2014b, 10.) Turvallisuuksuunnittelussa tärkeintä on yhteistyö eri tahojen välillä. Turvallisuuksuunnitteluun on saatava mukaan kaikki ne paikalliset toimijat, joiden työpanosta tarvitaan turvallisuusongelmien ja -ilmiöiden vaikuttamiseksi riippumatta siitä, ovatko he viranomaistoimijoita, järjestötoimijoita tai elinkeinoelämän edustajia. Tarkoituksena on hyödyntää jo olemassa olevia yhteistyörakenteita, sekä luoda uusia kumppanuuksia. (Sisäministeriö 2014b, 11.)

Turvallisuuteen vaikuttavia toimijoita on paljon. Kunnalla on merkittävä rooli peruspalveluiden tuottajana. Poliisin tehtävänä on ennaltaehkäisevä turvallisuustoiminta, yleisen järjestyksen ylläpitäminen ja rikosten torjunta. Pelastustoimen tehtävänä on onnettomuuksien ehkäisy, pelastustoiminta onnettomuustilanteissa ja väestönsuojelu. Lisäksi järjestöillä on merkittävä rooli turvallisuuteen vaikuttavana toimijana, esimerkiksi turvakotien ylläpitäjänä sekä tietoa ja valistusta jakavana toimijana. (Sisäministeriö 2014b, 12.)

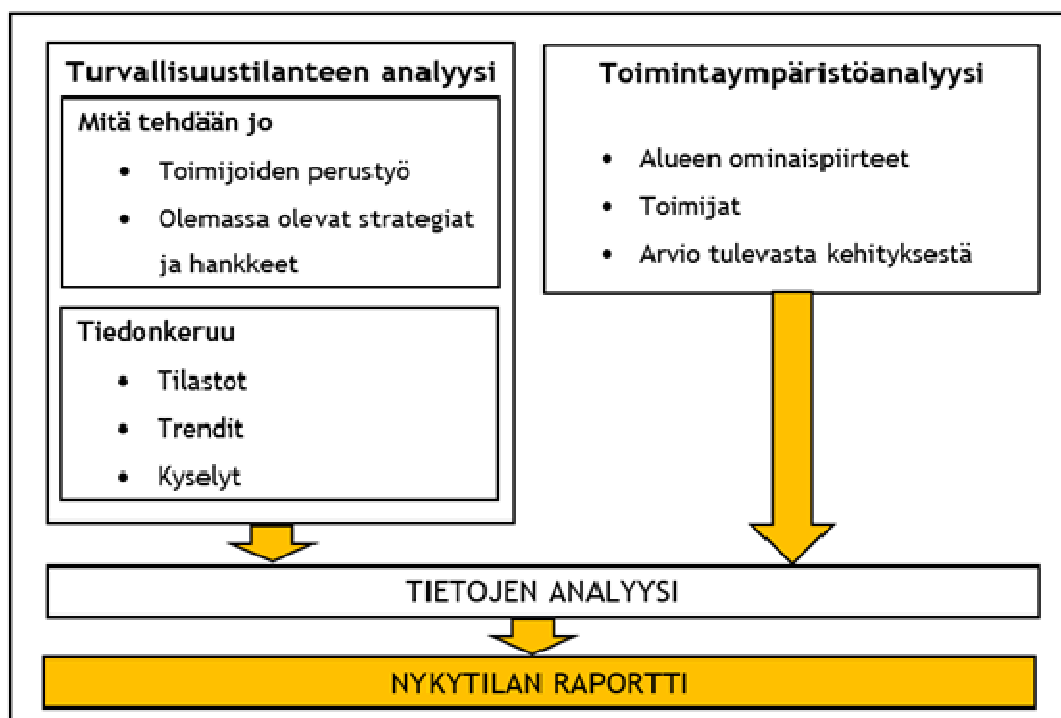
Viranomaisten, järjestöjen ja elinkeinoelämän lisäksi turvallisuussuunnitteluun tulee saada mukaan myös kansalaisyhteiskuntaan kuuluvat kansalaiset yksilöinä ja heidän muodostamat yhteisöt. Prosessimaisesti etenevän turvallisuussuunnittelun avulla myös yhteisö saadaan osaksi paikallista turvallisuustyötä. Järjestöjen toiminta turvallisuustyössä voidaan jakaa kolmeen osaan: asiantuntijapalveluiden tuottaja, viranomaisia tukeva resurssitoiminta onnettomuus ja häiriötilanteissa sekä kansalaisia yhteiskunnan turvallisuustyöhön koordinoiva toimija. (Sisäministeriö 2014b, 12.)

Järjestöjen lisäksi kyläyhdistysten kaltaiset yhteisöt kannattaa ottaa mukaan turvallisuustyöhön. Kylien turvallisuussuunnitelmien integroiminen osaksi kunnan turvallisuussuunnitelmaa osallistaa ja sitouttaa sekä kunnan päättäjät, viranomaiset ja kunnan asukkaat yhteisiin turvallisuustavoitteisiin. (Sisäministeriö, 2014b 14.)

Kaikkien yllämainittujen tahojen lisäksi turvallisuussuunnittelun tulee ottaa mukaan myös paikalliset asukkaat. Tähän on kaksi syytä. Osallistuvuutta lisäämällä saadaan lisättyä myös kuntalaisten omaa tietoisuuttaan omaan ja ympäristöönsä liittyvistä turvallisuusasioista. Toiseksi viranomaisten tietoisuus alueen turvallisuudesta ja siihen vaikuttavista asioista lisääntyy kuulemalla asukkaista. (Sisäministeriö 2014b, 14.) Opinnäytetyössä halusimme saada kuluviin nimenomaan kyläläisten näkökulman asiaan ja sen vuoksi tutkimusaineistossa on heillä päärooli.

Turvallisuustilanteen nykytilan analyysin (Kuvio 4) tarkoituksena on saada kokonaiskuva kuntalaisten turvallisuuden kannalta oleellisista strategioista ja muusta jo tehdystä turvallisuustyöstä sekä saada tietoa kuntalaisten turvallisuuden kannalta merkittävistä toteutuneista ja ennakoitavista olevista ilmiöistä ja muutoksista. Kerätyn tiedon perusteella tehdään strategiset linjaukset ja toimintasuunnitelmat. Turvallisuustilanteen analyysissa tulee tunnistaa tärkeimmät turvallisuusongelmat sekä ilmiöt ja trendit, jotka voivat vaikuttaa turvallisuuteen negatiivisesti. Toimenpiteet suunnataan nimenomaan näihin ilmiöihin. (Sisäministeriö 2014b, 16.)

Turvallisuustilanteen nykytilan analyysi perustuu tilastoihin ja muuhun saatavilla olevaan tietoon. Esimerkiksi erilaiset asukkaille suunnatut kyselyt antavat lisää informaatiota kunnan turvallisuudesta. Näiden tietojen ja tilastojen keräämisen lisäksi on hyvä tehdä vertailuja saatuja tuloksia lähiseudun vastaavien tulosten kanssa. (Sisäministeriö 2014b, 16.)

Kuvio 4. Turvallisuuden nykytilan analyysi (Sisäministeriö 2014b, 17).

Turvallisuusongelmat eivät välttämättä esiinny tasaisesti, vaan ne voivat keskittyä hyvinkin pienelle alueelle. Lisäksi turvallisuusongelmien määrä, laatu ja ilmenemiskaipaikat voivat vaihdella eri vuorokauden aikoina, viikkoina ja kuukausina. Turvallisuustilanteen analyysillä on tarkoituksena selvittää milloin ja missä turvallisuusongelmat ilmenevät ja miten vakavia ne ovat. Tämän tuloksen avulla voidaan arvioida, mikä toimija on saatava mukaan turvallisuustilanteen parantamiseksi. (Sisäministeriö 2014b, 16.)

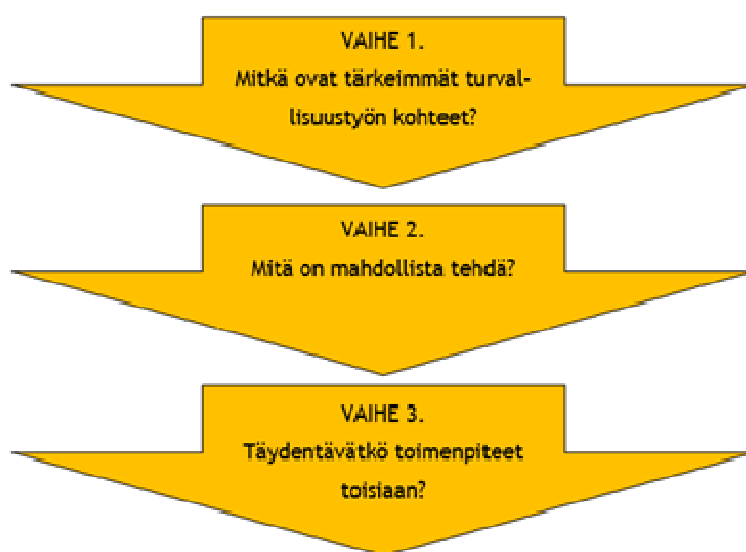
Opinnäytetyön aiheena on kyläturvallisuus Posiolla ja yksi tutkimuksen toteutustapana on kyläturvallisuuskysely, jossa kartoitetaan kyläläisten turvallisuudentunnetta omalla kotikylällä. Turvallisuustilanteen analyysissä (Kuvio 4) yksi tiedonkeruumenetelmistä on kysely. Kyselyn avulla voidaan osallistaa kansalaisia turvallisuustyöhön. Samalla heiltä saadaan arvokasta, ns. hiljaista tietoa, oman kylän turvallisuudesta ja sen puutteista (Sisäministeriö 2014b, 17).

Turvallisuussuunnitteluprosessissa nykytilan analyysin jälkeen on vuorossa turvallisuuden kehittäminen ja turvallisuustyön kohteiden valinta. Opinnäytetyössä keskitymme erityisesti kylien turvallisuutta parantaviin kohteisiin ja kehittämistoimiin. Opinnäytetyössä haluamme tuoda esille käytössä olevia hyviä turvallisuutta parantavia käytänteitä ja kehittää aineiston avulla uusia käyttökelpoisia käytänteitä.

Turvallisuuden kehittämisen tulisi perustua turvallisuuden nykytilan analyysin kautta saatuihin tietoihin. Lisäksi on tärkeää huomioida myös paikalliset odotukset. Viranomaisten ja paikallis-

ten asukkaiden lisäksi myös elinkeinoelämälle ja kansalaisjärjestöjen edustajille tulisi antaa mahdollisuus esittää oma kanta nykytilan raportissa esitettyihin johtopäätöksiin. Vuoropuhelu alueen turvallisuusasioista edistää asukkaiden omaa vastuunottoa turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä. (Sisäministeriö 2014b, 21.)

Turvallisuuden kehittämisessä on kolme selkeää vaihetta (Kuvio 5). Aluksi selvitetään nykytilan analyysin avulla tärkeimmät turvallisuustyön kohteet. Tässä vaiheessa selvitetään kuinka vakavat vaikutukset turvallisuusongelmalla on ja kuinka usein sitä esiintyy. Samalla otetaan paikallisten odotukset huomioon. Toisessa vaiheessa mietitään mitä on mahdollista tehdä. Selvitetään millaisia taloudellisia resursseja tai erityisosaamista tarvitaan ja onko niitä saatavilla, samalla arvioidaan myös onko resurssien käyttö perusteltua hyöty- ja haittasuhdetta tarkastellessa. Kolmannessa vaiheessa mietitään kuinka suunnitellut toimenpiteet täydentävät toisiaan. Onko mahdollista suunnitella sellaisia toimenpiteitä, jotka tukisivat ja täydentäisivät toisiaan. Onko toimenpiteellä vaikutuksia pidemmällä vai lyhyellä aikavälillä. (Sisäministeriö 2014b, 22.)

Kuvio 5. Turvallisustoimenpiteiden arviointi

3.3 Kyläturvallisuus

Kyläturvallisuus on ajankohtaista erityisesti harvaan asutuilla seuduilla, missä väestö on hajautunut maantieteellisesti laajalle alueelle ja välimatka palveluiden ääreen on pitkä. Suomessa harvaan asuttuja seutuja löytyy kaikkialta, mutta erityisen paljon niitä on Pohjois- ja Itä-Suomessa.

Kyläturvallisuudessa on kyse samasta asiasta kuin arjen turvallisuudesta yleensä. Sisäministeriön (2014c, 32) määritelmän mukaan arjen turvallisuudella tarkoitetaan normaaliolojen turvallisuutta. Arjen turvallisuus koostuu jokapäiväisen elämän turvallisuudesta ja turvallisuuden tunteesta; kodin, koulun ja lähialueen turvallisuudesta sekä työpaikan ja liikkumisen turvallisuudesta. Arjen turvallisuus on onnettomuuksien, tapaturmien ja rikosten ennaltaehkäisemistä, koska näiden seurauksien korjaaminen kestää kauan ja voi olla joskus jopa mahdotonta.

Turvallinen kylä rakentuu vahvasti kyläläisten toimesta ja toiminnasta. Viranomaisten rooli kylän turvallisuuden kehittämisessä ja ylläpitämisessä on kyläläisten toimia tukeva, sekä virkavelvollisuuksien noudattamista. Kyläläisten vastuulla on välittää tietoa turvallisuudesta ja omien voimavarojen riittämättömyydestä kunnan päättäjille, jotta päättäjillä ja viranomaisilla olisi realistinen kuva kylien turvallisuudesta. Kyläturvallisuus ei voi olla irrallinen yksikkö, vaan sen on oltava osa kunnan turvallisuutta. Kaikki lähtee kylistä ja kyläläisistä. (Sisäministeriö 2014c, 24.)

4 Tutkimuksen tulokset

Tässä luvussa käydään läpi opinnäytetyön tutkimuksen tulokset pääpiirteittäin jaotellen ne aineistonkeruumenetelmittäin. Tuloksia ei käydä läpi kokonaisuudessaan vaan kootusti. Tuloksissa pääpaino on turvallisuuden tai turvattomuuden tunteessa ja siihen liittyvissä osalualueissa. Tutkimuksessa pääpaino on ryhmähaastatteluilla, joista saatuihin näkökulmiin haemme vahvistusta kyselyn haastatteluita laajemmalla otannalla sekä tilastotiedon analyysillä.

Tutkimuksen validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta. (Hirsjärvi ym-2014, 32). Opinnäytetyömme validiteettiin vaikuttaa ryhmähaastatteluissa olleiden ja kyselyyn vastanneiden kyläläisten omat ja läheisten kokemukset turvallisuudesta ja turvattomuudesta. Opinnäytetyön validiteettiin vaikuttaa myös, kuinka hyvin kyselyyn vastanneet ovat ymmärtäneet kyselyssä käytetyt käsitteet. Kyläturvallisuuskysely kohdistettiin nimenomaan koskemaan vastaajan oman kylän turvallisuutta, mutta tutkimuksen tekijöinä emme voi olla varmoja, että vastaaja on tämän ymmärtänyt ja kohdistanut vastaukset koskemaan omaa kotikyläänsä. Ryhmähaastatteluiden osallistujien ja kyselyyn vastanneiden kyläläisten kiinnostus turvallisuuden kehittämistä kohtaan voi olla vinouttamassa tutkimuksen tuloksia, sillä heillä on voinut olla jo valmiiksi jokin käsitys turvallisuuden tilasta, joka on voinut vaikuttaa vastauksiin.

4.1 Haastatteluiden tulokset

Haastatteluiden tuloksia kerrotaan kootusti, jokainen ryhmähaastattelutilanne eriytettyinä omaksi kokonaisuudeksi, ja niistä on poimittu selkeimmin esille nostetut asiat. Sisennettyinä

ja kursiivissa olevat tekstit ovat suoria lainauksia haastattelusta. Kertojan identiteetti kerrotaan tekstin yhteydessä vain, jos kertojana on viranomainen. Kyläläisten identiteettiä ei tekstistä voida päätellä. Osa suorista lainauksista koostuu useamman kertojan sanoista ja on siten poimittu suoraan keskustelusta.

Ryhmähaastattelut on analysoitu sisältöanalyysin avulla. Analyysin tarkoitus on saada paljastettua haastatteluista asian ydin. Haastatteluista saatu aineisto sisältää myös paljon ylimääräistä tietoa. Sisältöanalyysillä saadaan yhtenäistä ja selkeää tietoa, joista voidaan tehdä tulintoja ja johtopäätöksiä. Haastatteluaineiston analyysissä sisällön luokittelu on induktiivista eli aineistolähtöistä. (Kananen 2012, 116-117).

Pelastustoimen, ensihoidon sekä poliisin edustajan ryhmähaastattelu

Viranomaisten haastattelun aluksi pyysimme jokaista tahoa kirjaamaan ylös paperille, mitkä turvallisuuteen liittyvät asiat toimivat kunnassa ja missä asioissa olisi kehitettävää ja onko kylissä erityisiä riskikohteita. Pyysimme ajattelemaan asiaa nimenomaan kyläturvallisuuden kannalta. Ryhmähaastattelu ja keskustelu käytiin näiden asioiden pohjalta.

Pelastuslaitoksen edustaja kertoi haastattelussa, että pelastustoimen uudistumisen jälkeen Lapissa pelastustoimessa otettiin käyttöön lähimmän yksikön periaate, jolloin hätäkeskus lähettää lähimmän tarkoituksenmukaisen yksikön tehtävää suorittamaan. Tämä periaate paransi Posion kunnan tilannetta pelastustoiminnan osalta. Enää ei tarvitse olla omassa kunnassa resursseja jokaiseen tehtävään, vaan erityisesti raja-alueille voidaan lähettää yksiköitä kunnan rajojen ulkopuolelta. (Ryhmähaastattelu 1.)

Posiolla pelastustoimintaan tuo haasteita erityisesti vanheneva väestö. Posiolla pelastustoiminnasta vastaa Lapin pelastuslaitos ja käytännössä tehtävien suorittamisen hoitaa Posion VPK. Pelastuslaitoksen edustaja kertoi haastattelussa että vanhenevan väestön vuoksi pelastustehtäviin ei ole aina tarpeeksi lähtijöitä. Päivällä voi olla tilanteita, jolloin tehtävään lähtee vain yksi mies, joka on päällystöpäivystäjä. Posiolla pelastustoimen hälytysosasto koostuu 12 miehestä, joista kaksi on päällystöpäivystäjiä ja loput kymmenen vapaaehtoisen palokunnan kouluttamia vapaaehtoisia palomiehiä, jotka osallistuvat tehtäviin oman päivätyönsä niin salliessa. (Ryhmähaastattelu 1.)

Ensivastetehtävien suhteen tilanne on hieman parempi. Ensivastetehtävällä tarkoitetaan tehtäviä, joissa pelastustoimi tukee ensihoidon työtä, menemällä kohteeseen antamaan hätäensiapua, kun ensihoito on estynyt saapumaan paikalle tai sen paikalle tulo viivästyy tai ensihoito tarvitsee lisäresursseja tehtävän hoitamiseen. Nämä ensivastetehtävien resurssit on Posiolla varmistettu päivystyslistan avulla, jolloin jokainen listalla oleva vuorollaan tulee hälytyksen

tullen suorittamaan tehtävää. Näihin tehtäviin saadaan vähintään kahden hengen miehistövahvuus. (Ryhmähaastattelu 1.)

Ensihoidon edustajana toiminut sairaanhoitaja Lapin sairaanhoitopiiristä kertoi ensihoidossa tapahtuneista muutoksista Posiolla. Vuoden 2011 toukokuun alussa voimaan tullessa uudessa terveydenhuoltolaissa ensihoitopalvelun järjestämisvastuu määriteltiin siirtymään kunnilta sairaanhoitopiireille viimeistään vuoden 2013 alusta. Näin tehtiin myös Posiolla. Vuoden 2013 alusta alkaen Posiolla ensihoitopalvelun on järjestänyt Lapin sairaanhoitopiiri omana toimintanaan. Näin ollen yksityisen sairaankuljetusyrittäjän sopimus kunnan kanssa raukesi ja työntekijät siirtyivät sairaanhoitopiirin työntekijöiksi. Tämä uudistus muutti ensihoitoa Posiolla. Aiemmin ensihoitopalvelua annettiin kuntalaisille virka-aikaan välittömällä lähtövalmiudella ja muulloin 15 minuutin lähtövalmiudella kotipäivystyksenä. Tällä hetkellä sairaanhoitopiirin ambulanssi on välittömässä lähtövalmiudessa vuoden jokaisena päivänä kellon ympäri. Lähtövalmiuden lisäksi myös kalusto- ja työntekijöiden koulutustaso on parantunut. (Ryhmähaastattelu 1.)

Lisäksi kunta on halunnut parantaa kuntalaisille tarjottavaa palvelua ja on ylläpitänyt omana toimintanaan toista ambulanssia, vuodesta 2008 lähtien. Tämä ambulanssi on niin kutsuttu kuljettava ensivasteyksikkö, jossa kuljettaja on ensivastekoulutuksen saanut vapaaehtoinen palokuntalainen ja hoitajana toimii terveyskeskuksen sairaanhoitaja. Tämä ambulanssi on välittömässä lähtövalmiudessa virka-aikana ja muulloin 15 minuutin lähtövalmiudessa. (Ryhmähaastattelu 1.)

Ensihoidon näkökulmasta positiivista pienellä paikkakunnalla on asukkaiden omatoimisuus ja ymmärrys siitä, että avun saanti voi kestää.

”Tällaisella pienellä paikkakunnalla on sellasta tiettyä omatoimisuutta eli ihmiset vähän ajattelee, varsinkin vanhempiväki, ennen kuin soittaa 112, että onko tässä nyt oikeasti tarvetta. Etäisyys pannee ajattelemaan ja käytetään naapuriapua.” (Ryhmähaastattelu 1.)

Uudistuneen ensihoitopalvelun myötä kuntalaisten saaman palvelun ja palveluiden saatavuuden taso on parantunut. Ensihoidossa panostetaan entistä enemmän hoidon tarpeen arviointiin, vaikka lääkäri on usein aiempaa kauempana. Aiemmin ensihoito on järjestetty jokaisen kunnan omana toimintana, ja selkeää yhteistyötä ei ole ollut. Nykyisessä järjestelmässä toimivat kenttäjohtajat huolehtivat ensihoitoressurssien riittävydestä niin Posion kunnassa kuin koko Lapin maakunnassa. Kenttäjohtajan merkitys korostuu erityisesti lähimmän yksikön periaatteen toimivuuden huolehtimisesta, jolloin tehtävälle lähetetään lähin tarkoituksenmukainen yksikkö kunnan tai sairaanhoitopiirin rajoista riippumatta. (Ryhmähaastattelu 1.)

Palvelutasopäätöksen mukaan kunnassa on oltava aina vähintään yksi ensihoitoyksikkö hälytettävissä. Tämä tuo haastetta kenttäjohtajalle. Aiemmin päivittäiset kuljetukset Rovaniemelle ovat vähentyneet huomattavasti. Pääasiassa kuljetuksista kunnan rajojen ulkopuolelle vastaa toissijainen ensihoitoyksikkö. Vain kiireellisissä kuljetuksissa käytetään ensisijaisesti hoitotasoista ensihoitoyksikköä. Näissäkin tapauksissa, jos kunnassa on tyhjiötä, voidaan hyödyntää Rovaniemellä olevia vapaita yksiköitä, jolloin se tulee kuljettavaa yksikköä vastaan ja potilaan vaihto tehdään tien päällä. Tällä tavoin pienennetään kunnassa olevaa tyhjiötä minimiin, ja kuntalaisille tarjottava palvelu on paremmin saavutettavissa. (Ryhmähaastattelu 1.)

Lapin poliisilaitoksen rikoskonstaapeli kertoi haastattelussa (1) poliisin toimintakentän muuttuneen useasti viime vuosina. Vuoteen 2009 asti toiminut Ranua-Posion kihlakunta oli selkeä myös poliisin toiminnan kannalta. Toimintaympäristönä olleet kaksi kuntaa sijaittivat maantieteellisesti lähekkäin ja poliisin saatavuus oli kohtalainen. Tämän jälkeen perustettu Lapin poliisilaitos toi laajenevan toimintaympäristön. Vuoden 2012/2013 aikana vakiintui Posion, Sallan ja Kemijärven yhteistoiminta-alue. Laajenevan toimintaympäristön myötä paikallistuntumus poliisissa heikkeni. Vaikka Posiolla on neljä kenttäpoliisia ja yksi rikospoliisi, eli käytännössä kaksi partiota, he eivät voi olla koko ajan Posiolla turvaamassa yleistä järjestystä. Koko alueella on kuitenkin kerrallaan vain yksi partio. Päivystysvuoron ollessa esim. Kemijärvellä ei partiota juurikaan Posiolla näy, vaan tehtävät hoidetaan jos mahdollista puhelimen välityksellä. Lähimmät putkatilat löytyvät Kemijärveltä ja Kuusamosta. Kuusamo on kuitenkin eri poliisilaitoksen alueella, joten heidän palvelut ovat käytössä vain poikkeustilanteissa.

Poliisin puolelta huomionarvoinen asia on vanhenevan väestön ja vähenevän nuorison vaikutukset rikostilastoihin. Rikosten määrä ja poliisin tarve ovat vähentyneet viime vuosien aikana Posiolla. Myös rikosten selvittämisprosentit ovat korkeaa luokkaa, sillä pienessä kunnassa rikoksen uhrit yleisesti ottaen tuntevat rikoksen tekijän. (Ryhmähaastattelu 1.)

Kyläturvallisuuden kannalta ongelmia tuovat kyläkauppojen ja kyläkoulujen lakkauttamiset. Kyläläiset eivät tunne enää samalla kylällä asuvia, koska monelta kylältä puuttuu yhteinen kokoontumispaikka. Tästä huolimatta kyläläiset kuitenkin seuraavat naapurinsa elämää sen verran, että osaavat huolestua, jos postia ei ole haettu tai liikettä pihamaalla ei ole ollut pitkään aikaan. Esimerkiksi vainajat löydetään yleensä vuorokauden kuluessa, vaikka vainajan omaiset eivät asuisi paikkakunnalla. (Ryhmähaastattelu 1.)

Liikkuvan poliisin lakkauttaminen on näkynyt erityisesti liikenteenvalvonnan vähenemisenä, ja viime vuosina liikenteenvalvonta on pudonnut olemattomiin. Aiemmin Kuusamon poliisi on hoitanut liikenteen valvontaa myös Posiolla, mutta nykyään he eivät voi tehdä sitä suunnitel-

mallisesti, sillä Kuusamo on eri poliisilaitoksen alueella (Oulun poliisilaitos) (Ryhmähaastattelu 1).

Rikoskonstaapelin kertoman mukaan tehtävämäärät ovat parin viime vuoden aikana enemmän kuin puolittuneet. Tälle ei ole yksiselitteistä vastausta, mutta Posion alueella rikoksia tekevät lähinnä paikalliset ja niistäkin vain tietyt ihmiset. Yhden rikosentekijän, joka parhaimmillaan on vuoden aikana tehtaillut toista sataa rikosta, kiinni jääminen ja toisen menehtyminen voi selittää rikosten määrää vähenemisen. (Ryhmähaastattelu 1.)

Huolimatta rikosten määrän vähenemisestä tulevaisuus ei kuitenkaan Posiolla näytä kovin valoisalta. Kovasti puheena olevat kuntaliitossuunnitelmat, joita Posion kunta vastustaa, toisivat tullessaan myös vähenevät viranomaispalvelut. Yhdessä kunnassa ei tulisi olemaan kahta poliisiasemaa, jolloin poliisin saavutettavuus heikkenisi entisestään. Poliisin kannalta itsenäinen kunta on äärimmäisen tärkeä asia. Myöskään puheet poliisiasemien vähentämisestä valtakunnallisesti ei kuulosta hyvältä. Jossakin puheissa Lappiin on kaavailtu vain kolmea poliisiasemaa, mikä tarkoittaisi, että posiolaiset saisivat odottaa poliisin tuloa useita tunteja, jos he yleensäkin pääsisivät paikalle. (Ryhmähaastattelu 1.)

Yksi poliisin mielestä ongelmallinen suuntaus, mikä on ollut vallalla jo vuosia, on ajatusmalli, että poliisille ei tehdä ilmoitusta pienistä rikoksista ja esim. rattijuopumuksesta tai ylinopeudesta, sillä poliisin paikalle saaminen on niin vaikeaa. Ihmisten on helpompi kääntää katse pois päin. Tämä vallalla oleva ajatusmalli kattaa koko kunnan. Edes taajama-alueella olevat eivät käänny ensihädässä poliisin puoleen, elleivät ole sattumalta partiota hetkeä aiemmin lähistöllä nähneet. (Ryhmähaastattelu 1.)

Toinen poliisin toiminnassa nähtävillä oleva muutos liittyy aseiden runsaaseen määrään ja muuttuneisiin asekäytänteisiin poliisissa. Posiolla lähes jokaisessa taloudessa on yksi tai useampi ase. Aselain kiristymisen myötä niiden pakkolunastaminen valtiolle on aiempaa yleisempää. Enää ei tarvitse uhkailla aseiden käytöllä tai jäädä kiinni väkivaltarikoksesta, että aseiden menettää valtiolle. Tämä on tuonut tullessaan myös toisen ongelman. Koska poliisin paikalle saaminen on välillä hyvinkin vaikeaa, avuntarvitsija on saattanut soittaa ystävälleen jopa eri paikkakunnalle. Ystävä on soittanut toiselle ystävälleen, joka on sitten soittanut hätäkeskukseen. Puhelun yhteydessä hän on vihjannut jotain aseesta. Tämä on johtanut siihen, että poliisi on tullut paikalle ja rikoksen tekijää on uhannut aseiden menetys, vaikka hän ei ole sitä millään tavoin yrittänyt käyttää. Asetta ei ole välttämättä edes talosta löytynyt. Kun sana, ase, mainitaan hätäpuhelussa, on poliisin paikalle saanti lähes varmaa. Siksi keinon väärinkäyttö on lisääntynyt.

Ryhmähaastattelu Etelä-Posion kylät

Ryhmähaastattelussa Etelä-Posiolla oli paikalla viisi kyläläistä Sirniön ja Kuloharjun kyliltä. Kyläläisiä ryhmähaastattelussa puhutti erityisesti Sirniön kylätien turvallisuus ja syrjäkylillä asuvat yksinäiset vanhuksat ja heidän turvattomuus. Lisäksi keskustelua herätti viime vuosikymmeninä vähentynyt kylien yhteisöllisyys. (Ryhmähaastattelu 2.)

Heti ryhmähaastattelun alussa tuli esille Sirniön kylätien turvattomuus, etenkin sen varrella olevan hoivakodin asukkaille. Kyläläiset olivat kyselleet viranomaisilta vanhuksista varoittavaa liikennemerkkiä luvaten jopa itse ylläpitää sitä, mutta aloite tyrmättiin viranomaisten suunnalta. Heidän mukaansa liikenne tiellä on niin vähäistä, että liikennemerkillä ei ole tarvetta.

”Hoivakodin asukkaista osa käy lenkkeilemässä itseksensä... Hyväjalkasia, mutta huonopäisiä, muistamattomia...kun se hoivakoti on kuitenkin sellasen nyppylän päällä ja tie on mäkinen ja mutkanen... Ne on kuitenkin dementoituneita.. Siellä saattaa sieltä hoivakodista, joku setä tulla ja rankoja vettä tien yli... Totta kai myös kun hoitohenkilökunta kävelyttää siellä niin kyllä se pitää olla ne hoksattimet kohallaan, että koska se auto tulee...” (Ryhmähaastattelu 2.)

Hoivakodilla on 13 laitospaikkaa ja asukkaista suurin osa on liikuntakykyisiä, mutta muistamattomia. Asukkaat liikkuvat sekä yksikseen, että saattajan seurassa hoivakodin lähialueella. Kyläläiset toivat haastattelussa hyvin voimakkaasti esille pelkonsa heidän puolestaan. Viranomaisten kantaa vähäisestä liikennemäärästä ei sulatettu. Kyläläisten kertoman mukaan alueella liikkuu paljon raskasta liikennettä, onhan kylällä mm. useampi navetta, joissa maitoautot kulkevat säännöllisesti. Myös rakennustoimintaa kylällä on, jolloin liikenteessä on hyvinkin paljon raskaampaa liikennettä. Kyläläiset itse tiedostavat vaaran ja kertovat osaavansa varoa tiellä liikkuvia jalankulkijoita, mutta pelkäävät ulkopuolisten kuljettajien tietämättömyyttä asiasta. Hoivakodin sijainti tien varrella ei tule selkeästi ilmi tiellä kulkijoille tämän hetkisillä liikennemerkeillä. (Ryhmähaastattelu 2.)

Etelä-Posion alueella asuu paljon vanhuksia. Osa vanhuksista asuu yksin, ja ryhmähaastattelussa keskusteltiin myös heidän turvattomuudesta eritoten ulkopuolisten vierailijoiden vuoksi.

”On paljon yksinäisiä vanhuksia tuolla, kaikilla pitäis olla se turvalukko, että ennen ku oven avaa niin vois kattoo onko se joku tuttu...” (Ryhmähaastattelu 2.)

Yksin asuvat vanhuksat voivat olla helppo saalis huijareille; tämä asia tuli esille myös ryhmähaastattelussa (2). Lehdistä on saatu lukea kuinka eripuolilla Suomea on vanhuksia huijattu

erilaisilla keinoilla ja viranomaiset ovat varoitelleet päästämästä asuntoon muita kuin tuttuja henkilöitä. Myös Etelä-Posion alueella on kierrellyt epäilyttävän näköisiä ihmisiä, mikä on saanut kyläläiset varpailleen.

”Kyllä ne kertoo nuista hiippareista.. mutta en minä tiiä kerrotiinko siitä poliisille, marja-aikaan sitä liikkuu monenlaista hiipparia ja kyselijää ja kiertään polttoainesäiliöitä ...kaikki ei siis ole ihan oikealla asialla, se oon kyllä huomannu..”

”Anetjärvelläki ollut tuossa joku kulkenu pyörällä ja toiset pakettiautolla.. sehän oli vähän semmosta tutkailua sitte siellä...” (Ryhmähaastattelu 2.)

Monessa maaseutupitäjässä on edelleen tapana ilmaista naapurille poissaolosta laittamalla luuta oven eteen merkiksi. Tämä on käytössä vielä nykyaikanakin eritoten vanhemman väestön keskuudessa. Huolestuttavaa on, että luuta voi olla se ainoa hidaste luvatta taloon tunkeutujalle. Edelleen monet ihmiset jättävät ovensa lukitsematta lähtiessään pois kotoa, etenkin jos ei ole tarkoitus olla pitkään pois.

”Talo on ihan tyhjä, kettään ei oo missään ja ovet on auki. Se on täällä ihan tavanomaista, että ovet on auki.. Luutahan se on pantu oven eteen merkiksi, että ketään ei ole kotona... ei sitä enää nykyään niin, jotkut vielä... mutta silloin mejän nuoruudessa se oli ihan tavallista se ”lapinlukko”.” (Ryhmähaastattelu 2.)

Pitkien välimatkojen lisäksi Etelä-Posion kylissä tuo oman lisänsä turvattomuuteen matkapuhelinten heikko kuuluvuus. Kylissä on alueita ja paikkoja, joissa puhelimella ei ole lainkaan kuuluvuutta, tai sitä löytyy vain tietyn koivun alla ja vain hyvällä säällä. Lankapuhelinlinjojen purku on tarkoittanut monelle sitä, että yhteyttä edes naapuriin ei hädän hetkellä saa muutoin kuin menemällä fyysisesti paikalle.

”Ei ole lankapuhelinta kylällä... ei ole lankojakaan... Kännykällähän sitä on vuosi jo asiat hoidettu.”

”Nämähän on nämä matkapuhelin yhteydet muutenki huonot.” (Ryhmähaastattelu 2.)

Ryhmähaastattelussa (2) tuotiin esille myös kyläläisten yhteisöllisyys ja kuinka hyvin kyläläiset tuntevat toisensa ja kylässä oleskelevat mökkiläiset. Jokaiselta kylältä löytyy henkilöitä, jotka ovat syrjäytyneitä, eivätkä pidä yhteyttä toisiin kyläläisiin joko lainkaan tai vain hyvin vähän.

Kuitenkin keskustelussa nousi vahvasti esille, että näistäkin kyläläisistä pidetään huoli. Kylälaisten kanssakäyminen arjen tilanteissa on kuitenkin vähentynyt viime vuosikymmenten aikana. Nykyään ei kyläläisiä tunneta samalla tavalla kuin vuosia sitten.

”Kyllähän ne tietyt tallouet pittää yhteyttä tiettyjen kanssa ja toisten kanssa ei olla missään yhteydessä.. ja toiset ei oo kenenkään kanssa yhteydessä...”

”Syrjäytyneitä on oikeastaan joka kylällä, kaikkihan ei ota apua vastaan. Kotisairaanhoidon asiakkaita ja joku naapuri saattaa postit viiä ja muuta kanssakäymistä ei sitte oookaan... Kyllähän sitä kiinnittää huomiota jos ei savua nouse piipusta tai posti on hakematta.. niin mietitään onkohan se joutunu sairaalaan tai jotain...” (Ryhmähaastattelu 2.)

Myös mökkiläisten suuri määrä ja vaihtuvuus ovat tuoneet mukanaan huolen, koska kylillä liikkuu paljon ihmisiä, joita kukaan ei tunne. Ulkopuolisten ja pahoissa aikeissa kulkevien tunnistaminen on aiempaa vaikeampaa. Myös avun pyytämiseen voi olla tämän vuoksi korkeampi kynnys.

”Mökkiläisiä ei tunnu kukkaan tunteva... Ne tuntuu haluavanki että ne saa olla omassa rauhassa... Kyllä mökkiläiset ottaa selville mistä saa apua... ei hirveän hyvin näitä tunne.. Osa mökkiläisistä on metsästysseuran jäseniä ja sitä kautta tullu tutuksi..” (Ryhmähaastattelu 2.)

Pelastusviranomaisten toimintaan liittyvinä ongelmina ryhmähaastattelussa tuotiin esille lähinnä osoite-epäselvyydet.

”...en tiitä onko ne oikein ajantasalla nuo osoitteet... se mihin ne poliisit oli menossa... nehän meni väärään paikkaan heti ensimmäisenä, ne ei välttämättä mennykkään heti sinne oikeaan paikkaan... se on jo aika suuri riski se tuo väärät osoitteet”

”...joihinki taloihin pittää pihaan mennä että näkee talonumeron...” (Ryhmähaastattelu 2.)

Kyläläisillä oli hyvin realistinen kuva viranomaisavun saamisesta. Kylissä ja kodeissa on tiedostettu, että alkutoimenpiteet on osattava tehdä itsenäisesti, koska viranomaisten paikalle tulo kestää välimatkan vuoksi jopa tunnin. Mutta vaikka ongelma on tiedostettu ja hyväksytty, aiheuttaa se silti huolta kyläläisissä.

”Se on tuo etäisyys tietysti... Poliisin ja palokunta on niin kaukana... mutta se hän on niin luonnollista että niillä menee kauan... Alkusammuttimia on joka taloudessa...osataan me niitä käyttää.. onhan me niitä harjoteltu...” (Ryhmähaastattelu 2.)

Myös muunlaisen kuin viranomaisavun saaminen syrjäkylille kestää, mutta maaseutupitäjänä kylissä on jo valmiiksi resursseja monenlaisen avun tarjoamiseen. Mutta nämä resurssit ovat tiedossa vain kyläläisillä.

”Melekeen joka talossa on moottorikelkkaa ja mönkiää... Näillä maanviljeliöillä on isot rattorit niillä vetää jo mitä vaan... Onhan meillä myös pyöräkuormaajia ja kaivinkoneita...” (Ryhmähaastattelu 2.)

Kyläläisiä mietityttikin haastattelussa, miten näiden resurssien olemassa olo saadaan mökkiläisten tai ohikulkijoiden tietoon. Esimerkiksi ojaan ajettu auto tai kiinni jäänyt moottorikelkka saadaan helposti kyläläisten toimesta autettua pitävälle alustalle. Myös viranomaisten tehtäviin, kuten etsintätehtäviin, olisi kyläläisillä tarjota resursseja; kalustoa ja paikallistunte-
musta. (Ryhmähaastattelu 2.)

Ryhmähaastattelu Itä-Posion kylät

Itä-Posiolla pidetyssä ryhmähaastattelussa paikalla oli neljä henkeä Tolvan kylältä ja Suonankylästä. Ryhmähaastattelussa esille tuotiin suurimpana huolena Patonimentien liikenneturvallisuus. Tien huonosta kunnosta on oltu asianmukaisiin tahoihin kyläläisten toimesta yhteydessä ilman toivottua tulosta. Kyläläiset pelkäävätkin, että jonkun on menetettävä henkensä, ennen kuin asialle tehdään jotain. (Ryhmähaastattelu 3.)

Patonimentie kulkee Kuusamontieltä (tie nro 81) Kemijärventielle (tie nro 5) asti. Pituutta tiellä on noin 40 km ja tie kulkee muun muassa Tolvan ja Suonankylän poikki. Ryhmähaastattelussa keskusteltiin paljon tien huonosta kunnosta, kapeudesta ja runsaasta raskaasta liikenteestä. Tien leveys ei riitä kahden raskaan kuljetuksen kohtaamiseen, vaan tiellä on niitä varten väistöpaikkoja. Talviaikaan tie kapenee entisestään ja henkilöautojenkin kohtaamista varten pitäisi nopeutta alentaa merkittävästi. Vakavilta liikenneonnettomuuksilta tiellä on kuitenkin vältytty, mutta milloin jotain vakavaa tapahtuu, on kyläläisten mielestä vain ajan kysymys.

”Muutama rekka on vissiin vähän kaatunu, mutta henkilövahinkoja ei oo vissiin tullu sitte ku 60-luvulla..”

”...minäki oon ainaki yhen viis kertaa... mutta hipasujahan ei lasketa... joo on niitä läheltäpititilanteita ollu ihan jokaisella.” (Ryhmähaastattelu 3.)

Tiellä liikkuu paljon raskasta liikennettä tienvarrella olevan sahan vuoksi. Tukkiautoja ja hakerekkoja liikkuu tiellä kymmenittäin päivässä. Teillä on 80km/t yleisrajoitus, joka on laskettu kylien kohdalta 60km/t. Kyläläisten huolta lisää nopeusrajoitusten noudattamattomuus. Erityisesti raskaan liikenteen vauhti huolestuttaa kyläläisiä.

”Siinä koko ajan lisääntyy tuo rekkaliikenne, hakerekkaa kymmeniä rekkoja päivittäin, aamulla menee ensimmäiset ennekuin herää ja illalla viimeiset ku on menossa nukkumaan. Kolkytä rekkaa päivässä.”

”Kylän kohalla on kuuskymppiä ja muualla kaheksan kymppiä... mutta monesti tuntuu että se on siinä mejjän kohalla yheksänkymppiä se rajoitus... aivan sama laittaa kylän kohalle neljäkymppin lätkät ku ei ne nyttenkään aja kuuttakymppiä.” (Ryhmähaastattelu 3.)

Pelkoa ei aiheuta pelkästään raskaan liikenteen nopeudet. Myös henkilöautojen nopeudet etenkin hiljaisten kylien kohdalla ylittää suurimman sallitun useasti.

”Kyllä minäki tiään ne muutamat autot. Ne kuuluu jo ku ne tulee, ku kuuluu bum, bum se lähtee kuulumaan... se on se kolmen paikkeilla ku se tulee vähän enne kolmea tai niillä paikkeilla... Se kyllä ajaa lujaa.” (Ryhmähaastattelu 3.)

Myös Itä-Posion alueella on paljon mökkiläisiä. Kyläläisten huoli onkin erityisesti mökkiläisten puolesta. Kyläläiset jotka itse ovat oppineet varomaan ja tuntevat kylän vaarat, pelkäävät että mökkiläisille ja etenkin heidän lapsilleen sattuu jotain liikenteessä.

”Ku mökkiläiset tulee tänne kesälä lomalle niin tännehän tulee paljon lapsia, ne ajattelee, että tämä on syrjäkylä ja täällä voi ajaa, vaikka miten haluttaa.”

”Mökkiläiset ei välttämättä tiä näitä.. me tietään näitä aikoja ku me ollaan täällä asuttu niin me osataan täällä vähän varautua, mutta jos joku ihan tietämätön lähtee vaikka pyörällä vaikka pikkulapsi... silloin on että aina on pelko, että kuhan ei vaan satu mitään..” (Ryhmähaastattelu 3.)

Viranomaisten valvontaa kyläläiset toivovat enemmän, etenkin liikenteen ja nopeuksien valvontaa. Kysyttäessä kyläläisiltä, kuinka usein poliisia on kylällä näkynyt, piti vastausta vähän aikaan miettiä.

”Minä oon nähny yhen kerran... tästä on muutama vuosi sitten.. ne punnitsi rekkoja...”

”Minä en oo nähny koskaan...”

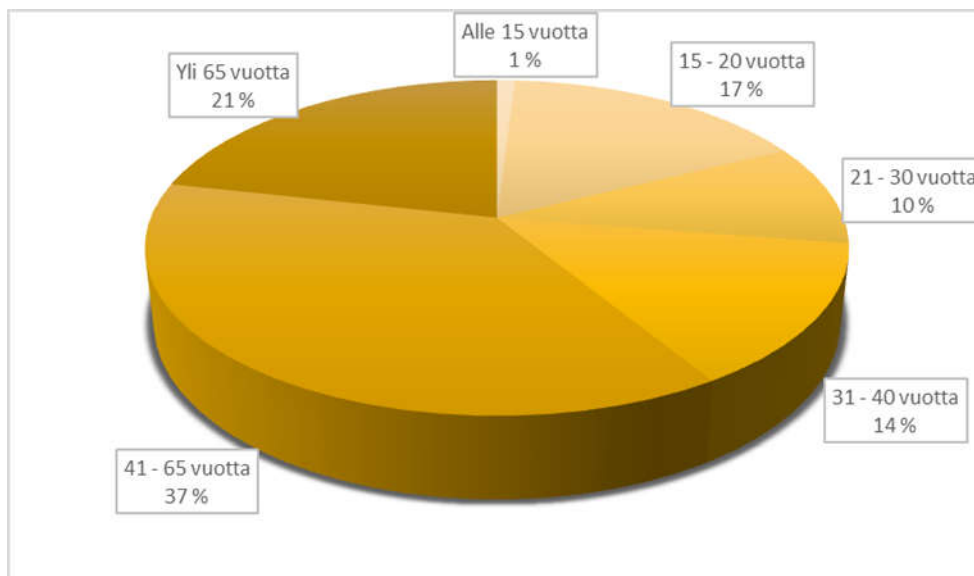
”Yhen kerran oon joutunu puhaltamaan tällä tiellä.. Mitä minä oon ajanu.. nelkytävuotta.” (Ryhmähaastattelu 3.)

4.2 Kyläturvallisuuskyselyn tulokset

Tässä alaluvussa käsittelemme kyläturvallisuuskyselystä saatua aineistoa. Aluksi esittelemme kyselyyn vastanneiden taustatietoa, kuten ikärakennetta ja asuinpaikkaa. Tämän jälkeen esittelemme pääpiirteittäin tuloksia monivalintakysymyksien kautta ja lopuksi esittelemme avoimien kysymyksien tuloksia. Tuloksista kerrottaessa prosenttiluku tarkoittaa osuutta vastaajista.

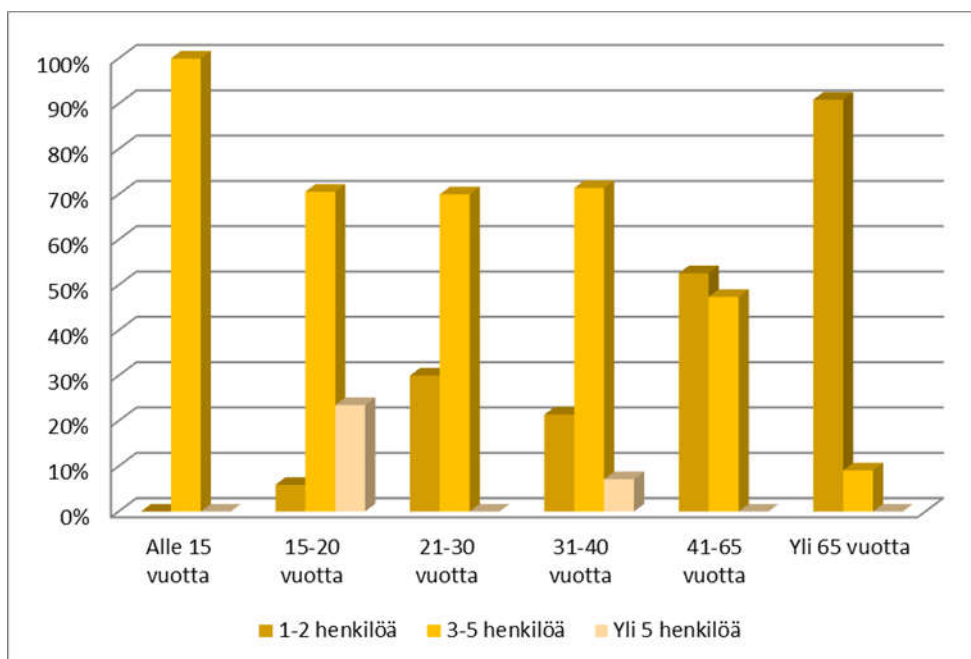
Turvallisuustutkimusta tehdessä on tärkeää huomioida, että ongelmat ja niiden lajit harvemmin jakautuvat tasaisesti kunnan asukkaiden kesken. Tämän vuoksi kyselyyn vastanneiden taustatiedot on tärkeä saada kyselyssä selville. Kyselyn vastauksia analysoidessa voidaankin tällöin verrata vastaajien asuinpaikan merkitystä kyselyn vastauksiin. Tällä tavoin voidaan saada selville ongelmien mahdollinen keskittyminen tiettyihin asuinalueisiin. (Rikostorjunta-neuvosto 2001, 34.)

Kyselyyn vastanneista 68 % oli naisia ja 32 % miehiä. Vastaajamäärien osalta tämä tarkoitti sitä, että vastaajista 69 oli naisia ja 33 miehiä. Vastaajien ikärakenne vastasi osin Posion ikärakennetta. Vastaajat luokiteltiin kuuteen eri luokkaan: alle 15 -vuotiaat, 15-20 -vuotiaat, 21-30 -vuotiaat, 31-40 -vuotiaat, 41-65 -vuotiaat ja yli 65 -vuotiaat. Vastaajista eniten kuului luokkaan 41-65 -vuotiaat (Kuvio 6) Heitä oli 37,3 % vastaajista, yli 65 -vuotiaita oli 21,6 % vastaajista. Posion väestöstä 32 % on yli 65 -vuotiaita ja 40,2 % on 41-65 -vuotiaita (Liite 1). Kyselyyn vastanneista 15-20 -vuotiaiden osuus oli 17,5 % mikä on Posion ikärakenteeseen verrattuna huomattavan korkea luku. Posion väestöstä vain 5 % on 15-20 -vuotiaita (kyselyyn vastasi 9,7 % 15-20 -vuotiaista posiolaisista).

Kuvio 6. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma

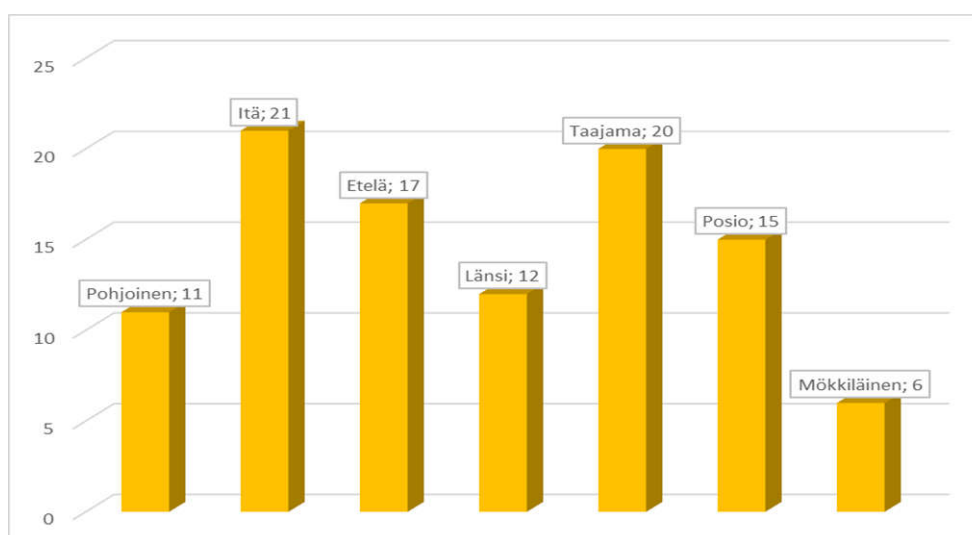
Kolmas taustatietoja keräävä kysymys kyselyssä oli talouden koko. Kyselyyn vastanneista 46 % asui 1-2 hengen taloudessa, 49 % asui 3-5 hengen taloudessa ja 5 % vastaajista asui yli viiden hengen taloudessa. Tällä kysymyksellä halusimme selvittää talouden koon yhteyttä turvattuuden tunteeseen. Kuviossa 7 on esitelty kyselyyn vastanneiden osuus suhteessa talouden kokoon. Kuvioista on havaittavissa, että yli 65 -vuotiaista vastaajista lähes kaikki asuvat 1-2 hengen talouksissa, muissa ikäluokissa suurimman osuuden saa 3-5 hengen talouden koko.

Kuvio 7. Kyselyyn vastanneiden ikä suhteessa talouden kokoon

Kyselyssä kysyttiin myös vastaajan kotikylää. Vastaajista 6 ei asu vakituisesti Posiolla vaan omistaa Posiolta vapaa-ajan asunnon. 96 posiolaista vastaajaa asui 24 eri kylässä (Liite 4.). Osa vastaajista oli kirjannut kotikyläkseen Posion. Heitä tutkimuksessa käsitellään omana ryhmänä, koska kylää ei voida määrittää. Vastaajien määrä eri kylissä oli yhdestä vastaajasta (Karastinniemi, Ristilä, Akanlahti, Keski-Posio, Ylikitka, Hietaniemi ja Perä-Posio) kuuteentoista vastaajaan (Posio ja Keskusta/Ahola).

Koska vastaajien määrä eri kylissä ei ole vakio ja hajaantuminen kunnan alueella oli suuri, jaoinme kylät kuuteen eri luokkaan (Kuvio 8): Itä-Posio, Länsi-Posio, Etelä-Posio, Pohjois-Posio, Taajama, Posio. Tällä tavoin saimme vertailtavaksi suuremman joukon vastauksia samalta asuinalueelta. Liite 2 näyttää kartalla karkean aluejaon.

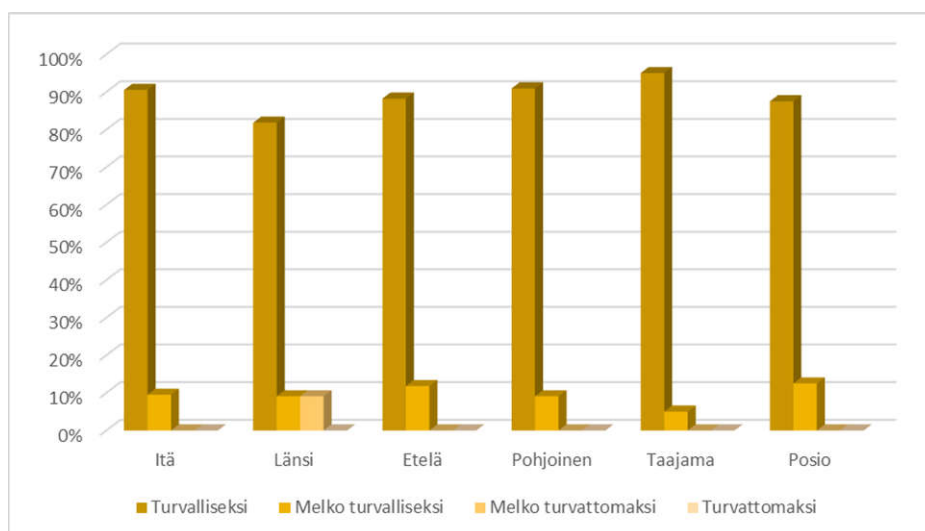
Kuvio 8. Kyselyyn vastanneiden asuinalueen (ml. mökkiläiset) jakauma

Monivalintakysymykset

Kyselytutkimuksen monivalintakysymyksiä tarkastelemme jokaisen osa-alueen kautta. Turvallisuuden tunteen lisäksi tarkastelemme kyselyyn vastanneiden pelkoa rikoksen kohteeksi joutumisesta, kotien paloturvallisuutta ja varautumista poikkeusoloihin, kansalaistaitojen osaamisentasoa ja yhteisöllisyyteen liittyen kyläläisten tuntemusta toisistaan ja naapurivun saannin todennäköisyyttä.

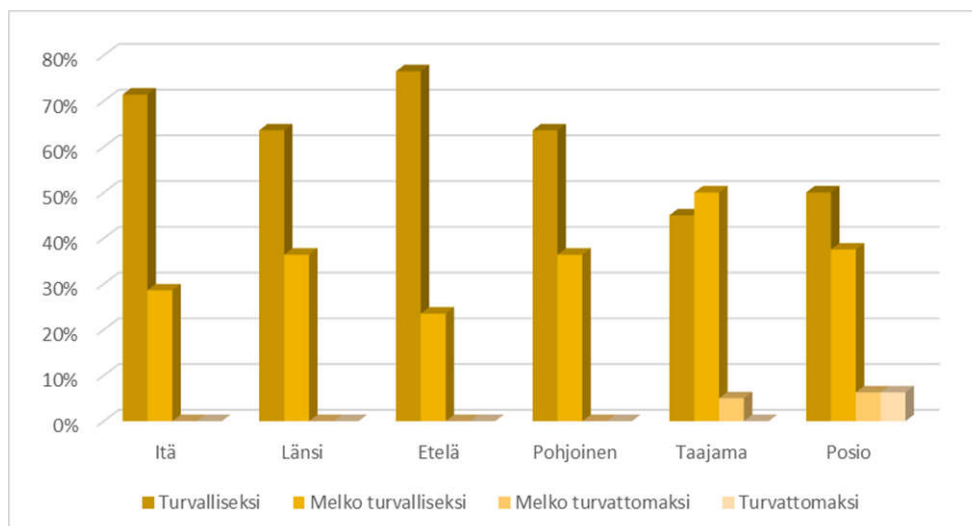
Kyselytutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että Posio koetaan yleisesti turvalliseksi paikaksi asua (Kuviot 9-12). Alueellisia eroavaisuuksia ei yleistä turvallisuuden tunnetta koskeviin kysymyksissä juurikaan ole. Se koetaanko olo turvalliseksi vai melko turvalliseksi, vaihtelee jonkin verran, mutta vastausvaihtoehdot melko turvattomaksi tai turvattomaksi eivät juuri ole käytössä.

Yksin päivällä kävely kotikylällä koetaan turvalliseksi tavaksi liikkua (Kuvio 9). Alueellista eroa ei juuri ole, ja yksikään vastaajista ei koe oloaan turvattomaksi liikkuessaan yksin. Länsi-Posiolla alle 10 % vastaajista kokee olonsa melko turvattomaksi liikkuessaan yksin kotikylällä. Tähän ei ole tiedossa olevaa syytä, mutta suuri osa Länsi-Posion kyläläisistä asuu ison tien varrella (Rovaniementie, tie nro 81) (Liite 2.), mikä voi osaltaan selittää turvattomuuteen liittyviä tuntemuksia osassa kyläläisistä.

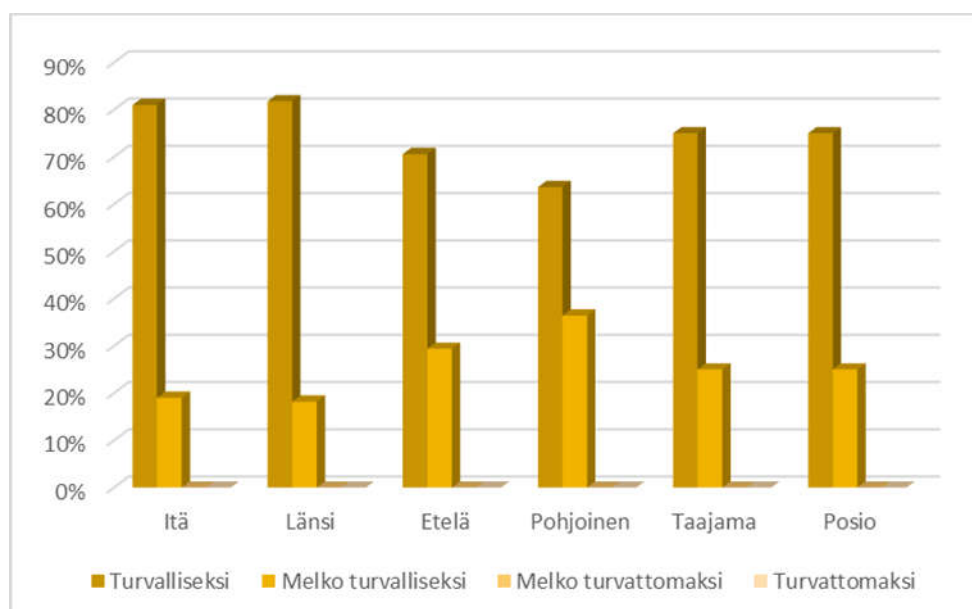
Kuvio 9. Kuinka turvalliseksi koet olosi kävellessäsi yksin päivällä kotikylälläsi?

Kysyttäessä turvallisuuden tunnetta liikkuessa yksin myöhään perjantai- tai lauantai-iltoina on vastauksissa havaittavissa suurempaa hajaannusta (Kuvio 10). Kuitenkin pääasiassa tunne turvallisuudesta on olemassa. Vain taajaman ja Posion alueen vastaajista noin 5 % ilmoitti kokevansa olonsa melko turvattomaksi. Yksi mahdollinen syy turvattomuuden tunteeseen voi olla katuvalojen puute. Katuvaloja Posiolla on vain taajaman alueella ja osassa kylistä. Lisäksi Posion taajama-alueella sijaitsevat anniskelualueudet omaavat ravintolat voivat lisätä turvattomuuden tunnetta perjantai- ja lauantai-iltoina taajaman alueella.

Kuvio 10. Kuinka turvalliseksi koet olosi kävellessäsi yksin myöhään perjantai- tai lauantai-iltoina?

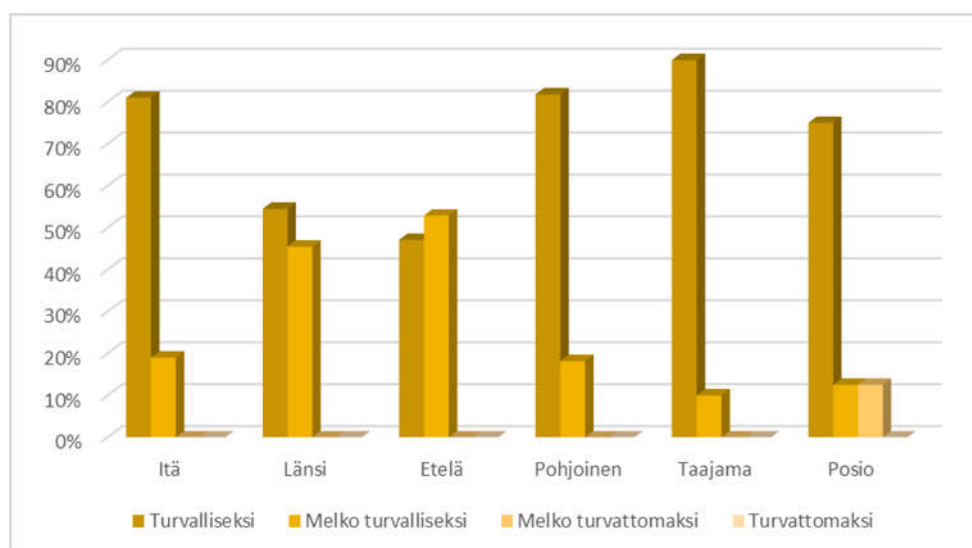
Pankkiautomaatilla asiointi koetaan turvalliseksi tai melko turvalliseksi tilanteeksi vastaajan asuinalueesta riippumatta (Kuvio 11). Kukaan vastaajista ei koe turvattomuutta asioidessaan pankkiautomaatilla. Posiolla pankkiautomaatteja on yksi ja se sijaitsee Posion kuntakeskuksessa valaistulla ja näkyvällä paikalla.

Kuvio 11. Kuinka turvalliseksi koet olosi asioidessasi pankkiautomaatilla?

Kyläturvallisuuskyselyssä kysyttiin turvallisuuden tunnetta vastaajan ollessa yksin kotona (Kuvio 12). Pääosa vastaajista koki olonsa turvalliseksi tai melko turvalliseksi. Länsi- ja Etelä-Posion alueen vastaajista puolet koki olonsa turvalliseksi ja puolet melko turvalliseksi. Vain Posion kotikyläksen ilmoittaneista vastaajista 10 % ilmoitti kokevansa olonsa melko turvat-

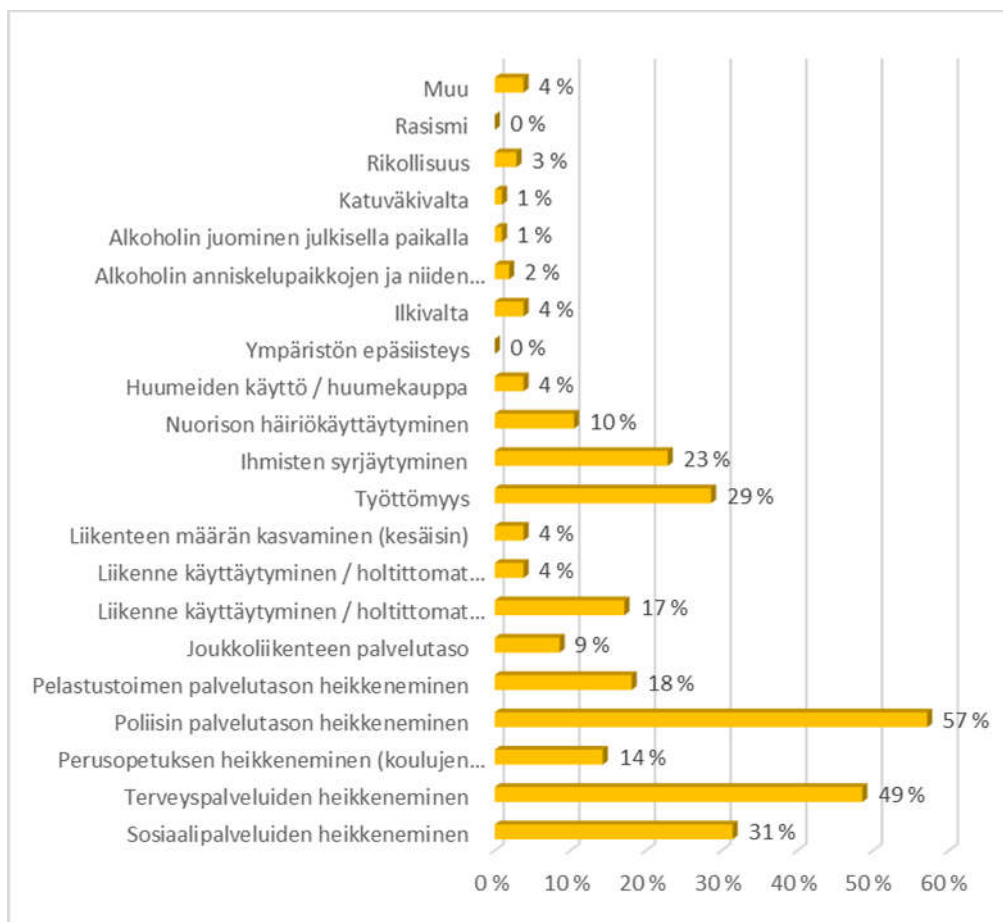
tomaksi. Muutoin alueellisia eroavaisuuksia ei turvallisuuden tunteeseen liittyen ollut havaittavissa.

Kuvio 12. Kuinka turvalliseksi koet olosi ollessasi yksin kotona?

Kyläturvallisuuskyselyssä oli kysymys ”Mitkä ovat mielestäsi kolme Posion suurinta turvallisuuhkaa?” (Kuvio 13). Suluissa oleva luku kertoo kuinka monta prosenttia mieltää ongelman olevan kolmen suurimman turvallisuusongelman joukossa Posiolla. Vastauksista nousee selkeästi esille kaksi suurinta turvallisuuhkaa vastaajien mielestä. Nämä ovat poliisin palvelutason heikkeneminen (57 %) sekä terveystaluiden heikkeneminen (49 %). Ryhmähaastattelussa Posion viranomaisten kanssa nämä tulivat myös vahvasti esille. Erityisesti pelko poliisin palvelutason heikkenemisestä edelleen huolestuttaa myös viranomaisia. Posio kuuluu Lapin poliisilaitoksen alueeseen ja päivystyspiirinä ovat Posion kunnan lisäksi myös Sallan ja Kemijärven kunnat (Ryhmähaastattelu 1). Eli kokonaisuudessaan yhden poliisipartion päivystysalue on maantieteellisesti noin 13349km² suuruinen alue, ja siellä asuu vakituisesti 15213 ihmistä. Jokaisen kunnan alueella sijaitsee myös lukuisia vapaa-ajan asuntoja ja lomakeskuksia mm. Suomutunturin ja Sallatunturin matkailukeskus. (Salla; Kemijärvi.)

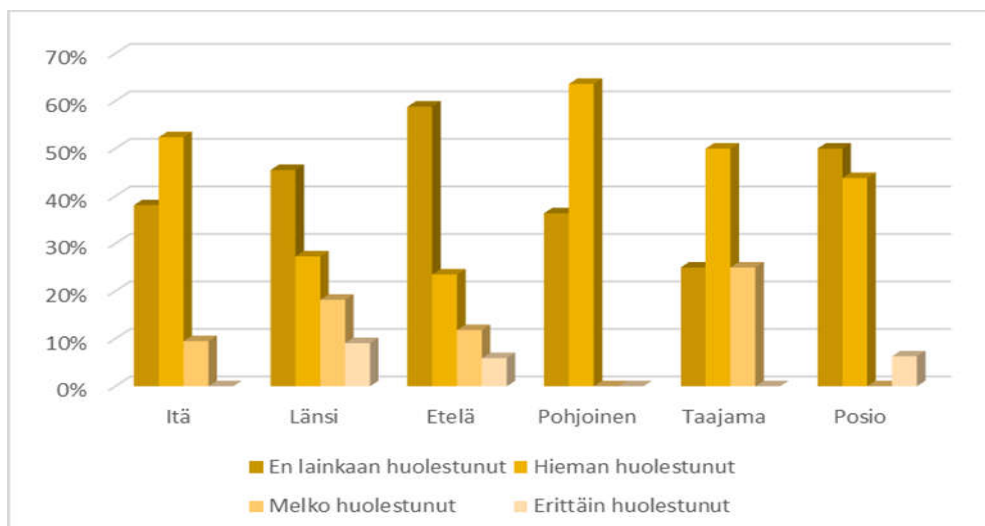
Näiden kahden selkeästi joukosta erottuneen turvallisuusongelman jälkeen onkin tasaisempaa. Sosiaalipalveluiden heikkeneminen, työttömyys, ihmisten syrjäytyminen, pelastustoimen palvelutason heikkeneminen ja liikennekäyttäytyminen / holtittomat autoilijat tulevat listalla seuraavina.

Kuvio 13. Mitkä ovat mielestäsi kolme suurinta turvallisuusongelmaa Posiolla?

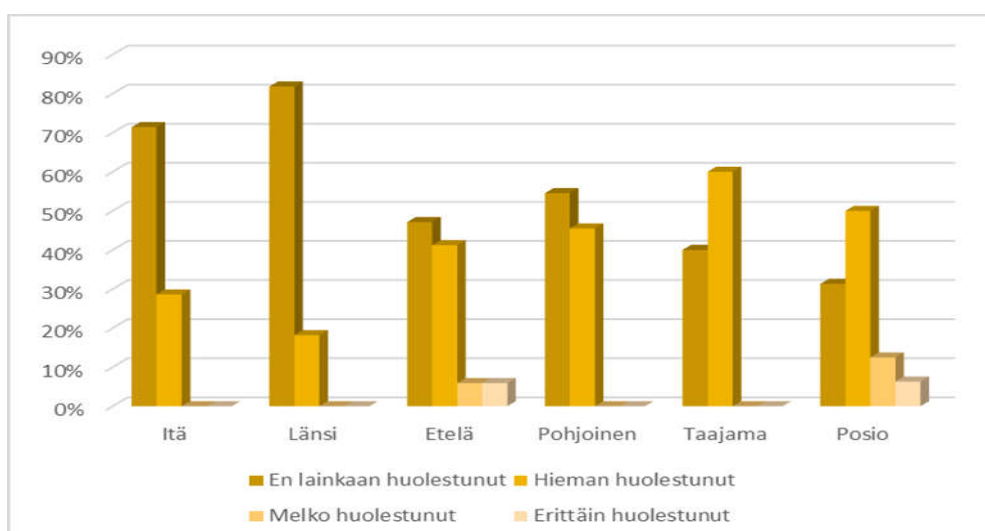
Kyläturvallisuuskyselyssä kysyttiin vastaajan huolestuneisuutta joutua erilaisten rikosten uhriksi. Näissä vastauksissa oli rikostavan mukaan hieman poikkeavuuksia alueittain. Esittelemme tässä vastaajien huolestuneisuutta kolmen eri rikostyyppin kautta.

Vaikka ryhmähaastatteluissa puhuttiin paljon liikenneturvallisuuden puutteista, ei kyselyssä kuitenkaan ole selkeästi nähtävillä suurta huolenaihetta asiasta (Kuvio 14). Lähes jokaisen asuinalueen vastaajien joukosta on kuitenkin löydettävissä henkilöitä, jotka ovat joko erittäin huolestuneita tai melko huolestuneita joutumisestaan liikenneonnettomuuden uhriksi lähitulevaisuudessa. Vastausvaihtoehto ”en ole lainkaan huolestunut” on yleisin vastausvaihtoehto vain Länsi-Posiolla (reilu 40 % vastaajista) ja Pohjois-Posiolla (lähes 60 % vastaajista) sekä Posion kotikyläkseen ilmoittajien joukossa (lähes 50 % vastaajista). Erittäin huolestuneita vastaajia löytyy Länsi-, Etelä-Posiolta sekä Posiolta, jokaisella alueella näistä vaihtoehto sai 5-10 % kannatuksen. Taajaman alueella vastaajista reilu 20 % oli melko huolestunut mahdollisuudesta joutua liikenneonnettomuuden uhriksi lähitulevaisuudessa.

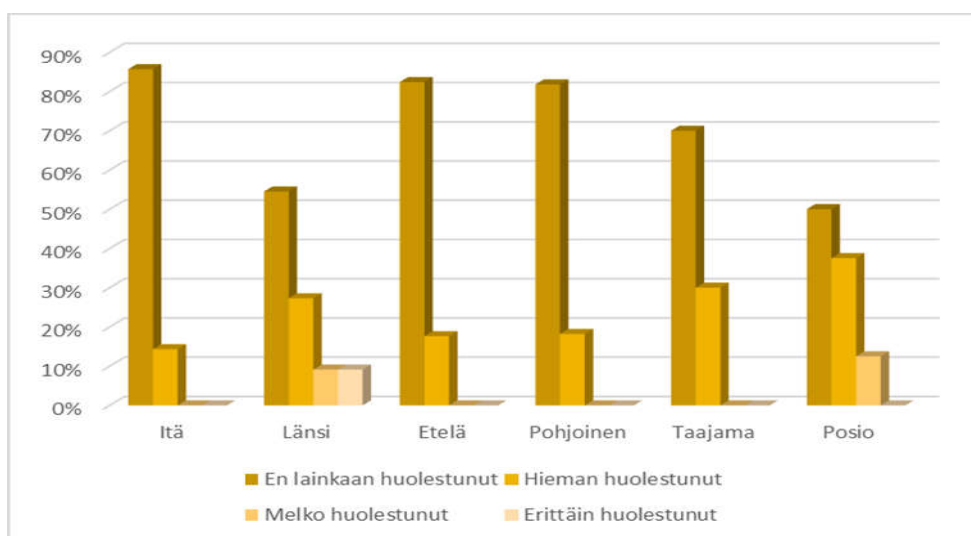
Kuvio 14. Kuinka huolestunut olet siitä, että joudut seuraavan 12 kk aikana liikenneonnettomuuden uhriksi?

Kysyttäessä vastaajan huolestuneisuutta siitä, että vastaajan omaisuutta varastetaan tai vahingoitetaan, huolestuneisuus lisääntyy selkeästi asuinalueesta riippuen (Kuvio 15). Itä- ja Länsi-Posiolla huolestuneisuus on vähäistä, noin 15-25 % vastaajista sanoo olevansa hieman huolestunut asiasta. Muualla Posiolla huolestuneiden määrä on paljon suurempi. Hieman huolestuneita vastaajia on Etelä-Posiolla 40 %, Pohjois-Posiolla reilu 40 %, taajamassa lähes 60 % ja Posion kotikyläkkeen ilmoittaneiden vastaajien joukossa lähes 50 % vastaajista. Melko huolestuneita tai erittäin huolestuneita vastaajia löytyi vain Etelä-Posiolta ja Posiolta, molemmissa alle 10 % vastaajista.

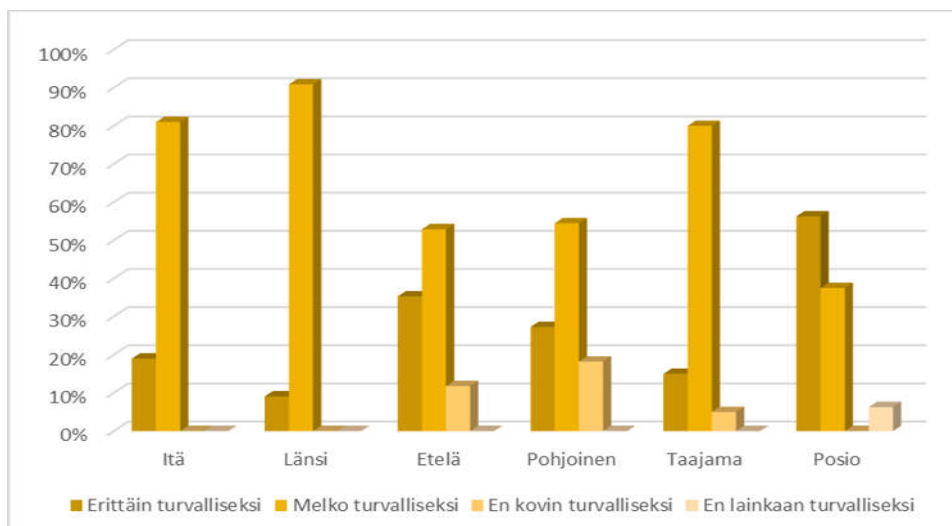
Kuvio 15. Kuinka huolestunut olet siitä, että seuraavan 12 kk aikana omaisuuttasi varastetaan tai vahingoitetaan?

Positiivista on, että kyläturvallisuuskyselyssä kysyttäessä huolestuneisuutta joutua väkivallan tai väkivallalla uhkailun kohteeksi, asuinalueesta riippumatta suurin osa vastaajista ei ole asiasta lainkaan huolestunut (Kuvio 16). Jokaiselta asuinalueelta löytyy kuitenkin myös asiasta hieman huolissaan olevia. Nämä osuudet liikkuvat reilusta 10 prosentista vajaaseen 40 prosenttiin. Vain Länsi-Posiolla asuvista vastaajista (alle 10 %) on erittäin huolestunut mahdollisuudesta joutua väkivallan tai väkivallalla uhkailun kohteeksi. Länsi-Posiolla tapahtui keväällä 2014 kansallistakin näkyvyyttä saanut väkivallanteko (Iltalehti 1.7.2014; Aamulehti 13.12.2014), joka on varmasti herättänyt pelkoa alueella asuvien joukossa.

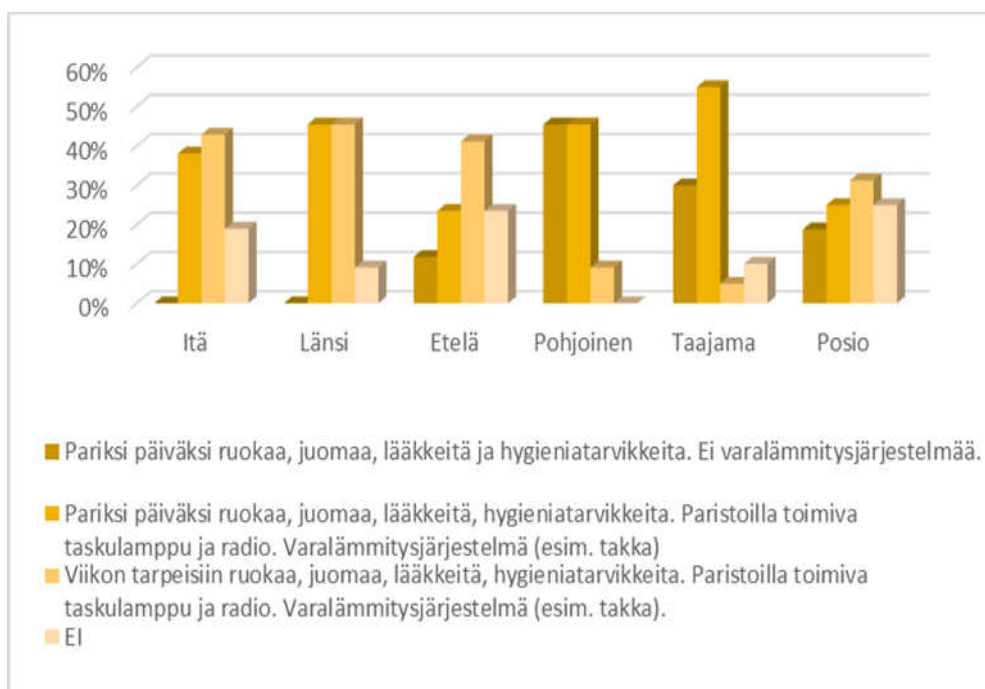
Kuvio 16. Kuinka huolestunut olet siitä, että joudut seuraavien 12 kk aikana väkivallan tai väkivallalla uhkailun kohteeksi?

Kyläturvallisuuskyselyssä yhtenä osa-alueena oli paloturvallisuus. Tästä osa-alueesta poimimme kysymyksen: ”Kuinka paloturvalliseksi koet oman kotisi?” Vastauksia tarkastellessa (Kuvio 17) huolestuttavaa on, että suurin osa kokee kotinsa paloturvallisuuden osalta vain melko turvallisiksi. Tämä täytyy ymmärtää niin, että suurimmassa osassa kodeista parannettavaa löytyy tai on selkeitä puutteita paloturvallisuudessa. Erityisesti Etelä- ja Pohjois-Posio sekä taajaman alueella asuvien vastaajien kodeissa on puutteita paloturvallisuudessa. Pohjoisessa jopa lähes 20 % kokee, että koti ei ole kovin turvallinen.

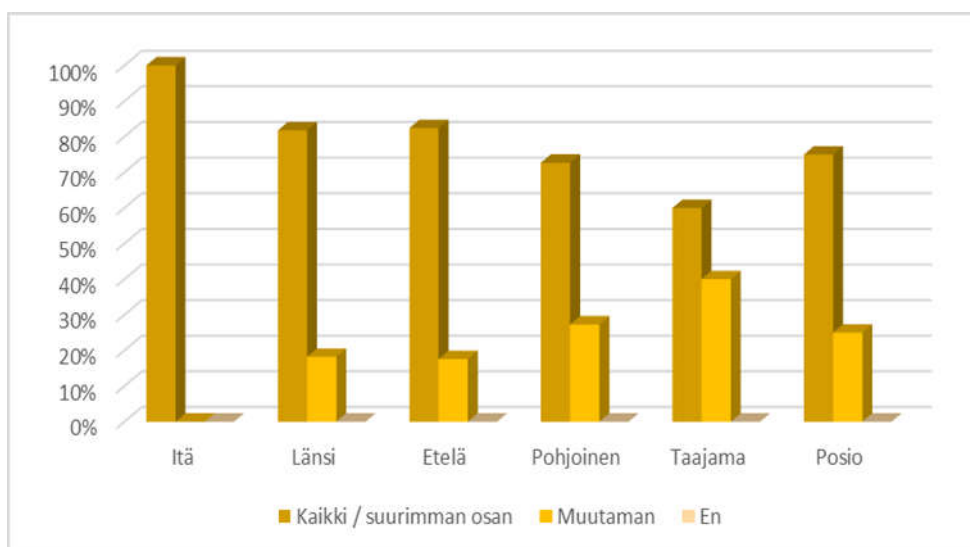
Kuvio 17. Kuinka paloturvalliseksi koet oman kotisi?

Tarkastellessa vastauksia kysymykseen varautumistasosta yhteiskunnan häiriötilanteisiin (Kuvio 18) on havaittavissa huolestuttavan suuri määrä koteja, joissa tällaisiin tilanteisiin ei ole varauduttu lainkaan. Itä- ja Etelä-Posiolla jopa 20 % vastaajista sanoo, ettei kotona ole varauduttu lainkaan häiriötilanteisiin. Mutta molemmilla alueilla sekä myös Länsi-Posiolla on yli 40 % kodeista varauduttu viikon ruokavarannoilla ja varalämmitysjärjestelmällä. Pohjois-Posion ja taajaman kohdalla on taas nähtävissä selkeä trendi siihen, että varautumisen taso on parin päivän häiriön varalle. Tätä pidempään aikaan ei ole näillä alueilla juurikaan varauduttu.

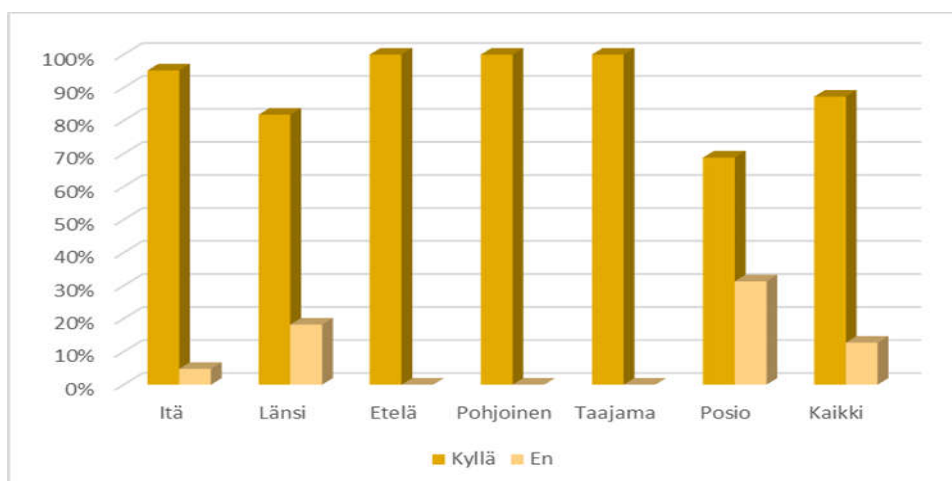
Kuvio 18. Onko kotitaloudessasi varauduttu yhteiskunnan häiriötilanteisiin kuten pitkiin sähkökatkoihin?

Yhteisöllisyys on syrjäkylien turvallisuutta ja viihtyvyyttä lisäävä tekijä. Kyläturvallisuus-kyselyssä kysyimme: tunnetko kotikyläsi asukkaat. Kuviossa 19 on nähtävissä, että suurin osa vastaajista tuntee naapurinsa ja kotikylänsä asukkaat. Kuviosta on myös nähtävillä, että taajama erottuu selkeästi joukosta. Lähes 40 % vastaajista sanoo, että ei tunne kotikylänsä asukkaita.

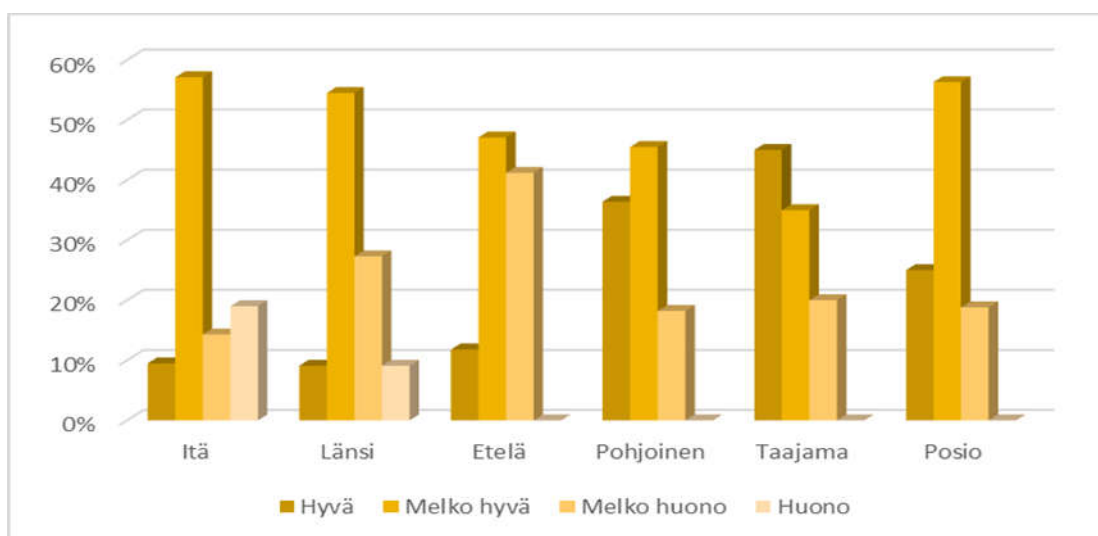
Kuvio 19. Tunnetko kotikyläsi asukkaat?

Kylälaisten yhteisöllisyyteen liittyy vahvasti myös naapuriapu. Kysyimme kyläturvallisuus-kyselyssä: ”Jos tarvitset yllättäen apua johonkin asiaan, saatko sitä halutessasi naapureilta?” Kuviossa 20 on havaittavissa, että edelleen on vallallaan perinteinen syrjäkylien yhteisöllisyys ja naapuria autetaan hätähetkellä. Vain 10 % kaikista vastaajista koki, ettei saa halutessaan apua naapurista. Alueellisesti vain Itä- ja Länsi-Posiolla, sekä Posion kotikyläkseen ilmoittaneista muutamasta prosentista lähes 30 % vastaajista koki, ettei saa halutessaan apua naapurista.

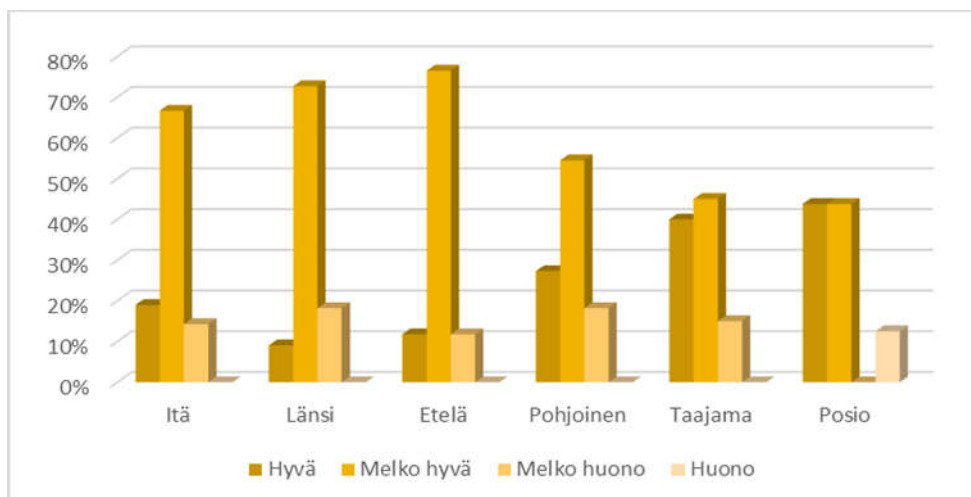
Kuvio 20. Jos tarvitset yllättäen apua johonkin asiaan, saatko sitä halutessasi naapureilta?

Halusimme kyselyllä selvittää myös alueellista tasoa kansalaistaidoissa; ensiavussa ja alkusammutuksessa. Kuviossa 21 havainnollistamme, kuinka hyväksi vastaajat kokevat omat ensiaputaitonsa. Pohjoisessa ja taajamassa asuvat vastaajat kokevat pääasiassa ensiaputaitonsa hyväksi tai melko hyväksi. Näillä alueilla ei ole akuuttia tarvetta lisäkoulutukseen, mutta taidon ylläpitäminen vaatii harjoittelua. Itä-, Etelä- ja Länsi-Posiolla on kyselyn perusteella tarve ensiapukoulutuksen järjestämiseen tai kertaamiseen. Etelä-Posiolla jopa 40 % kokee ensiaputaitonsa melko huonoksi, Länsi-Posiolla vastaava luku on alle 30 %. Itä-Posiolla lähes 20 % vastaajista kokee ensiaputaitonsa huonoksi.

Kuvio 21. Kuinka hyväksi koet ensiaputaitosi?

Kokemusta alkusammutustaitojen tasosta alueittain esitellään kuviossa 22. Alkusammutustaito on kyselyn perusteella pääasiassa joko hyvin tai melko hyvin hallinnassa. Alueellisia eroavuuksia ei juuri huonompaan suuntaan ole. Vain Posion kotikyläkkeen ilmoittaneissa on alkusammutustaidot huonoksi kokevia vastaajia. Melko huonoksi kokevien vastaajien määrä alueittain on aika vakio noin 10-15 % vastaajista.

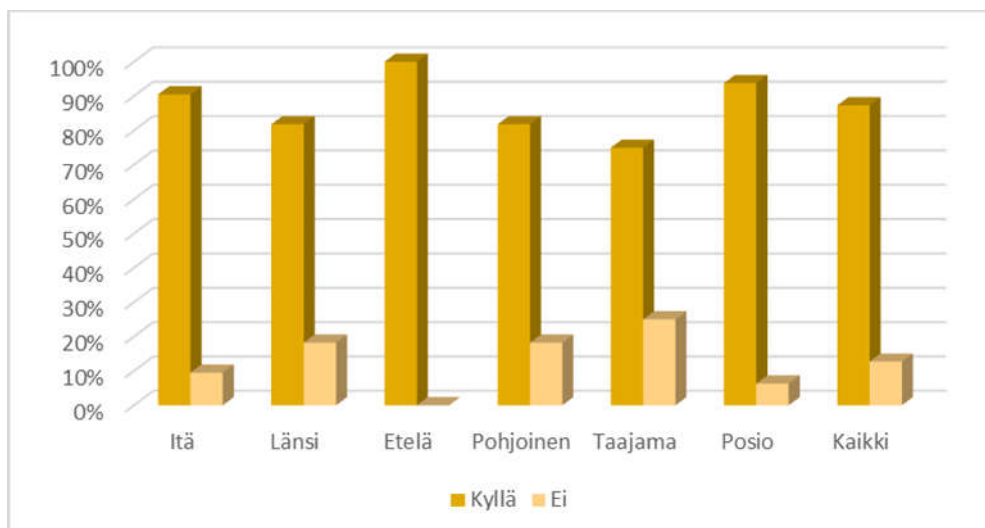
Kuvio 22. Kuinka hyväksi koet alkusammutustaitosi

Avoimet kysymykset

Kyläturvallisuuskyselyssä oli neljä kysymystä, joissa vastaaja pystyi täydentämään vastaustaan omin sanoin. Lisäksi vastaajalla oli kyselyn lopuksi mahdollisuus kirjoittaa aiheeseen liittyen vapaasti ilman rajoitusta. Tässä aluvussa käymme läpi kyselyn avoimia kysymyksiä.

Ensimmäinen avoin kysymys kyselyssä koski ilmoitushalukkuutta joutuessa lievän rikoksen uhriksi. Kysymyksen muotoilussa korostettiin sanaa lievä, mutta sen määrittely jätettiin kuitenkin vastaajan päätettäväksi. Kysymys oli: ”Jos olet joutunut tai joutuisit LIEVÄN rikoksen uhriksi, ilmoitko/ilmoittaisitko siitä poliisille?”. Vastausvaihtoehtoina oli ”kyllä” ja ”en”. Kieltevästi vastanneille oli lisäkysymys: ”Miksi et ilmoittanut/ilmoittaisi?”. Halusimme lisätä kysymyksen kyläturvallisuuskyselyyn, koska ilmoitushalukkuus tuli esille poliisin osuudessa ryhmähaastattelussa.

Kyselyyn vastanneista reilu 80 % ilmoittaisi poliisille joutuessaan lievän rikoksen uhriksi. Reilu 10 % vastanneista jättäisi ilmoituksen kuitenkin tekemättä. Alueittain vastauksia vertaillen länsi, pohjoinen ja taajama nousivat jonkin verran esille (Kuvio 23). Lännen ja pohjoisen alueilla lähemmäs 20 % vastanneista jättäisi ilmoituksen tekemättä. Lisäksi taajaman kotikyläksien ilmoittaneista lähes 30 % jättäisi ilmoituksen tekemättä. Etelän alueella asuvat vastaajat ilmoittaisivat kaikki lievänkin rikoksen poliisille ja hyviin lukemiin pääsee myös Posion ja Idän kylien asukkaat.

Kuvio 23. Jos olet joutunut/joutuisit LIEVÄN rikoksen uhriksi, ilmoititko/ilmoittaisitko siitä poliisille?

Syitä ilmoittamatta jättämiseen tuli avoimeen kohtaan yhteensä 10 kappaletta. Syitä ilmoittamatta jättämiseen on useita. Rikoksen mitättömyys nousi esille useammassa vastauksessa ja lisäksi asian sopiminen osallisten kesken ilman poliisin tai ulkopuolisen apua.

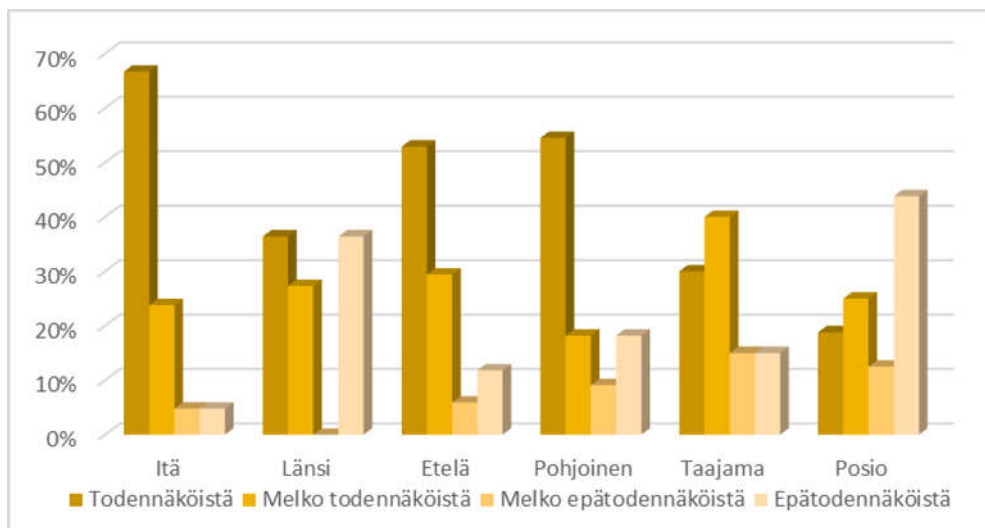
”Ei ollut niin vakavaa minusta ehkä toisesta kerrasta olisin ehkä tehnyt ilmoituksen.”

”Poliisilla on parempaa tekemistä--> oikeat rikokset.”

”Jos asia saadaan toisen osapuolen kanssa sovittelua yhdessä.”

Jokaisen pienemmän kunnan ongelmana on pienenevä asukasmäärä. Väestökato tuo mukanaan myös turvallisuusongelmia, sillä palvelut vähenevät sitä mukaa kuin asukkaat vähenevät. Viime vuosien aikana Posion väkiluku on vähentynyt vuosi vuodelta luonnollisen poistuman ja erityisesti pois muuton vuoksi. Tämän vuoksi kysyimme kyläturvallisuuskyselyssä, ”kuinka todennäköisesti asut nykyisessä kotikylässäsi vielä viiden (5) vuoden kuluttua (Kuvio 24)?” Tällä kysymyksellä halusimme kartoittaa, onko jokin alue Posiolla, mistä asukkaat muuttavat yleisemmin pois kuin muualta, ja mikä on syy, joka saa vastaajan jättämään nykyisen kotikylänsä.

Kysymyksen vastauksia tarkastellessa on havaittavissa, että Lännen alueella asuvista vastaajista lähes 40 % vastasi, että asuminen nykyisessä kotikylässä vielä viiden vuoden päästä on epätodennäköistä. Lännen lisäksi Posion kotikyläksensä ilmoittaneista yli 40 % vastasi, että on epätodennäköistä, että he asuisivat nykyisessä kotikylässään vielä viiden vuoden kuluttuakin.

Kuvio 24. Kuinka todennäköisesti asut nykyisessä kotikylässäsi vielä viiden (5) vuoden kuluttua?

Tutkimme mahdollisia syitä siihen, miksi näiden kahden alueen vastaukset erosivat selkeästi muista. Yksi selitys tähän on nähtävissä, kun tarkastellaan vastaajien jakautumista ikäryhmiin alueellisesti (Liite 5). Kuvioista on havaittavissa, että sekä Lännen että Posion alueen vastaajista suurin osa oli 15-20 -vuotiaita. Posiolla ei ole lukion jälkeistä koulutusmahdollisuutta, minkä vuoksi juuri sen ikäiset joutuvat hakeutumaan muille paikkakunnille kouluttautuaan ammattiin.

Kysymyksessä oli jatkokysymyksenä todennäköisin syy, miksi vastaaja muuttaisi pois nykyisestä kotikylästä. Vastauksia tuli runsaasti. Syistä, jotka johtaisivat muuttoon, 12 oli työhön tai työttömyyteen liittyvää, kahdeksan terveyteen tai vanhuuteen liittyvää, 19 opiskelumahdollisuuksien puutteeseen liittyvää, viisi parisuhdetilanteen muuttumiseen liittyvää, neljä palveluiden heikkoon saatavuuteen liittyvää, kaksi liittyi kykenemättömyyteen asua itsenäisesti ja kolme sukulaisiin liittyvää. Lisäksi vastauksista löytyi kolme muuta syytä.

”Omien vanhempien avun tarve.”

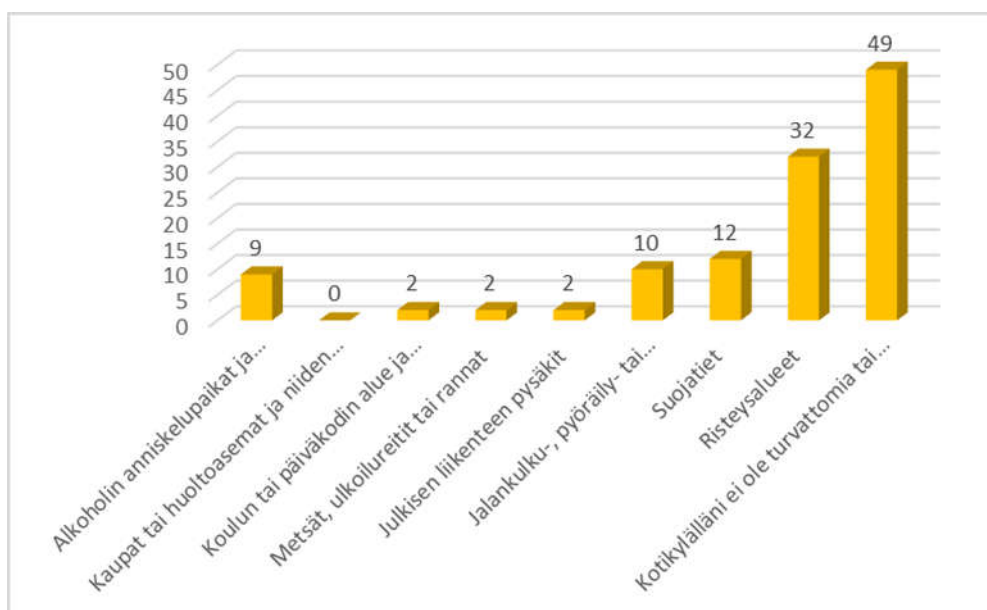
”Kuihtuva kylä.”

”Liian pieni, liian vähän ihmisiä.”

Kyläturvallisuuskyselyssä oli tarkoituksella kaksi lähes identtistä kysymystä. Ensin kysymys: ”Onko kotikylälläsi turvattomia tai vaarallisia paikkoja?”. Kysymys oli monivalintakysymys ja vastausvaihtoehtoja oli yhdeksän. Lisäksi kysymykselle oli jatkokysymyksenä: ”Miksi koet kyseisen paikan turvattomaksi tai vaaralliseksi, ja mikä on sen tarkempi sijainti?”. Toinen kysy-

mys oli: ”Onko kotikylälläsi jokin asia tai paikka, jonka koet vaaralliseksi?”. Tämän kysymyksen vastausvaihtoehtoina olivat ”kyllä” tai ”ei”, sekä lisäkysymyksenä: ”Mikä asia ja missä paikassa?”.

Kysymyksen: ”Onko kotikylälläsi turvattomia tai vaarallisia paikkoja?”, vaihtoehdoista eniten vastauksia keräsi ”Kotikylälläni ei ole turvattomia tai vaarallisia paikkoja” -vaihtoehto (49kpl) (Kuvio 25). Tämän vastausvaihtoehdon lisäksi vastauksista erottuu selkeästi yksi joukko turvattomia tai vaarallisia paikkoja. Nämä vastausvaihtoehdot liittyvät suoraan liikenteeseen; risteysalueet, suojatiet sekä jalankulku-, pyöräily-, ja moottorikelkkareitit.

Kuvio 25. Onko kotikylälläsi turvattomia tai vaarallisia paikkoja?

Alueellisesti erityisesti idässä ja pohjoisessa asuvien vastauksissa on huomattavissa selkeää turvattomuutta ja vaarallisuutta risteysalueilla (Kuvio 26). Kysymyksen jatkokysymyksenä oli kysymys: ”Miksi ja missä?”. ”Missä?” -kysymykseen ei tullut juurikaan tarkkoja paikkoja, mutta ”Miksi?” -kysymykseen sitäkin enemmän. Risteysalueet koetaan turvattomiksi tai vaaralliseksi erityisesti huonon näkyvyyden vuoksi. Lisäksi vastauksissa tuli esille useampia myös liikenteen nopeuteen ja huolimattomuuteen liittyviä huolia.

”Sivukylällä on totuttu ajamaan tyylisiin ”eihän sieltä tuu kuitenkaan...” Se aiheuttaa joskus läheltä piti-tilanteita.

”Huono näkyvyys risteyksessä” ja ”lunta kasattu niin ettei näkyvyyttä ole.”

Erityisesti taajama-alueen ja Posion kotikyläkseen merkinneet vastaajat näkivät suojatien turvattomuutta ja vaaraa aiheuttavana paikkana (Kuvio 26). Ne koetaan turvattomiksi tai vaarallisiksi paikoiksi erityisesti siitä syystä, että autoilijat eivät huomioi jalankulkijaa.

”Paikkakunnalla ei kunnioiteta suojatiellä kulkijoita, hyvin harvoin pysähtyy ja päästää esim. vanhuksen/huonosti liikkuvat menemään ajan kanssa.”

”Suojatiet talvella lumenkaatopaikkoja (suojielle pääsy hankalaa).”

”Koska autoilijat ajavat suojaiteiden kohdalla liian lujaa.”

Jalankulku-, pyöräily-, ja moottorikelkkareitit koetaan turvattomiksi tai vaarallisiksi erityisesti idässä (Kuvio 26). Turvattomiksi ja vaarallisiksi nämä koetaan erityisesti kapean tien ja raskaan liikenteen vuoksi. Sivukylillä ei jalankulku- tai pyöräilyväyliä juurikaan ole, vaan jalankulkijat liikkuvat samaa tietä autojen kanssa.

”Rekkaliikenne on tosi hurjannäköistä menoa, ajavat lujaa ja maantie on tosi kapea ja huonokuntoinen.”

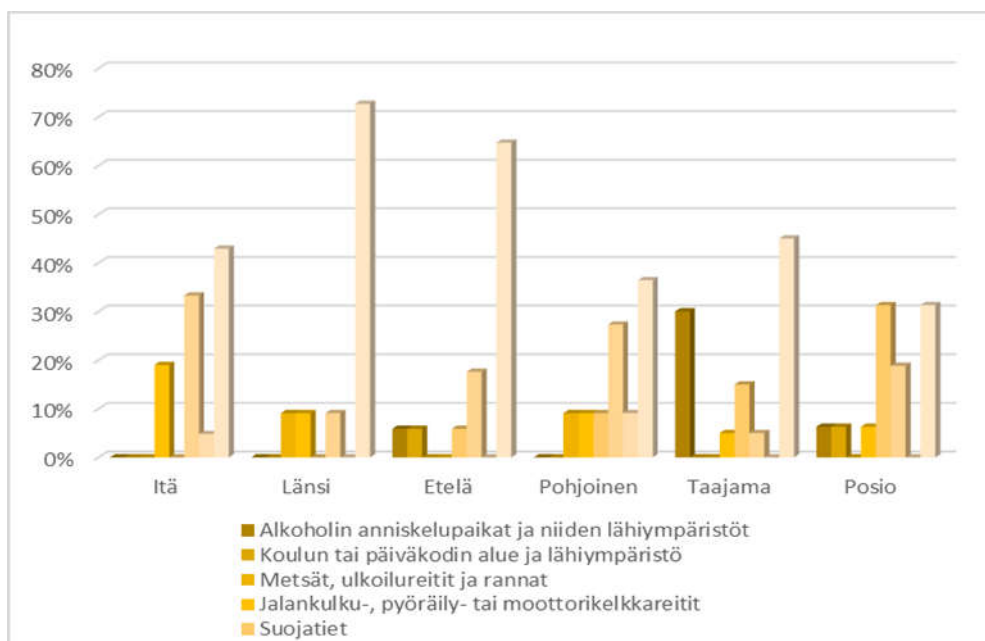
”Kapea kylätie ja puutavararekkaliikenne eikä kevyenliikenteen väyliä.”

”Moottorikelkalla ajetaan jalkakäytävillä.”

Taajamassa näkyy anniskelupaikkojen läheisyys vastauksissa, sillä ne koetaan turvattomiksi tai vaarallisiksi paikoiksi (Kuvio 26). Muualla kunnassa varsinaisia anniskelupaikkoja ei ole. Avomien vastauksien perusteella turvattomiksi anniskelupaikat tekee humalaisten arvaamattomuus.

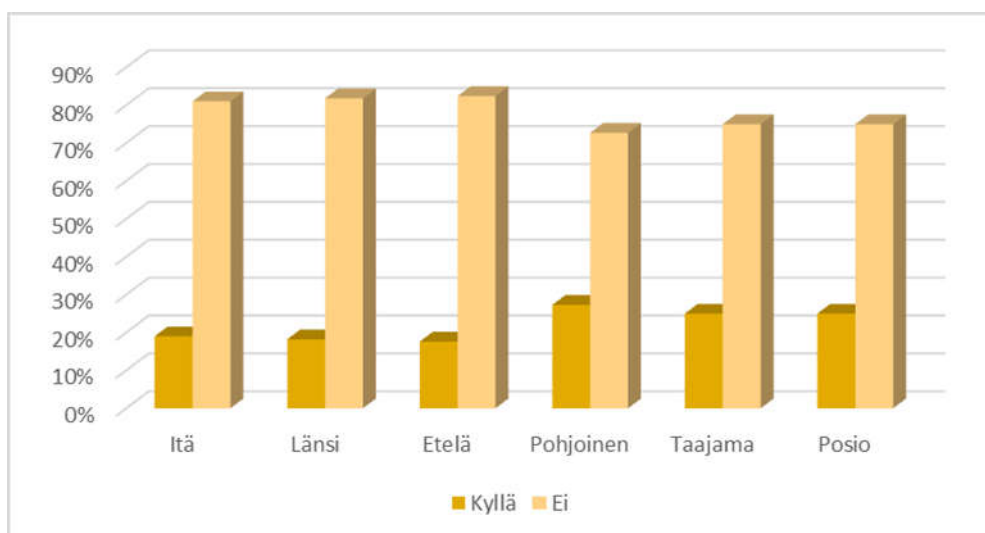
”Humalaiset ovat arvaamattomia yöllä, päivällä heitä ei ole”

Kysymykseen: ”Missä turvaton tai vaarallinen paikka sijaitsee?”, saimme vain muutaman selkeän vastauksen. Yksi mainittiin kuitenkin useamman kerran, Patonimentie. Tämä Patonimentie mainittiin myös ryhmähaastattelussa useamman kerran vaarallisena paikkana, nimenomaan tien huonon kunnon, kapeuden ja lisääntyvän raskaan liikenteen vuoksi.

Kuvio 26. Kotikylän turvattomat ja vaaralliset paikat asuinalueittain ja suhteutettuna vastaajamääriin

Kysymykseen: ”Onko kotikylälläsi jokin vaarallinen asia tai paikka?”, ei vastauksiin saatu juurikaan eroavaisuuksia alueellisesti (Kuvio 27). Vastajista 15-25 % alueesta riippuen on sitä mieltä, että kotikylältä löytyy jokin vaarallinen asia tai paikka.

Kuvio 27. Onko kotikylälläsi jokin vaarallinen asia tai paikka?

Kysymyksen avoimeen kohtaan tuli runsaasti vastauksia. Osa näistä oli hyvin samankaltaisia kuin vastaukset aiemmin kysytyyn kysymykseen: ”Onko kotikylälläsi turvattomia tai vaarallisia paikkoja?”, mutta osa vastauksista oli aivan uusia. Tämä oli juuri tarkoituskin. Edellinen kysymys antoi vastausvaihtoehdot valmiiksi, jolloin vastaaja ajatteli annettuja vaihtoehtoja,

mutta kyselyssä myöhemmin esitetty mahdollisimman avoimeksi jätetty kysymys, antoi vastaajalle mahdollisuuden ilmaista huolensa aihetta rajaamatta vaarallisista asioista tai paikoista.

”Poliisin puute.”

”Keskustassa, hämärät nurkat ympäri kylää.”

”Vanhat autiot pihapiirit. Voi olla yllättäviä kaivoja tms. Vaarallinen lapsille.”

Suurin osa vastauksista koski kuitenkin edellisen kysymyksen tavoin liikenteen vaarallisuutta ja teiden huonoa kuntoa.

”100 rajoitus meidän kohdalla, lapset tienvarresta menee kouluautoon.”

”Maantiet, paljon rekkaliikennettä ja rattijuoppoja kyläläisiä.”

”Kunnan tulisia huolehtia omalta osaltaan puiden ja risukkojen poistosta, jotta näkyväisyys on hyvä!”

Viimeisessä kohdassa kyläturvallisuuskyselyssä ennen kysymyksiä taustatiedoista, oli mahdollisuus vapaaseen sanaan. Tähän kohtaan tuli mukavasti vastauksia. Osassa vastauksissa pureuduttiin lisää turvattomuutta aiheuttaviin asioihin ja tuotiin uusia huolia esille.

”Huijaussoitot esim. sähköyhtiöltä, ollaan vailla henkilötunnusta. Putkikartoituksen tekijä, ei esitä henkilöpapereita.”

”Opettajan vihjailevia seksuaalisuuteen viittaavia puheita ja loukkaava käytös.”

”Lasten näkökulmasta vaarallinen paikka on ranta/vesi, mutta sen kanssa on totuttava elämään, samoin liikenteen. Lohirannalla on liikenteen suhteenkin melko huoletonta ja turvallista. Mopopoikia ei enää ole ja rattijuoppoja ja muita hurjastelijoita satunnaisesti. Liian suuret luokkaryhmät, liian ahtaasti oppilaat yhdessä --> ei ehkä niinkään turvallisuusongelma, mutta levottomuutta, hankaluuksia koulussa, voihan se lisätä myös turvattomuutta. Yli 30 min meni palokunnan saapumiseen, onneksi salama ei tehny kunnan tulipaloo.”

”Poliisi voi olla hyvinkin kaukana.”

”Haluaisin tietää miten evakuointi tapahtuu kylällä kriisitilanteessa ja minne pitää mennä ja onko yleensä mitään paikkaa johon kokoontutaan.”

Kyselyyn vastanneilta tuli myös ajatuksia turvallisuudesta ja sen parantamisesta. Turvallisuus koetaan tärkeäksi ja sen haavoittuvuus tiedetään.

”Turvallisuuden tunne voi muuttua hetkessä turvattomuuden tunteeksi.”

”Turvallisuutta luodaan luomalla nuorille töitä, koulutustaan vastaavaa! Näin elinvoima säilyy pitäjässä ja sukupolvet voivat elää rinnakkain. Posiolla on paljon tekemätöntä työtä --> maanviljelys- metsät huutaa raivaajia kaikkia ei tarvi koneella tehdä aukkoja on jo tarpeeksi! Kaupanalan-, terveysalan-, sos. puolen ihmisiä, maataloustuottajia, metsäalan ammattilaisia ym. ym. ym.”

”Kyläläiset ovat enimmäkseen omissa oloissaan, kyläily on harvinaista, mutta apua on saatu, kun on tarvittu. Joskus pyytämättäkin. Naapuriapu (ja sopukin) on hyvä. Minä ainakin voin kysyä apua kyydityksiin, lastenhoitoon, kauppa-asioihin, sokerin yms. lainaamiseen... keneltä vain. Lapsille tämä on turvallinen kylä. Lapsia pitää silmällä muutkin kyläläiset. Kotiinkin ilmoitetaan jos tarvetta on.”

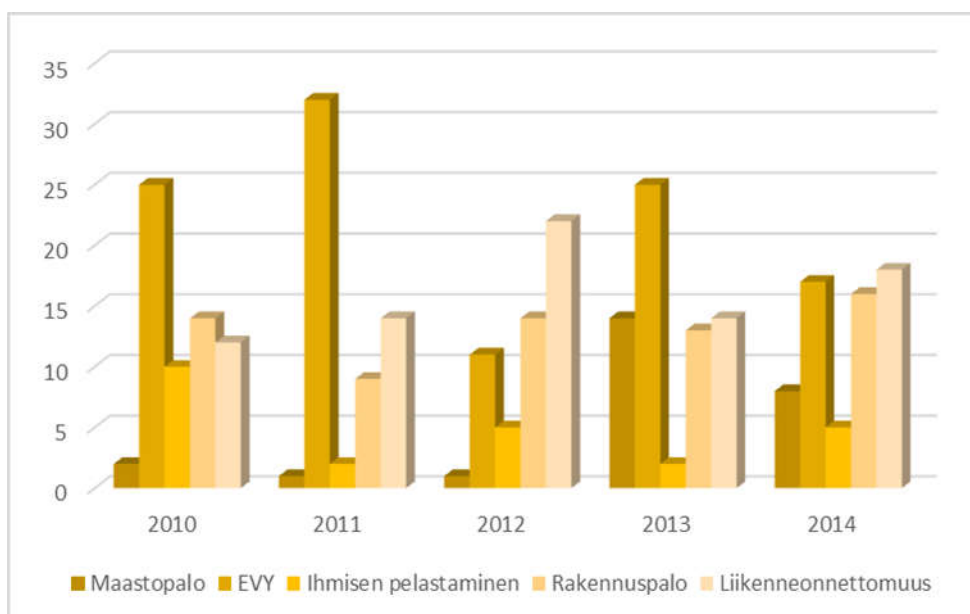
”Posio on turvallinen paikka asua.”

4.3 Tilastointi

Tässä alaluvussa esittelemme tutkimuksessa haastatteluiden ja kyselyn perusteella löydettyjen turvallisuuspoikkeamiin liittyviä tilastotietoja. Aluksi esittelemme pelastustoimen tilastoja luokiteltuna muutamaan yleisempään tehtäväluokkaan. Seuraavaksi ensihoidon tilastoja, jotka on luokiteltu tehtävän kiireellisyyden mukaan. Poliisin tilastoja on useammasta eri rikostyyppistä. Tilastoilla vahvistamme kyläläisten kokemuksen ja tunteen turvallisuudesta ja turvattomuudesta. Tilastot kertovat poliisin tietoon tulleen rikollisuuden määrän. Tilastoista ei ole havaittavissa tai tilastoa ei ole olemassa, kuinka paljon rikoksia jää ilmoittamatta poliisille. Kyselytutkimuksessa tätä ilmiötä pyrimme kartoittamaan kysymyksellä ilmoititko/ilmoittaisitko lievästä rikoksesta poliisille.

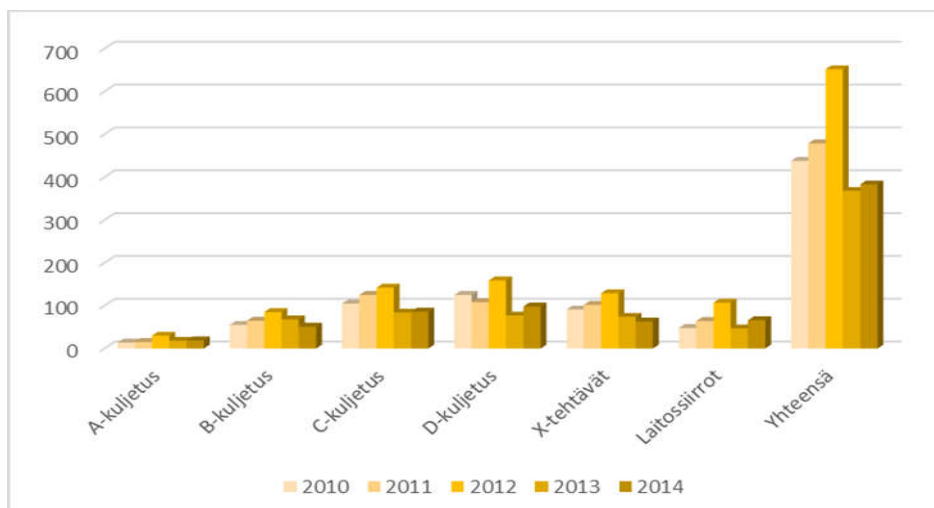
Tilastot on esitelty lukumäärinä, sillä kuntatasolla erityisesti rikostilastoissa yksittäisissä rikoslajeissa lukumääräisesti pienet vaihtelut voivat vaikuttaa suurilta, jos ne esitetään prosentuaalisina muutoksina. (Rikoksentorjuntaneuvosto 2001, 24).

Aluksi esitämme tilastoja pelastuslaitoksen tehtävämääristä tietyissä tehtäväluokissa (Kuvio 28). Kuvioista on havaittavissa että tehtäväluokkien trendi on lähes vakio, lukuun ottamatta ensivastetehtäviä (EVY), joissa on selkeä lasku vuoden 2011 määrästä vuoteen 2012, jonka jälkeen trendi palaa säännöllisen laskevaksi. Tehtävämäärissä näkyy myös kyseisenä vuonna vallinnut sää. Vuonna 2013 kesä oli kuiva ja lämmin, mikä näkyy maastopalojen määrässä.

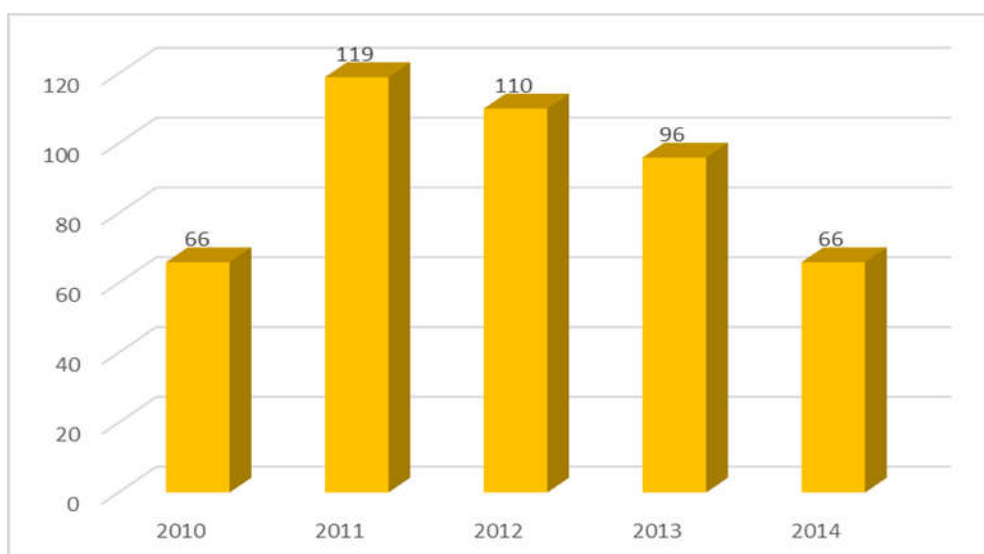
Kuvio 28. Pelastuslaitoksen tehtävämääriä eräissä tietyissä tehtäväluokissa 2010-2014

Viranomaisten ryhmähaastattelussa (Ryhmähaastattelu 1) ensihoidon edustaja Lapin Sairaanhoidopiiristä kertoi ensihoidon saatavuuden parantuneen ensihoitouudistuksen myötä, jolloin toiminta siirtyi sairaanhoidopiirille kunnilta. Tämä on jokseenkin nähtävissä myös tilastoissa (Kuvio 29) kuljetusmäärien laskuna. Tilastoista on selkeimmin havaittavissa hätäkeskusuudistuksen vaikutus hetkellisesti tehtävämäärään. Lapin hätäkeskus siirsi asteittain toimintansa vuoden 2011 syksyllä Ouluun. Vuoden 2012 alusta koko toiminta Rovaniemellä loppui. Hätäkeskuksen siirtyminen vähensi paikallistuntemusta, jolloin ensihoitoyksikkö hälytettiin paikalle aiempaa herkemmin.

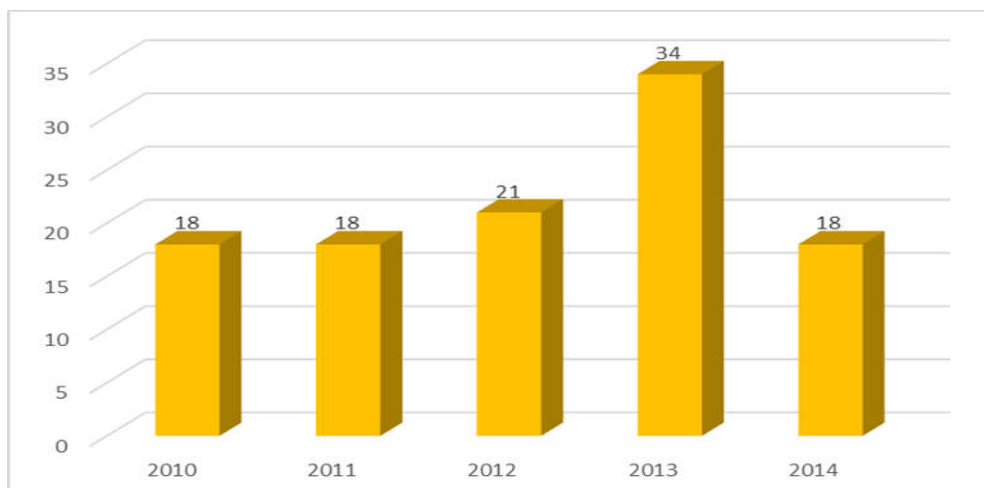
Kuvio 29. Ensihoidon tehtävät kuljetusluokittain vuosina 2010-2014 Posiolla

Seuraavissa kuvioissa tarkastelemme poliisilta saatuja tilastoja. Ensimmäisessä kuviossa (Kuvio 30) on poliisin tietoon tulleita omaisuusrikoksia. Trendi on vuodesta 2011 ollut laskeva ja viime vuonna luvuissa päästiin vuoden 2010 tasolle. Kyselyssä tuli ilmi kyläläisten hienoinen huolehtineisuus omaisuusrikoksista. Tilastot eivät kuitenkaan tue lisääntyntä huolta.

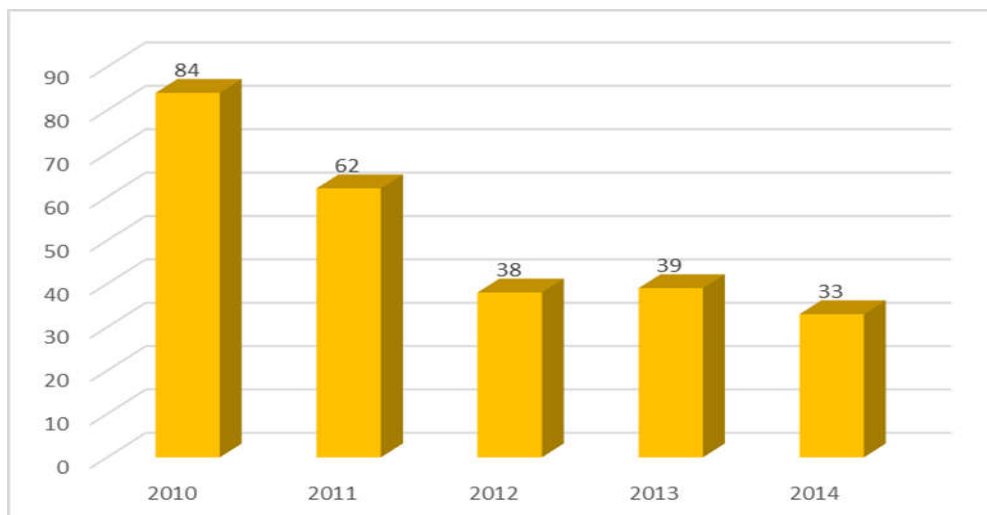
Kuvio 30. Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset vuosina 2010-2014

Kuviossa 31 tarkastellaan henkeen ja terveyteen kohdistuneita rikoksia, joissa on vuodesta 2010 vuoteen 2012 nouseva trendi. Vuonna 2013 henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten määrä taas puolittui edellisvuoteen verrattuna. Vuoden 2013 määrät ovat selkeästi alhaisempia kuin muiden vertailuvuosien. Kyselyssä oli selvästi nähtävissä asukkaiden huolen kasvun syyt itseensä kohdistuvan väkivallan uhkaan. Tilastossa trendi on jälleen nouseva.

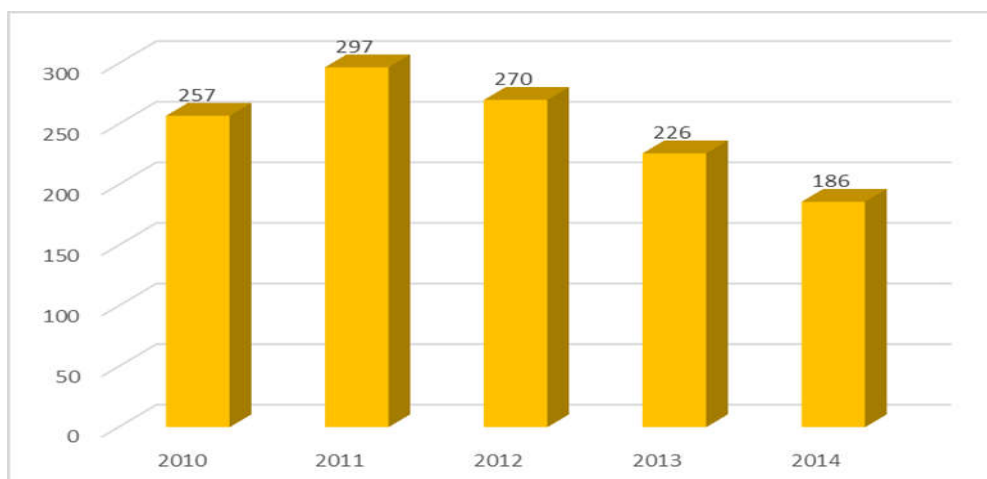
Kuvio 31. Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset Posiolla vuosina 2010-2014

Kuviossa 32 tarkastellaan törkeitä liikenneturvallisuuden vaarantamisia, jossa trendi on selkeästi laskeva. Tätä selittää poliisin rakenneuudistus, jolloin perustettu Oulun poliisilaitos kielsi Kuusamon poliisin tekemästä liikennevalvontaa Lapin poliisilaitoksen puolella Posiolla. Tällöin Posion poliisilla ei ole ollut riittäviä resursseja suorittaa liikennevalvontaa Posiolla. Kyselyssä ja ryhmähaastatteluissa (Ryhmähaastattelut 2 & 3) tuli kylälaisten huoli turvattomuudesta eräillä tieosuuksilla Itä- ja Pohjois-Posion alueilla, tilastoista ei näy lisääntynyt liikenneturvallisuuden vaarantamiset. Tästä voisi päätellä, ettei niistä ole poliisilla tietoa. Kylälaisten huomiot tieosuuksien turvattomuuksista ei ole tavoittanut poliisia, eikä esimerkiksi törkeitä ylinopeuksia ole välttämättä tutkattu. Tässä asiassa onkin erittäin tärkeää ilmoittaa poliisille huomioista, joita kyläläiset kohtaavat omalla kylällään. Vaikka poliisi ei ehtisikään paikalla tapahtuma-aikana, voi ilmoituksista seurata lisääntyvää valvontaa.

Kuvio 32. Poliisin tietoon tulleet törkeä liikenneturvallisuuden vaarantamiset vuosina 2010-2014

Kuviossa 33 näkyy kaikki rikoslakirikokset, mitä Posiolla on tapahtunut vertailuajankohtana. Positiivista on, että trendi on laskeva. Viranomaisten haastattelussa tuli ilmi, että tekijät rikoksissa ovat pitkälti samoja ja yhden joutuminen vankilaan tai menehtyminen, vähentää rikoksia huomattavasti. Muuta selittävää tekijää rikoksien määrän vähentymiseen ei ole. (Ryhmähaastattelu 1.)

Kuvio 33. Poliisin tietoon tulleet rikoslakirikokset vuosina 2010-2014

5 Kyläturvallisuuden kehittäminen

Tässä luvussa esittelemme tutkimusaineiston analyysin perusteella löydetyt turvallisuusongelmat. Lisäksi esittelemme kylissä jo valmiiksi olevat hyvät, säilytettävät ja muille jaettavat turvallisuutta edistävät toimet. Viimeiseksi esittelemme keinoja turvallisuusongelmien parantamiseksi ja turvallisuuden edistämiseksi. Pääpaino keinoissa on kyläläisten omaan toimintaan

liittyvät keinot, mutta viranomaisille ja eri tahoille annetaan eväitä kyläläisten oman toiminnan tukemiseen turvallisuuden edistämiseksi.

5.1 Tutkimustulosten yhteenveto: kehittämiskohteet

Tutkimusaineiston analyysin perusteella voimme todeta Posion ja Posion kylien olevan vielä kyläläisten mielestä ja tilastollisestikin katsottuna turvallinen paikka asua. Koska turvallisuus on tila, joka muuttuu koko ajan eikä täydellistä turvallisuutta ole olemassa, poimimme aineiston perusteella neljä suurinta turvallisuusongelmaa. Näitä ongelmia ovat turvattomuus liikenteessä, yksin asuvat vanhukset, yhteisöllisyyden väheneminen ja kansalaistaitojen heikkous. Esitellyistä tilastoista emme saaneet vahvistusta kyläläisten ja viranomaisten huomioille. Toki yhteisöllisyyden muutosta tai kansalaistaitojen osaamista tilastoiden perustella ei voi mitata.

Liikenneturvallisuus tai -turvattomuus tuli esille molemmissa kyläläisten kanssa tehdyissä ryhmähaastatteluissa sekä erityisesti kyläturvallisuuskyselyn avoimissa kysymyksissä. Liikenneturvallisuuden kannalta ongelmakohtiksi nousivat Patoniementie, Sirniön kylätie ja Valtatie 5. Kuvassa 1 on esitetty kartalla kyseiset tiet, joissa kyläturvallisuuskyselyn ja ryhmähaastattelujen perusteella liikenne koetaan erityisen turvattomaksi. Kartassa tiet on merkitty keltaisilla nuolilla ja keltaisella värillä.

Kuva 1. Kartta tutkimuksessa havaituista turvallisuusongelmista

Liikenneturvallisuutta kyseisillä teillä vaarantaa runsas raskasliikenne, kevyenliikenteen väylien puuttuminen, piittaamattomuus nopeusrajoituksista, sekä teiden huono kunto ja kapeus (Patoniementie).

Lisäksi useita mainintoja tuli risteysalueiden heikosta näkyvyydestä. Etenkin talvella lumi-kinokset peittävät näkyvyyttä risteävälle tielle, mikä lisää vaaratilanteita. Kuvaan 1 taajaman kohdalle piirretty punainen ympyrä, kuvastaa useita mainintoja erityisesti taajaman alueella vallitsevasta turvattomuudesta suojateillä. Suojateiden turvattomuutta lisäävänä ongelmana kyläläiset pitävät erityisesti autoilijoiden piittaamattomuutta.

Turvattomuus liikenteessä on asia, jonka parantamiseen voi jokainen kyläläinen osaltaan osallistua, mutta sen kehittäminen on pitkälti viranomaisille kuuluvaa työtä. Keinoista liikenneturvallisuuden parantamiseksi ja kehittämiseksi kerrotaan lisää luvussa 5.3.

Harvaan asutulla seudulla, kaukana kuntakeskuksesta asuvat vanhuksset eivät sinällään lisää turvattomuutta yhteisössä, mutta ovat itse pääasiallinen turvattomuutta kokeva ryhmä. Palvelut ovat kaukana, eikä kunnalla ole resursseja tuoda palveluita lähelle vanhusta. Tämän vuoksi vanhuksset joutuvat muuttamaan pois kotoa, usein heti ensimmäisen vastoinkäymisen tullessa kohdalle. Vanhusten turvattomuutta lisää useasti se, että omaiset asuvat kaukana, usein toisella paikkakunnalla, eikä heillä ole ketään muuta, viranomaisten lisäksi, joka huolehtisi heidän arjen turvallisuudestaan.

Yksin asuvien vanhusten turvattomuuteen liittyy vahvasti myös yhteisöllisyyden väheneminen kylissä. Kyläkauppojen ja kylätalojen puuttuminen useasta kylästä tarkoittaa sitä, että kyläläisillä ei ole enää paikkaa missä kokoontua. Yhteisöllisyyden väheneminen näkyy toistaiseksi pääasiassa kyläyhteisöjen tapahtumien ja tilaisuuksien vähenemisenä. Lisäksi haastattelujen perusteella kyläläiset eivät enenevässä määrin tunne toisiaan. Matkailupitäjässä mukaan on laskettava myös lukuiset mökkiläiset. Kyläläisiä ja mökkiläisiä kokoavia tapahtumia järjestetään kylissä enää hyvin vähän, mikä on johtanut siihen, että kyläläiset eivät enää tunne samassa mittakaavassa kylällä oleilevia mökkiläisiä. Keinoja yhteisöllisyyden ja naapuriavun kehittämiseen esitellään tarkemmin luvussa 5.3.

Neljäs turvallisuusongelma, mikä tutkimustuloksista on havaittavissa, on kansalaistaitojen kuten ensiapu- ja alkusammutustaitojen heikkous tai puute. Luvussa 4.2. on käsitelty kyselytutkimuksen tuloksia tarkemmin. Keinoja kansalaistaitojen kehittämiseen esitellään luvussa 5.3.

5.2 Olemassa olevia hyviä käytänteitä kyläturvallisuuden parantamiseksi.

Molemmissa ryhmähaastatteluissa kyläläisten kanssa kävi ilmi naapuri-avun tarpeellisuus. Kyläläiset tuntevat pääasiassa toisensa, ja vaikka joku on halunnut vetäytyä yhteisön ulkopuolelle, pidetään häntäkin silmällä. Naapurin liikkumattomuuteen havahdutaan ja kyläläisistä se, joka tulee kyseisen naapurin kanssa parhaiten toimeen käy selvittämässä, että kaikki on hyvin. Lomalle lähdöstä tai pidemmästä poissaolosta ilmoitetaan naapurille, joka huolehtii poissaolon aikana tyhjilleen jääneen talon turvallisuudesta; postit haetaan laatikosta, ja talo tehdään asutun näköiseksi. Kotiin palatessa onkin kiva, kun lumet on lakaistu portailta ja postit odottavat joko keittiön pöydällä tai naapurissa!

”Sehän toimii yleensä hyvin... yhen kerran myöhään mennee kottiin niin heti tietään.. ja jos joku yksinäinen ni heti mietitään kenen autohan se oli siinä pihalla... Kyllä osa naapureista on niin että ne kahtoo ja ilmoittelee ainaki ihan oikeat kulkijat... Sillon jos tietää, että talo on tyhjänä niin sillon sitä seuraa...”

”Yleensä melkein joka päivä joku näkkee jonkun... Tuohan on hirveän hyvä merkki, ku kaikille tulee mainospostia vaikkei muuta postia tuu niiku vanhukille... sillon ku itse hakkee postin laatikosta ja näkkee että postilaatikko on täynnä.. niin jotain on tapahtunu sille... ei tarvi postiluukusta käyä kysymässä että onko se lähteny ulkomaille.. ” (Ryhmähaastattelu 2 & 3).

Naapurista apua on saatavilla myös hädän hetkellä. Äkillisen hädän kohdatessa naapurille voi aina soittaa ja pyytää apua. Oli se sitten kyydin tarve keskustaan kauppaan tai välttämättömän ensiavun tarve. (Ryhmähaastattelu 3.)

Koko Sirniön kyläyhteisö on jo Sirniön hoivakodin perustamisesta lähtien ollut mukana tuemassa turvallista vanhuutta hoivakodin asukkaille. Kyläläisten kesken toimii soittorinki, jonka avulla hoivakodin hoitajat saavat nopeasti lisäapua paikalle tarvittaessa. Esimerkiksi yöaikaan hoivakodissa on vain yksi hoitaja, eikä hänellä ole resursseja hoitaa yksin äkillistä tilannetta kuten tulipalon alkua tai elottomaksi mennyttä asukasta. Tällaisen tilanteen tullessa, hoitaja soittaa heti hätänumeron jälkeen ensimmäiselle soittoringissä olevalle, joka taas soittaa seuraavalle.

”Hälytys menee sille toiselle, joka ei ole työvuorossa, se soittaa sitte vuorossa seuraavalle.. Minä hälytän sitte kyläläiset.. Yhdellä ihmisellä ei tuu sitä hoitettua... Siinä on työtä ku ruvetaan pelastamaa.. tai jos yövuorossa on elvytys niin hälytetään lisäapua... niin ei tarvi yksin yrittää...” (Ryhmähaastattelu 2).

Tällä tavoin tieto avun tarpeesta saavuttaa kyläläiset nopeasti, ja ensimmäinen apu saadaan hoivakodille paljon viranomaisapua nopeammin. Vaikka kyläläiset eivät ole pelastusalan tai ensihoidon ammattilaisia, heiltä saatava oleva apu on korvaamaton. Soittoringin kautta hoivakoti on saanut apua mm. asukkaan kadotessa lähimaastoon. Tällöin myös paikallisten maastontuntemus oli suuri apu viranomaisille, ja asukas löytyi hyväkuntoisena.

”Meillä nuo nuoret pojat lähtee rosseillaan sinne mehtään kahtelemaan...”(Ryhmähaastattelu 2).

Vastavuoroisesti Sirniön hoivakoti auttaa Sirniön kyläyhteisöä Sirniön seppäkylä -tapahtuman yhteydessä järjestämällä ensiapupäivystyksen tapahtumaan. Sirniön seppäkylä -tapahtuma on jokakesäinen yleisötapahtuma, joka kokoaa useita satoja kävijöitä muutaman päivän aikana Sirniön kylälle. (Ryhmähaastattelu 2.)

Vastaavanlaisia soittorinkejä olisi hyvä olla jokaisessa kylässä. Tällä tavoin voidaan mahdollistaa avun saaminen kyläläisten voimin, ennen viranomaisten pääsyä paikalle. Oli sitten kyseessä tulipalo, sairaskohtaus tai eksyminen maastoon. Soittoringin avulla myös viranomaiset voisivat paremmin ja joustavammin valjastaa kyläläisten voimavarat, kaluston ja paikallistuntemuksen omien tehtäviensä hoidon tueksi.

5.3 Keinot

Tässä luvussa käymme läpi keinoja, miten kyläturvallisuutta voidaan kehittää. Valitsimme kohteeksi asioita, jotka tulivat esille joko kyselyissä tai ryhmähaastatteluissa. Keinoissa on asioita, mihin kyläläiset itse voivat vaikuttaa suoraan ja asioita, joihin kyläläiset vaikuttavat ennen kaikkea ilmoitusvelvollisuudellaan. Kyläläisten ei tarvitse olla yksin kehittämässä ja toteuttamassa keinoja, vaan hyvä yhteistyö ja vuorovaikutus kunnan päättäjien, viranomaisten, yhteisöjen ja yritysten kanssa tukee toimintaa ja mahdollistaa tapojen ja keinojen jakamisen kyliin tasapuolisesti.

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys on merkittävässä roolissa kylän turvallisuuden rakentamisessa. Yhteisöllisyydessä koko kylän asukkaat ovat tavalla tai toisella yhteisessä toiminnassa mukana. Kyläläiset saavat apua keneltä tahansa naapurilta ja myös antavat sitä toisilleen. Kun yhteisöön otetaan mukaan myös kylän mökkiläiset, vaikutus on monisuuntainen. Mökkiläiset tunnetaan ja he osaavat hakea apua ja heiltäkin osataan hakea apua. Mökkiläisiltä voidaan löytää tärkeitä taitoja, joilla myös he voivat auttaa hädässä olevia ihmisiä. Joku voi olla lääkäri tai sairaanhoitaja ja toinen voi olla automekaanikko. Mökkiläisten tunnistaminen on tärkeää myös, jotta

epäilyttäviä liikkujia osataan seurata ja varoa. Tutkimustuloksen perusteella yhdeksi kehittämiskohteeksi löydettiin kaukana kuntakeskuksesta asuvien vanhusten turvattomuus. Kyläyhteisöllä on merkittävä rooli vanhusten turvallisuuden lisääjänä. Vanhuksen omaiset voivat asua toisella paikkakunnalla, joten kyläläiset voivat olla vanhuksen lähin saatavilla oleva apu. Yhteisöllisyyttä lisäämällä saadaan myös yksinäiset vanhuksset mukaan kylätoimintaan ja osaksi kyläyhteisöä. Välittämisen avulla turvattomuuden tunne vähenee.

Yhteisöllisyyttä vahvistavat yhteiset kylätapahtumat, esim. juhannuskokot ja hirvipeijaiset. Hyviä keinoja ovat myös kylätalo, jossa kyläläiset voivat vapaasti kokoontua ja kansalaisopisto voi järjestää piirejään sekä talkoohengen nostaminen. Yhteisöllisyyttä ei pidä kokea taakana, eikä vastuuta sen ylläpitämiseen pidä kasata samoille harteille. Yhdessä tekeminen on hausempaa varsinkin, jos jokainen pääsee osallistumaan tavalla, jonka osaa parhaiten. Kansalaisopiston piirien järjestäminen kylillä tuo paremman osallistumismahdollisuuden myös niille, jotka eivät välttämättä liiku muuten paljon kodin ulkopuolelle esim. autottomuuden takia. Kun suurin osa palveluista on muuten saatavilla kuntakeskuksessa, harrastaminen yhdessä kyläläisten kanssa vahvistaa yhteisöön kuulumista ja näin lisää turvallisuutta.

Kylätaulu

Kylätaululla (Liite 6) tarkoitetaan kylässä näkyvälle paikalle, esimerkiksi kylän ilmoitustaululle laitettavaa taulua, jossa on paikan koordinaatit, etäisyydet eri suuntiin ja sieltä saatavat palvelut, kartta sekä yhteystiedot kyläläisiin. Kylätaulu palvelee eritoten kylän ulkopuolisia, kuten mökkiläisiä ja läpikulkijoita, jotka paikkaa tuntematta saavat tietää, mistä suunnasta hakea apua, tai keneltä sitä voi kylällä kysyä. Kylätaulu on muistettava pitää ajan tasalla, ja siihen voidaan kyläkohtaisesti laittaa asioita, mitä kylällä on huomattu tarvitsevan. Kylätaulu voi kertoa esimerkiksi, mistä numerosta saa hinausapua.

Kuva 2. Esimerkki kylätaulusta.

Naapurivalvonta

Löysimme Kanadasta hyvän esimerkin, miten naapurivalvontaa ja yhteisön turvallisuutta voidaan toteuttaa. Block Watch -ohjelman tarkoituksena on rakentaa turvallisempia asuin ympäristöjä kannustamalla alueen asukkaita toimimaan rikoksia ennalta ehkäisevästi. Käytännössä ohjelma tarjoaa yhteisölle keinot ottaa vastuu omasta turvallisuudesta vähentämällä rikoksien mahdollisuuksia. Asukkaat sitoutetaan ilmoittamaan epäilyttävästä toiminnasta poliisille ja naapureille, sekä he pitävät toisensa ajan tasalla alueella esiintyvistä ongelmista. Asukaille tarjotaan koulutusta ja keinoja rikoksien ehkäisyyn, tunnistamiseen ja raportointiin. Asukkaat saavat tarrat ikkunoihinsa sekä kyltit kadulle merkiksi Block Watchista. Block Watch toimii yhteistyössä viranomaisten, kunnan ja yhteisöjen kanssa. Toimintaa hallinnoi paikallinen poliisi ja se on asukaille ilmaista. (Blockwatch 2015.)

Ohjelmaan osallistuvan tärkeimpiä vastuita on naapurivalvonta ja epäilyttävästä tai rikollisesta ihmisestä tai toiminnasta ilmoittaminen, sekä oman arvo-omaisuuden merkitseminen. Block Watchin internet-sivuilta löytyy kaikille vapaasti vinkkejä, miten voi omalla toiminnallaan olla auttamassa rikoksien ennalta ehkäisyssä ja rakentamassa turvallisuutta esim. vanhuksille ja omaisuudelle. (Blockwatch 2015.)

Kotona asuvat vanhukset voivat olla oleellinen osa naapurivalvontaa. Heidän elinympäristö voi olla pienentynyt sairauksia kautta, jolloin he viettävät paljon aikaa kotona. Yksin tai kaksin asuvat vanhukset voivat olla ainoita kyläläisiä, jotka ovat kylällä päiväsaikaan muiden ollessa töissä. Heidän tarkkaavaisuutensa voi pelastaa naapurit monenlaisilta harmeilta. Lisäksi he saavat täytettä päiväänsä ja kokevat olevansa tärkeitä kylän yhteisössä ja kuuluvansa yhteisöön tasavertaisena. Naapurivalvonta lisää vanhusten turvallisuuden tunnetta. Toimiva naapurivalvonta lisää turvallisuuden tunnetta ja varmuutta siitä, ettei yksinkään asuva vanhus ole yksin, myös vanhusten muualla asuvien omaisten kannalta.

Posiolla ja myös muissa harvaan asutuilla alueilla vastaavanlainen toiminta voisi olla tehokas keino rikoksien ja ongelmien ehkäisyssä. Paikalliset viranomaiset kouluttaisivat asukkaita tunnistamaan epäilyttävät ja ehkä rikollisessa aikeessa olevat ihmiset ja avaisivat kanavan, jonka kautta heistä ilmoittaminen olisi helppoa ja nopeaa, ja jonka kautta myös kaikki asukkaat voisivat nähdä ja tarkistaa, mitä on aiemmin ilmoitettu. Varsinkin vanhemmille asukaille olisi hyvä tarjota koulutusta ja vinkkejä, miten toimia, jos vieraita ihmisiä on pyrkimässä omaan kotiin.

Naapurivalvonnalla ei tarkoiteta sitä, että olisi koko ajan seurattava, mitä naapurissa tapahtuu. Tarkoituksena on oppia tunnistamaan asiat ja tilanteet, jotka poikkeavat normaaleista ja jokapäiväisistä asioista. Naapurivalvonta on ennen kaikkea ennalta ehkäisevää toimintaa. Kun

on julkinen tosiasia (esim. tarrat ja kyltit), että naapurit valvovat toisiaan, kiinnijäämisen riski kasvaa, eikä rikos ole enää niin houkutteleva. Vaikutus on sama kuin ilmoituksella kame-ravalvonnasta.

Alkusammutus- ja ensiaputaidot sekä välineet

Alkusammutustaitojen kehittämisessä hyvä keino on pitää esimerkiksi teemapäivä, jolloin jokainen kyläläinen voisi huollattaa sammuttimensa omalla kylällä. Teemapäivänä voidaan pitää alkusammutus- ja ensiapukoulutusta ja muistutettaisiin palovaroittimien tärkeydestä. Teemapäivä voidaan toteuttaa kylän asukkaiden, viranomaisten ja yritysten yhteistyönä.

Kylät voisivat yhdessä hankkia sammutuskalustoa, kuten esimerkiksi yhteen savolaiseen kylään on hankittu (Tenhunen 2011). Kylään saatiin sammutusosasto kyläläisten talkoilla ja avustuksilla. Pelastuslaitos lahjoitti jo aiemmin hankitulle pumpulle kuljetuskärryn. Sammutusyksikölle vuokrattiin kunnalta yhden euron nimelliseen hintaan tontti ja yksi kyläläisistä pitää tontin puhtaana lumesta. Kyläläisten suhteilla tontille saatiin edullinen kontti ja siihen rakennettiin talkoilla katto. Sammutusyksiköstä löytyy nyt moottorikäyttöinen pumppu, letkuja ja polttoainetta ja kyläläisiä koulutetaan vuosittain pumpun käyttöön.

Ensiaputaidon kehittämiselle löytyi myös selkeä tarve. Vaikka ensiapukoulutusta olisi joskus saatu, on taitoja myös ylläpidettävä. Ensiapukoulutuksissa on hyvä huomioida kylien omat tarpeet. Esimerkiksi Itä-Posion alueella olisi hyvä osata hoitaa hypotermiapotilasta (Riisitunturin retkeilijät) ja Länsi-Posiolla olisi hyvä huomioida mahdolliset tapaturmat (nyrjähdykset ja putoamiset) Korouomassa. Kylillä olisi hyvä säilyttää, esimerkiksi kylätalossa, hyviä ensiapuvälineitä, jotta avun antaminen ja saaminen nopeutuu.

Kyläläisten paikallistuntemus ja maastokulkuneuvot on hyvä saattaa viranomaisten tietoon. Tällä tavoin kyläläisten osaaminen ja välineet saadaan valjastettua viranomaisten tueksi onnettomuustilanteessa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Niin paikallisten, kuin retkeilijöiden ja mökkiläisten, liikkumisesta on hyvä olla tieto ja selvyys jollakin ihmisellä, jotta apu osataan ohjata oikealle paikalle. Kyläläisten avulla apu voidaan saada nopeammin paikalle, kuin odottamalla apua taajamasta.

Tiet ja liikenne

Teiden ja liikenteen osalta kyläläisten keinot jäävät enemmän ilmoittamisen puolelle. Kukin voi omalla toiminnallaan olla vaikuttamassa liikenneturvallisuuteen hyvällä ja oikealla liikennekäyttäytymisellä. Teiden huonosta kunnosta tulee ilmoittaa Liikenneviraston Tienkäyttäjän linjalle. Heidän tehtävänä on välittää tieto tietä hoitavalle urakoitsijalle ja tarvittaessa

myös viranomaisille. Jos tiellä ei ole turvallista ajaa esim. syvien kuoppien takia, on siitä saatava tielle myös varoitukset. Heikko näkyvyys esimerkiksi lumivallien tai tien reunan vesakoiden takia, kuulu myös tietä hoitavalle urakoitsijalle. Jos tilanteelle ei tule parannusta ilmoituksista huolimatta, on sekin ilmoitettava Liikennevirastolle, koska sen vastuullaan on maanteiden turvallisuus ja liikennöitävyys vuoden jokaisena päivänä. (Liikennevirasto 2015.)

Ylinopeuksista ja rattijuopumuksista tulee ilmoittaa aina poliisille. Poliisi suorittaa valvontaa myös yleisön ilmoitusten mukaan. Jokaisen vastuulla on huolehtia itse oikeasta tilannenopeudesta ja olla ajamatta, jos on ottanut päihdyttäviä aineita, sekä estää toista ajamasta, jos hän on ottanut.

6 Johtopäätökset

Opinnäytetyön perusajatuksena oli selvittää kyläläisten kokemusta oman kylän turvallisuudesta. Kokemusta selvitettiin ryhmähaastatteluiden ja kyselyn perusteella ja tätä näkemystä pyrittiin vahvistamaan tai kumoamaan viranomaisten tilastojen avulla. Opinnäytetyön tuloksena on Posion kyläläisten kokemus kylien turvallisuustason olevan hyvä, mutta kehittämiskohteitakin löytyi. Kehittämiskohteet ja niihin liittyvät keinot turvallisuuden parantamiseksi löytyvät luvuista 5.1 ja 5.3.

Opinnäytetyö on rajattu koskemaan vain Posion kylien arjen turvallisuutta (Luku 2.1). Kuitenkin kyläturvallisuus on samanlaista, varsinkin samankaltaisista kylistä puhuttaessa. Siksi tuloksia voidaan soveltaa myös muiden kuntien kylissä. On hyvä huomioida, että kylien erityispiirteet ovat keskenään samankaltaiset. Esimerkiksi pitkät välimatkat ja viranomaisavun saataavuus ovat merkittäviä turvallisuuteen vaikuttavia asioita, joita ei voi jättää huomiotta mietittäessä tutkimuksen soveltuvuutta muualle.

Tutkimusaineiston avulla löydettyjä hyviä ja turvallisuutta lisääviä käytänteitä (Luku 5.2) on toivottavaa hyödyntää ja soveltaa sopimaan omaan kylään tai yhteisöön. Löydetyt käytänteet ovat muodoltaan soveltuvia myös suuremman yhteisön, kuten kaupunginosan, hyödynnettävissä. Tällöin on toki pohdittava niiden käytännöllisyyttä ja tarpeellisuutta kyseisessä yhteisöön.

Tutkimuksessa kehittämiskohteisiin etsityt keinot ovat hyödynnettävissä yhteisöissä, joissa tutkimusten perusteella on todettu olevan samat tarpeet turvallisuuden kehittämiseksi. Yhteisöllisyys on asia, jonka avulla mikä tahansa yhteisö voi parantaa turvallisuutta. Kylissä, joissa viranomaisapu on kaukana, tämä näkyy selkeämmin kuin kaupungissa. Kun samalla kadulla asuvien tunnistaminen ja tunteminen lisää turvallisuuden tunnetta kaupungissa samoin se tekee harvaan asutuissa kunnissa ja kylissä.

Opinnäytetyössä keskityimme kyläturvallisuuden nykytilan selvittämiseen, sillä aiempia tutkimuksia ei ole asiasta Posiolla tehty. Etenimme paikallisen turvallisuussuunnitteluprosessin mukaan nykytilan analyysin ja kehittämiskohteiden löytymiseen asti, lisäksi mietimme kehittämiskohteille keinoja turvallisuuden parantamiseksi. Paikallinen turvallisuussuunnitteluprosessi jatkuu tästä turvallisuussuunnitelman luomiseen ja tulosten arviointiin ja seurantaan. Tämä opinnäytetyö päättyy siis turvallisuuden kehittämisen ideointiin, mutta ei etene toteuttamiseen asti.

Opinnäytetyön luotettavuuteen vaikutta, ettei tutkimus pyri yleistämään, vaan kehittää vain Posion kylien turvallisuutta. tutkimusprosessi voidaan siirtää sellaisenaan, mutta kehittämiskohteisiin vaikuttaa merkittävästi tutkimuskohteen omat piirteet. Aineistotriangulaatiolla saimme tutkimukseen luotettavuutta, kuin olisimme käyttäneet vain yhtä tai kahta aineistoa. Tutkimuksen reliabiliteettia ei voida määritellä, koska tutkimus perustuu muutokseen, eikä pysyvyyteen. Tutkimusta ei voi toistaa, niin, että saadaan samat vastaukset.

Jatkona opinnäytetyölle kyläyhteisöjen tulisi kunnan tukemana jalkauttaa tutkimuksessa löydettyt keinot kyliin. Lisäksi kunnan tulisi turvallisuussuunnitteluprosessin yhteydessä arvioida ja seurata keinojen vaikutusta turvallisuuden tunteeseen.

Opinnäytetyön tulokset on ensisijaisesti tarkoitettu Posion kunnan ja sen kylien turvallisuutta kehittäviin metodeihin, mutta tuloksia voidaan hyödyntää myös muille vastaavanlaisilla alueilla, koska kehittämiskohteet jo itsessään vastaavat haasteisiin. Koska kehittämiskohteet työsämme tulivat ryhmähaastatteluista ja kyselystä, on kohteiden määrittelyssä muuallakin suositeltavaa käyttää vastaavanlaisia prosesseja kehittämiskohteiden selvittämiseksi.

Oma arviointi

Opinnäytetyöprosessi sujui pääasiallisesti suunnitelmien mukaan. Suurimmat haasteet olivat aikataulullisia. Opinnäytetyön kohdekuunta sijaitsi opiskelupaikkakunnalta 800 km pohjoiseen, jolloin kaikki aineiston hankinta oli suunniteltava hyvin etukäteen. Vietimme aineiston hankinnan vuoksi Posiolla yhteensä parin viikon ajan kolmena erillisenä ajankohtana. Nämä aineiston hankintareissut olivat ennalta aikataulutettuja, muutoin emme olisi ehtineet tehdä kaikkea suunniteltua. Opinnäytetyön raportin osaltakin aikataulullisesti tuli haasteita. Kesän ajalle suunniteltu kirjoittaminen siirtyi lähes kokonaisuudessaan syksylle kesätöiden ja harjoittelun viedessä aikaa kesällä. Aikataulullisista haasteista huolimatta saimme projektimme päätökseen suunnitellun palautusaikataulun puitteissa.

Lisäksi haasteita antoi teoreettisen viitekehyksen luominen. Kyläturvallisuudesta on hyvin vähän teoriaa, lähinnä eri tahojen kirjoittamia oppaita. Myöskään aiempia tutkimuksia samasta

aiheesta ja samoihin erityispiirteisiin liittyen ei löydetty. Mielestämme saimme kuitenkin kaasan opinnäytetyön aihetta tukevan teoreettisen viitekehysten, johon tutkimusaineiston oli hyviä nojata.

Opinnäytetyöprosessiin kokonaisuudessa olemme olleet tyytyväisiä. Saimme tutkimuksemme tehtyä päätökseen ja lopputulos tyydyttää meitä. Omat tavoitteemme täyttyivät kokonaan. Tämän prosessin yhteydessä olemme laajentaneet omaa teoria- ja käytännön osaamista paikallisesta turvallisuussuunnitteluprosessista ja sisäisestä turvallisuudesta. Ymmärrämme sisäisen turvallisuuden merkityksen laajemmin ja osamme hyödyntää oppimamme tulevaisuudessa. Opimme paikallisen turvallisuussuunnitteluprosessin, ja kuinka pystymme hyödyntämään sitä. Olemme tämän projektin jälkeen valmiimpia kohtaamaan työelämän tuomat haasteet.

Haluamme kiittää vielä kaikkia tahoja, jotka ovat olleet tukemassa tämän työn tekemistä. Suuret kiitokset kaikille kyselyyn vastanneille ja ryhmähaastatteluissa mukana olleille, koska ilman heiltä saatua arvokasta tietoa emme olisi kyenneet tätä työtä toteuttamaan. Kiitokset myös viranomaistahoille, jotka kerroitte oman näkemyksenne turvallisuuden tilasta Posiolla ja siihen vaikuttavasti tekijöistä, sekä Posion kunnalle, joilta saimme tuen koko työn tekemiseen. Kiitos!

Lähteet

Painetut lähteet:

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2014. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, R. 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3.-4. painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Pentti, V. 2003. Turvallinen yhteisö- turvattu yksilö. Turvallisuutta kasvatuksen ja yhteiskuntapolitiikan keinoin. Helsinki: Yliopistopaino.

Rikostorjuntaneuvosto. 2001. Kartoitus, ongelmien analysointi ja priorisointi. Paikallisen rikostorjunnan ideakirja #2. Helsinki: Rikostorjuntaneuvosto.

Sisäministeriö. 2012. Turvallisempi huomina. Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Helsinki: Sisäministeriö.

Sisäministeriö. 2014a. Turvallisuutta harvassa. Tilanne raportti turvallisuudesta harvaan asuilla aluilla. Helsinki: Sisäministeriö.

Sisäministeriö. 2014b. Paikallinen turvallisuussuunnittelu. Prosessi tutuksi ja ideoita työn kehittämiseen kunnissa. Helsinki: Sisäministeriö.

Sisäministeriö. 2014c. Turvalliset ja elinvoimaiset kylät. Opas kyläturvallisuuteen. Helsinki: Sisäministeriö.

Somerkoski, B., Impinen, A. & Lillsunde, P. (toim.). 2014. Turvallisempi kunta. Safe Community -toimintamalli paikallisen turvallisuussuunnittelun tukena. Tampere: Suomen yliopistopaino.

Tenhunen, A. 2011. Kylä voi itse varautua vaaraan. Savon Sanomat 24.1.2011, 7.

Internet

Aamulehti 13.12.2015. Vuokralainen puukotti vuokraisäntää 27 kertaa, jätti palavaan saunaan- koiralta uroteko. Viitattu 10.10.2015.
www.aamulehti.fi/Kotimaa/1194947511313/artikkeli/vuokralainen+puukotti+vuokraisantaa+27+kertaa+jatti+palavaan+saunaan+koiralta+sankariteko.html

Block Watch. 2015. About Us. Viitattu 14.9.2015. <http://blockwatch.com/>

Iltalehti 1.7.2014. Mies joutui tappoyrityksen kohteeksi Posiolla. Viitattu 10.10.2015.
www.iltalehti.fi/uutiset/2014070118453690_uu.shtml

Kemijärvi. Kemijärvi-info. Viitattu 10.10.2015. <http://kemijarvi.fi/asukkaalle/kemijarviinfo>

Liikennevirasto. 2015. Teiden kunnossapito. Viitattu 10.10.2015.
http://portal.liikennevirasto.fi/sivu/www/f/kunnossapito/teiden_kunnossapito#.Vhp7HHrtmk

Posio. 2015. Posion kunnan kotisivut. www.posio.fi

Rikksentorjuntaneuvosto. 2013. Turvallisuuskysely. Viitattu 2.11.2015.
<http://www.rikksentorjunta.fi/fi/index/tyontueksi/turvallisuuskysely.html>

Salla. Perustietoa kunnasta. Viitattu 10.10.2015. http://www.salla.fi/Perustietoa_kunnasta

SPEK. 2014. Arjen turvallisuutta parannetaan Kainuussa uudella tavalla. Viitattu 11.10.2015.
www.spek.fi/news/Arjen-turvallisuutta-parannetaan-Kainuun-kylissa-udella-tavalla/kih24s4q/b2336ff1-233d-49d3-b96f-4562f730a414

Suomisanakirja. 2015. Viitattu 24.9.2015. www.suomisanakirja.fi/kyl%C3%A4

THL. 2015. Viitattu 24.9.2015. www.thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/hyvinvointi/sukupuolistunut-vakivalta/sukupuolistuneen-vakivallan-yleisyys-suomessa

Turvallinen kaupunki. 2015. Harvaan asutut alueet. Viitattu 10.10.2015.
www.turvallinenkaupunki.fi/suunnittelukohteet/harvaan-asutut-alueet

Haastattelut

Ryhmähaastattelu 1. Posion poliisi, pelastuslaitos ja ensihoito. 20.4.2015. Posio: Ahola.

Ryhmähaastattelu 2. Etelä-Posion kylät. 22.4.2015. Posio: Kuloharju.

Ryhmähaastattelu 3. Itä-Posion kylät. 23.4.2015. Posio: Tolva.

Virallislähteet

Pelastuslaki 29.4.2011/379.

Perustuslaki 11.6.1999/731.

Tieliikennelaki 3.4.1981/267.

Muut

Kyläneuvoston kokous. 9.12.2014. Posio: Naumanniemi.

Poliisin tilastot. 2010-2014. Lapin poliisilaitos.

Posion turvallisuussuunnitelma. 2008. Posion kunta.

Ensihoidon tilastot. 2010-2014. Lapin sairaanhoitopiiri.

Pelastuslaitoksen tilastot. 2010-2014. Lapin pelastuslaitos.

Kuvat

Kuva 1. Kartta tutkimuksessa havaituista turvallisuusongelmista.....	56
Kuva 2. Esimerkki kylätaulusta.	60

Kuviot

Kuvio 1. Posion (oranssi) pinta-ala ja väestö suhteutettuna Helsingin (sininen) vastaaviin. .	7
Kuvio 2. Turvallisuus-turvattomuus (Pentti 2003, 142).	17
Kuvio 3. Paikallinen turvallisuussuunnittelu prosessi (Sisäministeriö 2014b, 10).....	18
Kuvio 4. Turvallisuuden nykytilan analyysi (Sisäministeriö 2014b, 17).	20
Kuvio 5. Turvallisuustoimenpiteiden arviointi	21
Kuvio 6. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma	33
Kuvio 7. Kyselyyn vastanneiden ikä suhteessa talouden kokoon	33
Kuvio 8. Kyselyyn vastanneiden asuinalueen (ml. mökkiläiset) jakauma	34
Kuvio 9. Kuinka turvalliseksi koet olosi kävellessäsi yksin päivällä kotikylälläsi?.....	35
Kuvio 10. Kuinka turvalliseksi koet olosi kävellessäsi yksin myöhään perjantai- tai lauantai- iltoina?	36
Kuvio 11. Kuinka turvalliseksi koet olosi asioidessasi pankkiautomaatilla?.....	36
Kuvio 12. Kuinka turvalliseksi koet olosi ollessasi yksin kotona?	37
Kuvio 13. Mitkä ovat mielestäsi kolme suurinta turvallisuusongelmaa Posiolla?.....	38
Kuvio 14. Kuinka huolestunut olet siitä, että joudut seuraavan 12 kk aikana liikenneonnettomuuden uhriksi?	39
Kuvio 15. Kuinka huolestunut olet siitä, että seuraavan 12 kk aikana omaisuuttasi varastetaan tai vahingoitetaan?	39
Kuvio 16. Kuinka huolestunut olet siitä, että joudut seuraavien 12 kk aikana väkivallan tai väkivallalla uhkailun kohteeksi?.....	40
Kuvio 17. Kuinka paloturvalliseksi koet oman kotisi?.....	41
Kuvio 18. Onko kotitaloudessasi varauduttu yhteiskunnan häiriötilanteisiin kuten pitkiin sähkökatkoihin?.....	41
Kuvio 19. Tunnetko kotikyläsi asukkaat?.....	42
Kuvio 20. Jos tarvitset yllättäen apua johonkin asiaan, saatko sitä halutessasi naapureilta?.....	42
Kuvio 21. Kuinka hyväksi koet ensiaputaitosi?.....	43
Kuvio 22. Kuinka hyväksi koet alkusammutustaitosi.....	44
Kuvio 23. Jos olet joutunut/joutuisit LIEVÄN rikoksen uhriksi, ilmoititko/ilmoittaisitko siitä poliisille?	45
Kuvio 24. Kuinka todennäköisesti asut nykyisessä kotikylässäsi vielä viiden (5) vuoden kuluttua?.....	46
Kuvio 25. Onko kotikylälläsi turvattomia tai vaarallisia paikkoja?	47
Kuvio 26. Kotikylän turvattomat ja vaaralliset paikat asuinalueittain ja suhteutettuna vastaajamääriin	49
Kuvio 27. Onko kotikylälläsi jokin vaarallinen asia tai paikka?	49
Kuvio 28. Pelastuslaitoksen tehtävämääriä eräissä tietyissä tehtäväluokissa 2010-2014 ...	52
Kuvio 29. Ensihoidon tehtävät kuljetusluokittain vuosina 2010-2014 Posiolla	53
Kuvio 30. Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset vuosina 2010-2014	53
Kuvio 31. Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset Posiolla vuosina 2010-2014	54
Kuvio 32. Poliisin tietoon tulleet törkeä liikenneturvallisuuden vaarantamiset vuosina 2010- 2014	55
Kuvio 33. Poliisin tietoon tulleet rikoslakirikokset vuosina 2010-2014	55

Liitteet

LIITE 1 Perustieto Posiosta	71
LIITE 2 Tutkimusta varten tehty karkea aluejako.	72
LIITE 3 Kyläturvallisuuskysely	73
LIITE 4. Kyselyyn vastanneiden kotikylä (lukumäärä)	81
LIITE 5. Kyläturvallisuuskyselyn vastaajien ikäjakauma alueittain (prosenttia asuin-alueen vastaajista).....	82
LIITE 6. Kylätaulu	83

LIITE 1 Perustieto Posiosta

Posion kunta (posio.fi)

Perustettu vuonna 1926

Sijainti: Etelä-Lappi, Koillismaan ylänkö

Pinta-ala: 3540km²

Asukasluku: 3740 asukasta

Asukastiheys: 1,05 asukasta/km²

Asuminen:

Asuntokuntien lukumäärä 1671 kappaletta

Mökkien lukumäärä 2511 kappaletta

Pääasialliset elinkeinot:

Palvelu noin 60 %

Alkutuotanto noin 22 %

Jalostus noin 18 %

Matkailukohteet:

Korouoman rotkokanjoni

Riisitunturin kansallispuisto

Livon hiekkasärkät

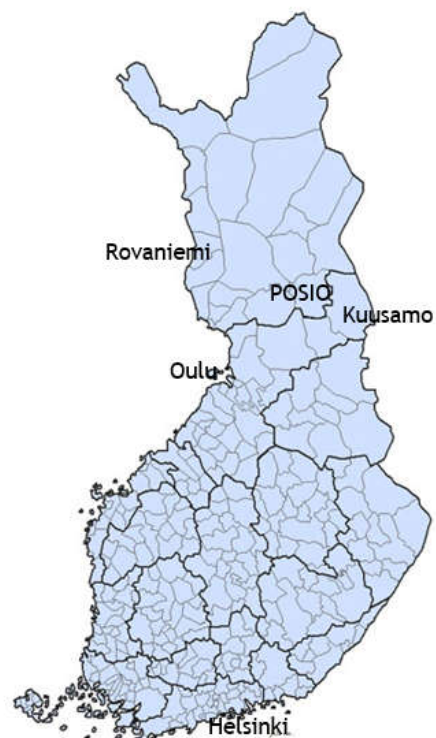
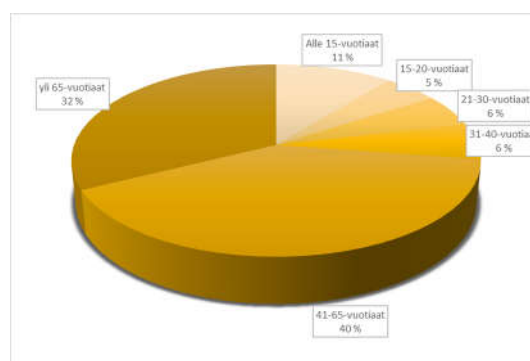
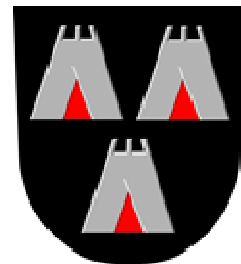
Välimatka Posiolta:

Kuusamoon (lentokenttä): 60km

Rovaniemelle (Keskussairaala, lentokenttä,
rautatieasema): 135km

Ouluun (Yliopistollinen sairaala): 225km

Helsinkiin: 825km

LIITE 2 Tutkimusta varten tehty karkea aluejako.

LIITE 3 Kyläturvallisuuskysely

Kyläturvallisuuskysely

1. Missä määrin koet rikokset ja järjestyshäiriöt ongelmaksi kotikylälläsi?

- Ei lainkaan
- Hyvin pieneksi
- Melko pieneksi
- Melko suuriksi
- Hyvin suuriksi

2. Oletko nähnyt tappelun tai pahoinpitelyn kotikylälläsi viimeksi kuluneiden 12 kk aikana?

- En ole nähnyt
- Kerran
- Kaksi kertaa
- 3-4 kertaa
- Yli neljä kertaa

3. Jos näet kotisi ulkopuolella tekeillä olevan rikoksen, kuinka todennäköistä on, että sinä, joku perheestäsi tai naapurisi tekisi jotain lopettaakseen tilanteen?

- Hyvin todennäköistä
- Melko todennäköistä
- Ei kovin todennäköistä
- Ei laisinkaan todennäköistä

4. Onko sinuun tai omaisuuteesi kohdistunut jokin seuraavista rikoksista kotikylälläsi kuluneiden 12 kuukauden aikana?

- Sanallinen häirintä
- Uhkailtu väkivallalla
- Pari- tai lähisukuväkivalta (fyysinen)
- Seksuaalinen väkivalta tai ahdistelu (mm. raiskaus)
- Muu fyysinen väkivalta (esim. kadulla tai tuttavien kesken)
- Ryöstö
- Kotiisi on murtauduttu
- Asuintalosi piharakennukseen on murtauduttu
- Asuintalosi yhteisiin tiloihin on murtauduttu
- Huvilaasi tai kesämökkiisi on murtauduttu
- Ilkivaltaa (vahingoitettu, töhritty tai särjetty omaisuutta)
- Autovarkaus
- Varastettu autosta jokin osa tai esine
- Varastettu vene tai veneestä jokin osa tai esine
- Varastettu polkupyörä
- Varastettu mopo, skootteri tai moottoripyörä
- Varastettu muuta henkilökohtaista omaisuutta
- Minuun tai omaisuuteeni ei ole kohdistunut rikosta

5. Miten huolestunut olet siitä, että joudut seuraavien 12 kuukauden aikana alla mainittujen rikosten tai tapahtumien kohteeksi kotikylälläsi?

	En ollen- kaan huolestunut	Hieman huolestunut	Melko huolestunut	Erittäin huolestunut
Omaisuuksia varastetaan tai vahingoitetaan	☐	☐	☐	☐
Asuntoosi yritetään murtautua	☐	☐	☐	☐
Joudut liikenneonnettomuuden uhriksi	☐	☐	☐	☐
Joudut väkivallan tai väkivallalla uhkailun kohteeksi	☐	☐	☐	☐
Joudut seksuaalirikoksen uhriksi	☐	☐	☐	☐
Joudut seksuaalisen häirinnän kohteeksi	☐	☐	☐	☐
Joudut muunlaisen häirinnän kohteeksi	☐	☐	☐	☐
Sinulle kaupitellaan huumausaineita	☐	☐	☐	☐

6. Jos olet joutunut tai joutuisit lievän rikoksen uhriksi, ilmoititko siitä poliisille?

Kyllä

En

Miksi et? _____

7. Millaiseksi arvioit tietosi paloturvallisuudesta?

Hyväksi

Melko hyväksi

Melko huonoksi

Huonoksi

8. Kuinka paloturvalliseksi koet oman kotisi?

Erittäin turvalliseksi

Melko turvalliseksi

- En kovin turvalliseksi
 En lainkaan turvalliseksi

9. Onko kotonasi oikein sijoitetut ja toimivat palovaroittimet?

- Kyllä, jokaisessa asuinkerroksessa
 Kyllä, osissa asuinkerroksia
 Ei

10. Kuinka hyväksi koet alla olevat kansalaistaitosi?

Ensiapu

Alkusammutus

Hyvä
Melko hyvä
Melko huono
Huono

11. Kuinka todennäköisenä pidän sitä, että joudut käyttämään edellä mainittuja kansalaistaitojasi seuraavan 12 kuukauden aikana?

- Todennäköistä
 Melko todennäköistä
 Melko epätodennäköistä
 Todennäköistä

12. Onko sinulle sattunut kotikylällesi jokin seuraavista tapaturmista viimeisten 12 kuukauden aikana?

- Kaatuminen
 Liukastuminen
 Putoaminen
 Liikenneonnettomuus
 Muu tapaturma
 Ei ole sattunut tapaturmia viimeisten 12 kuukauden aikana

13. Johtuiko sinulle sattunut tapaturma mielestäsi?

- Teiden liukkaudesta (irtosora tai liukkaat lehdet)
 Jäisen kadun hiekoituksen puutteellisuudesta
 Lumien aurauksen puutteesta
 Teiden kuoppaisuudesta
 Ympäristön esteellisyydestä (esim. korkea kiveys)
 Puutteellisesta tai riittämättömästä katuvalaistuksesta
 Muu _____

14. Oletko joutunut vaaratilanteeseen kotikylällä liikkeessasi viimeisen 12 kuukauden aikana?

- Kyllä
 En

15. Jos olet, johtuiko vaaratilanne mielestäsi jostakin seuraavasta syystä

- Omasta huolimattomuudesta
- Muista tienkäyttäjistä
- Kelistä
- Tien heikosta kunnosta
- Näkyvyys esteestä (kinokset, liikennemerkkit, puut risteysalueella...)

16. Onko kotikylälläsi turvattomia tai vaarallisia paikkoja?

- Alkoholin anniskelupaikat ja niiden lähiympäristöt
- Kaupat tai huoltoasemat ja niiden lähiympäristö
- Koulun tai lastentarhan alue ja lähiympäristö
- Metsät, ulkoilureitit tai rannat
- Julkisen liikenteen pysäkit
- Jalankulku tai pyöräilyväylät tai moottorikelkkareitit
- Suojatiet
- Risteysalueet
- Kotikylälläni ei ole turvattomia tai vaarallisia paikkoja

17. Miksi koet kyseisen alueen turvattomaksi tai vaaralliseksi ja mikä on sen tarkempi sijainti?

18. Tunnistatko kotikyläsi asukkaat?

- Kaikki / suurimman osan
- Muutaman
- En

19. Jos tarvitset yllättäen apua johonkin asiaan, saatto halutessasi apua kyläläisiltä?

☐	Kyllä
☐	En

20. Asuuko kotisi lähistöllä mökkiläisiä?

☐	Kyllä
☐	Ei

21. Tunnetko kotisi lähistöllä asuvat mökkiläiset?

☐	En
☐	Ulkonäöltä
☐	Nimeltä
☐	Taustalta (ammatti...)

22. Onko kotikylälläsi jokin asia tai paikka, jonka koet vaaralliseksi?

☐	Kyllä
☐	Ei

23. Jos on, niin mikä ja missä?

24. Kuinka turvalliseksi tunnet olosi seuraavissa tilanteissa?

	Turvalliseksi	Melko turvalli- seksi	Melko turvat- tomaksi	Turvattomaksi
Kävellessäsi yksin päivällä kotikylälläsi	☐	☐	☐	☐
Kävellessäsi yksin myö-	☐	☐	☐	☐

hään perjantai- tai lauan-
tai-iltoina kotikylässäsi

Kävellessäsi yksin päivällä
Posion taajamassa

Pankkiautomaatilla asioi-
dessa

Ollessasi yksin kotona

25. Mitkä ovat mielestäsi Posion kolme suurinta turvallisuusongelmaa?

☐	Sosiaalipalveluiden heikkeneminen
☐	Terveyspalveluiden heikkeneminen
☐	Perusopetuksen heikkeneminen (koulujen lakkauttaminen)
☐	Poliisin palvelutason heikkeneminen
☐	Pelastustoimen palvelutason heikkeneminen
☐	Joukkoliikenteen palvelutaso
☐	Liikenne käyttäytyminen / holtittomat autoilijat
☐	Liikenne käyttäytyminen / holtittomat mopoilijat tai pyöräilijät
☐	Liikenteen määrän kasvaminen (kesäisin)
☐	Työttömyys
☐	Ihmisten syrjäytyminen
☐	Nuorison häiriökäyttäytyminen
☐	Huumeiden käyttö / huumekauppa
☐	Ympäristön epäsiisteys
☐	Ilkivalta
☐	Alkoholin anniskelupaikkojen ja niiden ympäristön häiriökäyttäytyminen
☐	Alkoholin juominen julkisella paikalla
☐	Katuväkivalta
☐	Rikollisuus
☐	Rasismi
☐	Muu _____

26. Kuinka nopeasti hätäilmoituksen jälkeen arvioit ensimmäisen poliisin, ensihoidon tai pelastuslaitoksen yksikön saapuvan kotiisi?

☐	Alle 8 minuuttia
☐	Alle 15 minuuttia
☐	Alle 20 minuuttia
☐	Yli 20 minuuttia

27. Onko kotitaloudessasi varauduttu yhteiskunnan häiriötilanteisiin, kuten pitkiin sähkövesi tai lämmityskatkoihin?

Valitse lähintä varautumista kuvaava vaihtoehto

- Ei
- Pariksi päiväksi ruokaa, juomaa, lääkkeitä ja hygieniatarvikkeita, ei varalämmitysjärjestelmää
- Pariksi päiväksi ruokaa, juomaa, lääkkeitä ja hygieniatarvikkeita ja paristoja. Paristoilla toimiva radio ja taskulamppu. Varalämmitysjärjestelmä (esim. takka)
- Viikon tarpeisiin ruokaa, juomaa, lääkkeitä ja hygieniatarvikkeita ja paristoja. Paristoilla toimiva radio ja taskulamppu. Varalämmitysjärjestelmä (esim. takka)

28. Kuinka todennäköisesti asut nykyisessä kotikylässäsi vielä viiden (5) vuoden kuluttua?

- Todennäköistä
- Melko todennäköistä
- Melko epätodennäköistä
- Epätodennäköistä

29. Mikä olisi todennäköisin syy siihen, että muuttaisit pois nykyisestä kotikylästäsi?

30. Vapaa sana.

Vastaajan tiedot

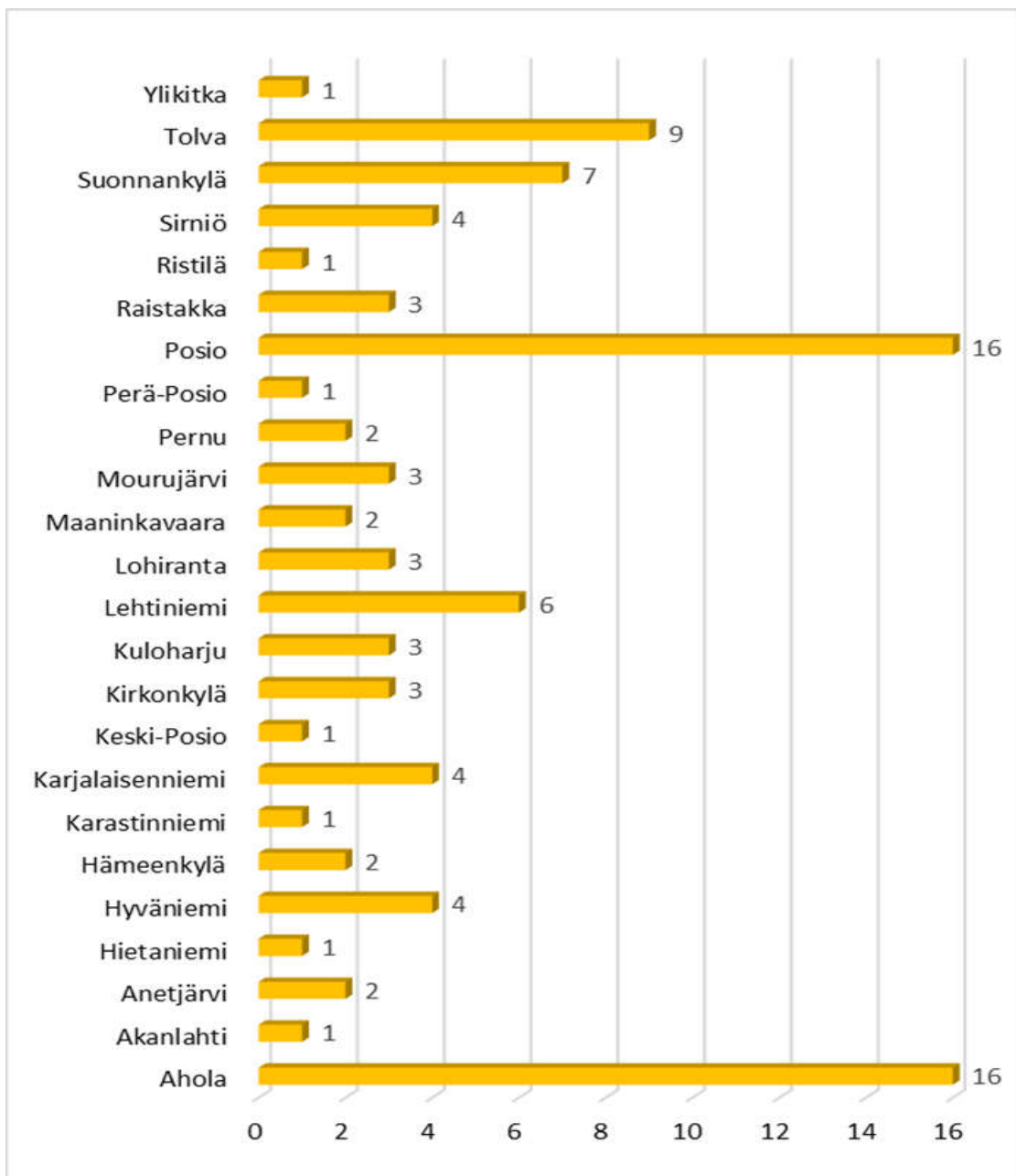
Kotikyläsi Mökkiläinen

Sukupuoli Nainen Mies

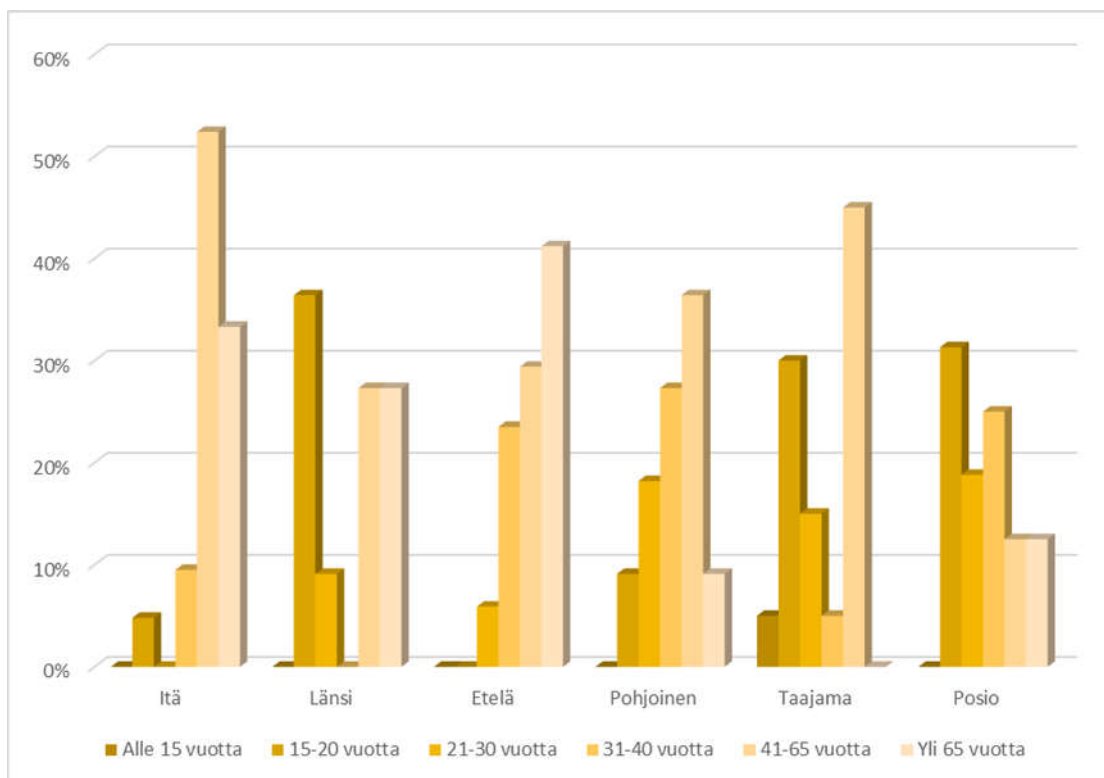
Ikä alle 15 15-20 21-30 31-40
41-65 yli 65

Talouden koko 1-2 henk. 3-5 henk. yli 5 henk.

LIITE 4. Kyselyyn vastanneiden kotikylä (lukumäärä)

LIITE 5. Kyläturvallisuuskyselyn vastaajien ikäjakauma alueittain (prosenttia asuin-alueen vastaajista).

LIITE 6. Kylätäulu

Olet tässä

SIRNIÖ

Lähin ruokakauppa ● : 8km

Posio 35km (apteekki, terveyskeskus, poliisi, ensihoito, pelastuslaitos)

Taivalkoski 50km (apteekki, terveyskeskus, poliisi, ensihoito, pelastuslaitos)

Kuusamo 65km (apteekki, terveyskeskus, poliisi, ensihoito, pelastuslaitos, lentokenttä)

Jos tarvitse apua kyläläisiltä:

Matti Meikäläinen
040123123

Maija Meikäläinen
040012312

Sanna Suomalainen
044123123

Yleinen hätänumero:
Emergency number: **112**